

HANINGE KOMMUN

ÅRSREDOVISNING 2016

Innehållsförteckning

VÄLKOMMEN TILL HANINGE	4
HÄNT I HANINGE	5
EKONOMI I KORTHET	6-7
KOMMUNENS ORGANISATION	8
INTERN KONTROLL OCH FRAMTIDA UTMANINGAR	9
UTVECKLING UR OLIKA PERSPEKTIV	10-12
INTERN KONTROLL	13
FRAMTIDA UTMANINGAR	13
UPPFÖLJNING AV FULLMÄKTIGES MÅL	14-21
VERKSAMHETSUTVECKLING OCH FÖRBÄTTRAD KVALITET	23
FINANSIELL ANALYS	24-31
REDOVISNING AV UPPDRAG	32-37
PERSONAL	38-41
NÄMNDERNAS VERKSAMHETSBERÄTTELSE	42-58
Kommunstyrelsen.....	42
Grund- och förskolenämnden.....	44
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....	46
Kultur- och fritidsnämnden.....	48
Socialnämnden.....	50
Stadsbyggnadsnämnden.....	52
Äldrenämnden.....	54
Södertörns upphandlingsnämnd.....	56
Södertörns överförmyndarnämnd.....	57
Revisionen.....	58
SAMMANSTÄLLNING KONCERNEN	59-60
ÅRSBOKSLUT	61-78
Resultaträkning.....	61
Balansräkning.....	62
Kassaflödesanalys.....	63
Noter.....	64-71
Resultaträkning vatten och avlopp.....	72
Balansräkning vatten och avlopp.....	72
Noter vatten och avlopp.....	73-75
Redovisningsprinciper.....	76
Ordlista.....	78
REVISIONSBERÄTTELSE	80-81

Välkommen till Haninge!

Haninge kommun har fortsatt god ordning i ekonomin och kommunen har nu en positiv soliditet. Skola, tillväxt, företagande och bostadsbyggande har fortsatt stått i fokus under 2016. Det ger goda förutsättningar inför framtiden och nu höjer vi våra ambitioner ytterligare.

För oss är Haningeborna det allra viktigaste. Det är invånarna som ger färg, känsla och hjärta till en plats. Haninge är en expansiv inflyttningskommun där allt fler människor har valt att bosätta sig. Haninge bygger stad och vi har goda förutsättningar att både växa och utvecklas till en än mer attraktiv kommun att leva i.

En ny översiktsplan för Haninge antogs. Översiktsplanen beskriver inriktningen för hur den bebyggda och obebyggda miljön ska utvecklas i tätorterna, på landsbygden och i skärgården. Pendeltågsstationerna pekas ut som naturliga nav vad gäller utbyggnad och förtätning.

Utbildning är nyckeln till goda framtidsutsikter. Att satsa på skolan är en av våra viktigaste uppgifter. Under både 2015 och 2016 har vi kunnat se förbättringar i skolresultaten vilket ger god energi för det fortsatta arbetet med att förbättra skolresultaten. Skolan i Haninge ska vara likvärdig och kompensera för barn och ungas olika förutsättningar. Investeringar i våra barn och ungdomars arbetsmiljö fortsätter.

Statsminister Stefan Löfven och gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström invigde Fredrika Bremergymnasiets nya lokaler för de tekniska yrkesutbildningarna. De moderna verkstäderna är utformade i samarbete med företrädare från branschen.

Haninge är och ska vara en växande och välkomnande kommun som står öppen mot sin omvärld. Engagemanget från Haningeborna har varit stort och många vill engagera sig för att stötta nyanlända. Privatpersoner har bidragit med att hyra ut de bostäder som har behövts.

Vår kommun ska ligga i framkant i arbetet med nyanländas etablering. Vi slår vakt om vår öppenhet och att vara ett samhälle för människor med olika bakgrund. Tillsammans med föreningslivet och näringslivet utvecklas Haningemodellen för etablering.

Den allvarliga bostadsbristen i kommunen drabbar invånare i alla åldrar. Därför är det viktigt att prioritera bostadsbyggandet. Det gör vi genom att bygga tätare och samtidigt skapa förutsättningar för ett miljövänligare och hållbart trafiksystem. Kommunens näringslivspolitik ska fokusera på att få fler jobb, fler och växande företag till Haninge. Jobben är grunden för Haninges utveckling och välbefinnande. Haninge ska erbjuda goda förutsättningar för företag som idag verkar i kommunen eller som i framtiden vill etablera sig här.

Haninge kommun har en god ekonomi vilket är grunden för en fortsatt ljus framtid. Med Haningebornas bästa för ögonen fortsätter vi satsningarna på barn och unga, ökat bostadsbyggande, fler i jobb och stärkt välfärd. Tillsammans utvecklar vi den fantastiska kommun som Haninge är att leva, bo och verka i.

Meeri Wasberg (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Hänt i Haninge

Haninge växer

Haninge växer och kommunen hade vid årsskiftet 85 693 invånare. Drygt 1 400 personer flyttade in i den nya stadsdelen Vega.

Stadskärnan tar form

Arbetet med att bygga stad i Haninge har tagit form och börjat synas. Fasaderna på Najaden har bytts ut, höghuset Blicken växer uppåt mot 18 våningar och flera nya restauranger har öppnats. Samtidigt pågår planeringen för hur staden kan se ut år 2030 och 2050. I en stadsutvecklingsplan redovisas huvuddragen i markanvändning, kvartersstruktur, gatunät och innehåll. För att bygga långsiktigt, hållbart och nyskapande behövs många perspektiv. Därför bjöd kommunen i oktober in till en välbesökt stadsbyggnadskonferens där personer i olika yrkesgrupper träffades för att bidra till det fortsatta arbetet.

Stort intresse för den nya företagsparken

På Norviksudden i Nynäshamn startade arbetet med framtidens hamn i Östersjön. Den nya hamnen skapar nya arbetstillfällen även i de verksamheter som byggs i anslutning till hamnen. Företagsparken Albyberg är strategiskt placerad vid väg 73 mellan Norvik och Stockholm city. Här sålde Haninge kommun tio tomter till företag verksamma i olika branscher, som matproduktion, bemanning, sanering, fastighet och konstruktion samt bil- och båtbranschen.

Sveriges modernaste yrkesgymnasium

Nya lokaler har invigts för Fredrika Bremergymnasiets tekniska yrkesutbildningar. Statsminister Stefan Löfven invigde de nya lokalerna som består av 10 300 kvadratmeter verkstäder, skolsalar, grupprum, matsal, kök och kafé.

Nyanlända välkomnas

Kommunen byggde upp en mottagning för nyanlända personer. Fram till årsskiftet hade kommunen ordnat boende för 166 nyanlända. Drygt en tredjedel av bostäderna har anskaffats genom privatpersoner i Haninge.

Blomstrande refuger

Under sommaren vajade ängsblomster i några av Haninges refuger vid Port 73. Planteringarna uppmärksammades av många och bilder spreds långt utanför kommunen via facebook.

Översiktsplan till år 2030

En ny översiktsplan för Haninge antogs. Översiktsplanen beskriver inriktningen för hur den bebyggda och obebyggda miljön ska utvecklas i tätorterna, på landsbygden och i skärgården fram till år 2030, med en utblick mot år 2050. Utbyggnad och förtätning kommer främst att ske i tätorterna runt pendeltågsstationerna och den största utvecklingen blir i Handen och Vega.

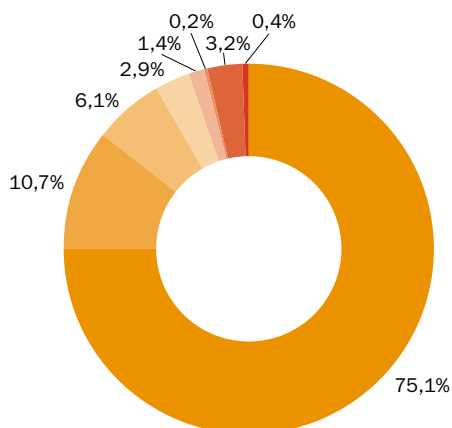
100 kronor i skatt

100 KRONOR I SKATT TILL KOMMUNEN ANVÄNDES UNDER 2016 TILL FÖLJANDE VERKSAMHETER

23,58 kr	Grundskola
15,45 kr	Vård och omsorg för äldre
11,25 kr	Verksamhet för funktionshindrade
11,49 kr	Förskoleverksamhet
9,14 kr	Gymnasium
10,06 kr	Sociala insatser för barn, ungdomar och vuxna i behov av stöd
7,65 kr	Miljö och hälsoskydd, teknisk förvaltning
4,15 kr	Bibliotek, kultur och fritidsverksamhet
2,55 kr	Övrig verksamhet
1,44 kr	Försörjningsstöd
1,38 kr	Vuxenutbildning
1,03 kr	Räddningstjänst och skydd
0,83 kr	Arbetsmarknadsåtgärder
100 kr	

SÅ HÄR FÅR KOMMUNEN SINA PENGAR

- Skatteintäkter och generella statsbidrag 75,1%
- Statsbidrag och övriga bidrag 10,7%
- Taxor och avgifter 6,1%
- Försäljning av verksamhet och entreprenad 2,9%
- Hyror och arrende 1,4%
- Finansiella intäkter 0,2%
- Övriga intäkter 3,2%
- Försäljningsmedel 0,4%

Fem år i siffror

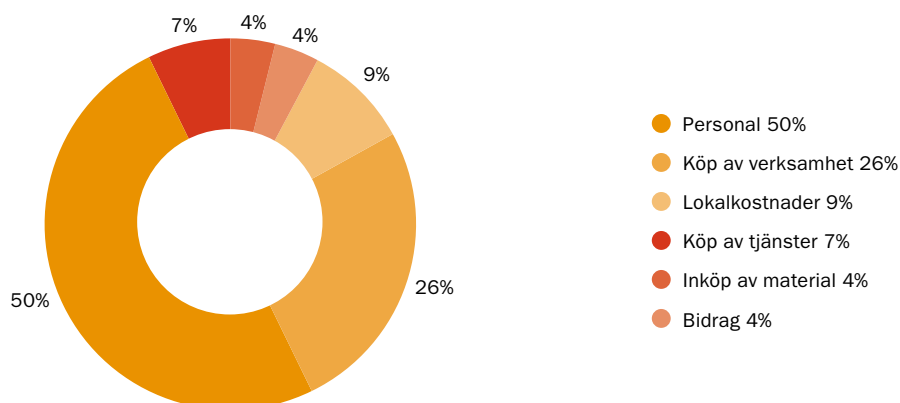
	2012	2013	2014	2015	2016
Verksamhetens nettokostnader (mnkr)	3 400,9	3 542,2	3 696,0	3 873,5	4 054,4
Skatteintäkter (mnkr)	2 853,1	2 951,6	3 033,0	3 201,8	3 380,6
Generella statsbidrag (mnkr)	595,6	652,7	704,9	697,0	769,2
Finansnetto (mnkr)	24,4	23,2	32,8	28,8	-0,9
Investeringsutgifter (mnkr)	156,4	186,7	182,5	223,1	301,6
Tillgångar (mnkr)	3 330,6	3 618,6	4 007,7	4 811,9	3 268,1
Eget kapital (mnkr)	1 160,1	1 245,4	1 322,5	1 400,3	1 499,3
Kortfristiga skulder (mnkr)	669,1	703,3	779,1	727,9	907,7
Långfristiga skulder (mnkr)	983,1	1 082,9	1 269,1	1 998,5	5,3
Soliditet %	34,8	34,4	33,0	29,1	45,9
Kassalikviditet %	89,0	93,7	80,2	130,2	131,4
Kommunal utdebitering (kr/skattekronor)	31,88	31,88	31,88	31,88	31,76
• varav kommunalskatt	19,78	19,78	19,78	19,78	19,68
• varav landsstingsskatt	12,10	12,10	12,10	12,10	12,08
Befolkning	79 430	80 932	82 407	83 866	85 693
• befolkningsförändring	1 104	1 502	1 475	1 459	1 827
• andel av Sveriges befolkning	0,83%	0,84%	0,84%	0,85%	0,86%

KÄNSLIGHETSANALYS

Årseffekt i mnkr

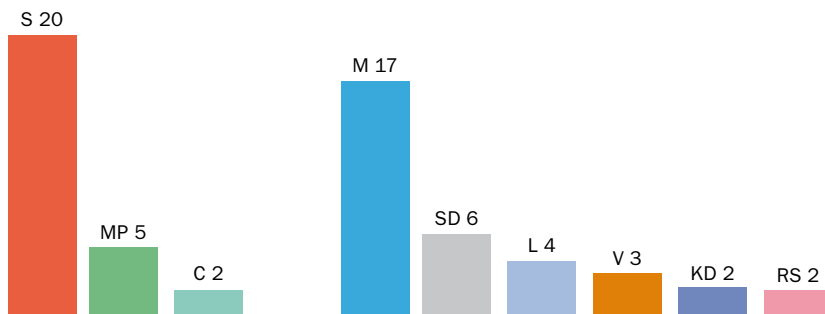
Händelse	Årseffekt i mnkr
Löneförändring samtlig personal i kommunen med 1% inklusive personalomkostnader	24,7
Prisförändring på varor och tjänster till löpande drift 1%	27,3
Förändring av utdebiterad skatt med 1 kr	186,6
Förändring av skatteintäkter till kommunen vid befolkningsförändring med 100 personer	4,9

SÅ HÄR ANVÄNDER KOMMUNEN SINA PENGAR

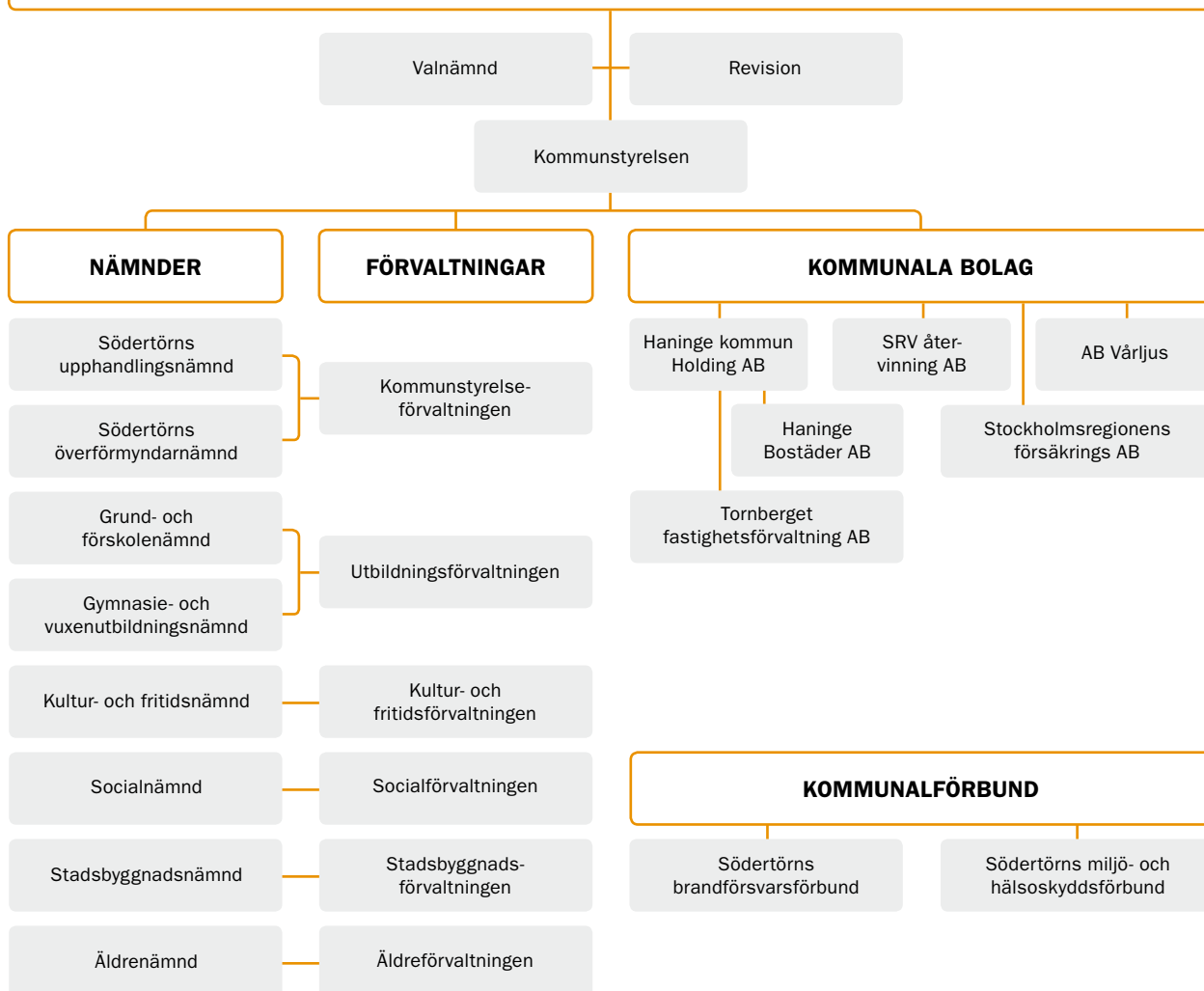

Organisation

MANDATFÖRDELNING KOMMUNFULLMÄKTIGE ENLIGT VALET (2014)

Kommunfullmäktige: Socialdemokraterna (S), Miljöpartiet (MP) och Centerpartiet (C) utgör kommunens styrande koalition. Moderaterna (M), Sverigedemokraterna (SD), Liberalerna (L), Vänsterpartiet (V), Kristdemokraterna (KD) och Rättvisepartiet socialisterna (RS) utgör opposition.

Så styrs Haninge kommun

STYRMODELLEN

Styrmodellen ska bidra till kommunfullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning genom att strukturen för styrning blir begriplig och distinkt. En känd struktur och process med användbara verktyg för styrning och uppföljning förenklar förvaltningarnas administration och förbättrar nämndernas möjligheter att ha överblick över resultat och kvalitet.

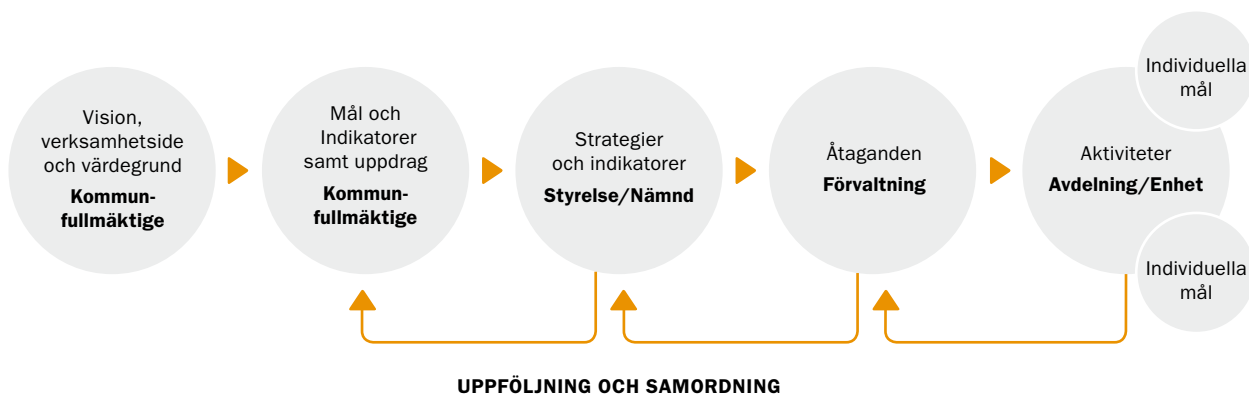
Kommunens vision, verksamhetsidé och gemensamma värdegrund fastställs av kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige har fastställt övergripande mål med ett antal indikatorer med målvärden. Målen gäller för alla nämnder och kommunens bolag, även om några är av målen är lite mer specifikt riktade till vissa verksamheter. Nämnderna kan också få uppdrag från fullmäktige.

Nämnderna beslutar vilka strategier som ska användas för att påverka indikatorerna och uppfylla fullmäktiges mål. Strategierna stakar långsiktigt ut färdriktningarna för att nå fullmäktiges mål. Nämnderna kan använda egna indikatorer för uppföljning.

Förvaltningarna formulerar sina åtaganden utifrån nämndernas strategier. Ett åtagande anger vad förvaltningen ska göra inom budgetramarna. Därefter prioriterar avdelningarna och enheterna vilka aktiviteter som ska genomföras. Alla medarbetare har individuella mål som kopplas till aktiviteterna.

En fungerande uppföljning är viktig när ansvar och befogenheter är decentraliserade i kommunen. Uppföljning av fullmäktiges mål, indikatorer och uppdrag görs tre gånger per år. Ekonomiskt resultat följs upp tio gånger per år. Individuella mål följs upp minst en gång årligen.

Utveckling ur olika perspektiv

SAMHÄLLSEKONOMISK UTVECKLING

Kostnadstrycket i kommunsektorn fortsätter att öka och det kommer att krävas fortsatta rationaliseringar eller skattehöjningar framöver. För att bryta utvecklingen kommer det att krävas helt nya åtgärder, från såväl kommuners och landstings som från statens sida. Även om utvecklingen av intäkterna är relativt positiv så räcker det inte till för att möta kostnadsökningarna. Under 2017 klarar de flesta kommunerna att finansiera verksamheterna utan skattehöjningar. För åren 2018-2020 är bilden mer oroande. För att inte resultatet ska försämrats med anledning av ökade kostnader måste alltså intäkterna öka i motsvarande omfattning.

Främst är det befolkningsförändringar som ligger bakom det ökade kostnadstrycket. Fler äldre och fler barn driver upp kommunernas kostnader. Det som tillkommit är en stor invandring som påverkar en rad verksamheter. Att en relativt stor del av de nyanlända är i yrkesverksam ålder bör på sikt ha en positiv inverkan på möjligheterna att finansiera välfärden, genom att försörjningskvoten förbättras. Fler kan arbeta. Om nyanländas etablering på arbetsmarknaden lyckas väl förbättras förutsättningarna för den långsiktiga finansieringen av välfärden. Erfarenheten visar dock att det tar lång tid innan de nyanlända etablerar sig på den svenska arbetsmarknaden. På längre sikt blir SKL:s kalkyler mer positiva.

Den svenska ekonomin fortsätter att utvecklas starkt och 2017 beräknas BNP (bruttonationalprodukten) öka med 2,8 procent. En fortsatt stark tillväxt i efterfrågan och produktion innebär att läget på arbetsmarknaden förbättras ytterligare. Antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin beräknas 2017 öka med 1,3 procent vilket kan jämföras med en ökning med 1,8 procent under 2016. Den positiva utvecklingen innebär att arbetslösheten gradvis minskar ner mot 6 procent.

Trots det förbättrade läget på arbetsmarknaden beräknas löneutvecklingen 2017 bli fortsatt dämpad med en ökning av genomsnittlig timlön med 2,8 procent. Prisökningstakten stiger under året och beräknas ligga över 2 procent beroende på ökat resursutnyttjande, bättre fart på privat konsumtion, högre råvarupriser och en försvagad krona. SKL:s bedömning är att Riksbanken under hösten 2017 höjer styrräntan, vilket på sikt kommer att öka kommunernas lånekostnader.

Utvecklingen åren 2018–2020 innebär en mer normal men långsammare utveckling av produktion och sysselsättning och BNP-tillväxten understiger 2 procent samtidigt som ökningen i sysselsättningen är begränsad.

En relativt stark utveckling av sysselsättningen har inneburit en gynnsam utveckling av kommunernas ekonomi. Skatteunderlaget beräknas öka med i genomsnitt 2 procent 2015–2017, vilket är ungefär det dubbla mot normalt. I och med att den svenska

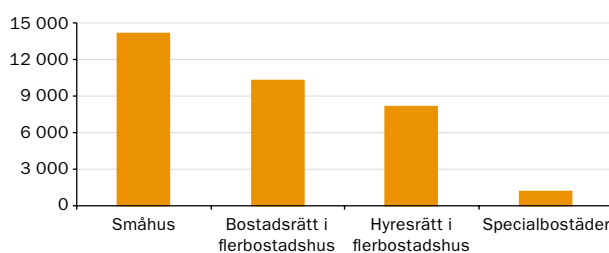
ekonomin efter 2017 förutsätts utvecklas i ett lugnare tempo blir det en svagare utveckling av skatteunderlaget 2018–2020. Det blir då betydligt svårare för kommunsektorn att få intäkter och kostnader att gå ihop. Reala ökningarna i skatteunderlaget på 0,5-1 procent ska klara demografiska krav som årligen växer med 1,5 procent. *Källa: SKL (Sveriges kommuner och Landsting)*

BOSTÄDER OCH BEFOLKNING

Stockholm är en region med bostadsbrist. Särskilt nyanlända och ungdomar har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden.

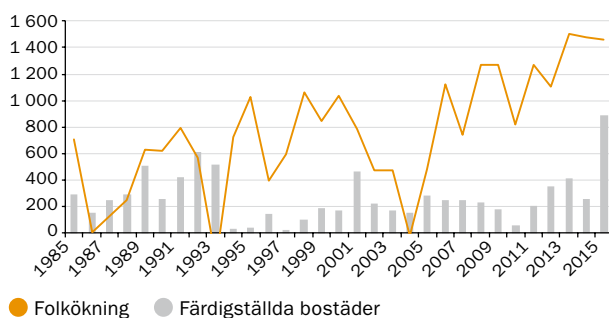
Bostadsbyggandet har ökat kraftigt i kommunen, men ligger ändå lägre än befolkningsökningen. Av Hanninges 34 000 bostäder är 14 000 småhus, 10 000 bostadsrätter och 8 000 hyresrätter. 1 300 bostäder är specialbostäder eller övriga hus. Med specialbostäder menas till exempel bostäder för äldre/funktionshindrade och studentbostäder.

ANTAL BOSTÄDER EFTER HUSTYP OCH UPPLÅTELSEFORM

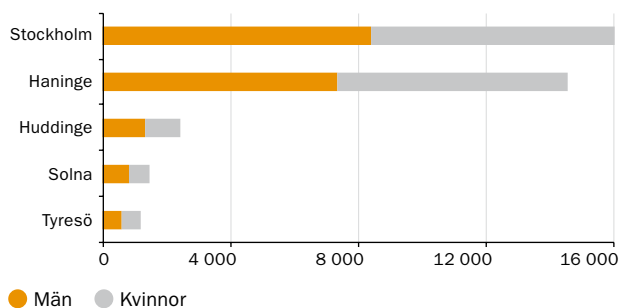
Kommunen har antagit nya riktlinjer för bostadsförsörjningen. Kommunen ska möjliggöra byggande av minst 600 bostäder om året, planera för attraktiva bostäder och se till att uppfylla behoven av bostäder för äldre och funktionshindrade.

BYGGANDE OCH FOLKÖKNING 1985–2015

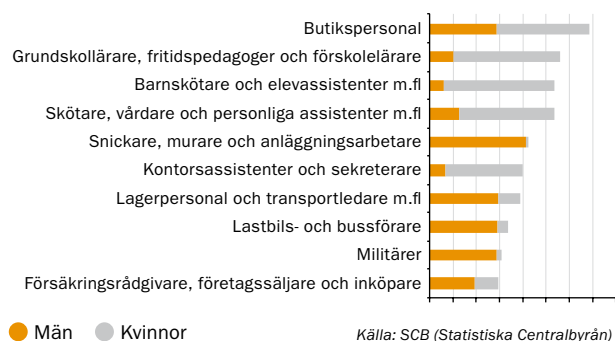
42 000 av Haninges invånare förvärvsarbetar. Av dessa arbetar 15 000 på en arbetsplats i Haninge och 27 000 på en arbetsplats i en annan kommun, vanligast är Stockholm. Det är vanligare att män har längre resväg till jobbet jämfört med kvinnor.

DE FEM VANLIGASTE KOMMUNERNA DÄR HANINGEBORNA ARBETAR

Det vanligaste yrket bland Haningeborna är butikspersonal. Näst vanligaste yrket är grundskollärare, fritidspedagog och förskollärare. Bland kvinnor är barnskötare och elevassistenter det vanligaste yrket och bland män är det snickare, murare och anläggningsarbetare.

DE 10 VANLIGASTE YRKENA

Källa: SCB (Statistiska Centralbyrån)

KLIMAT OCH MILJÖ

Året 2016 avslutades med rekordvärme på Arktis. Temperaturer som uppmättes var 20 grader högre än normalt för årstiden. Även den globala medeltemperaturen för året satte nya rekord. För att ändra utvecklingen krävs stora insatser.

Det internationella klimatavtal som slöts i Paris i december 2015 genomsyrar nu Sveriges miljöpolitik. Den svenska miljömålsberedningen lade under våren fram sitt slutbetänkande om ett klimatpolitiskt ramverk och en samlad luftvårdspolitik med nya och skärpta mål. Regeringen tillsatte också en delegation för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Agenda 2030 är den nya utvecklingsagendan som består av 17 globala mål med sammanlagt 169 delmål. Miljö och utveckling behandlas inte längre som två separata frågor.

Kommunfullmäktige tillsatte en hållbarhetsberedning som under 2016 arbetat med att ta fram ett förslag på klimat- och miljöpolitiskt program. Programmet knyter an till Parisavtalets målsättning om att den globala medeltemperaturökningen ska hållas under två grader.

Dokument med särskild betydelse för miljön i Haninge har antagits. Kommunens nya översiktsplan, ÖP 2030, har ett tydligt fokus på att nybyggnation ska göras i anslutning till pendeltågssträckningen. På så vis kan befintlig infrastruktur användas och det skapar möjlighet för invånarna att använda kollektivtrafik. En ny naturvårdsplan antogs med syftet att bevara och utveckla Haninges naturvärden men också de områden som är viktiga för rekreation och friluftsliv.

Haninge och berörda grannkommuner har påbörjat arbetet med att upprätta ett åtgärdsprogram för att förbättra vattenkvaliteten i den övergödda sjön Drevviken. Ett flertal åtgärder behöver genomföras så att miljö kvalitetsnormerna för Drevviken kan följas. Haninge kommun inledde också planeringen av åtgärder för att minska belastningen i dagvattnet från exempelvis den nybyggda stadsdelen Vega.

En solkarta där fastighetsägare kan gå in och bedöma solenergi-potentialen på sitt hustak har lanserats på kommunens webbsida. Tornberget installerade med stöd från klimatmiljonen en solcellsanläggning på Fredrika Bremergymnasiet. Anläggningen beräknas ge ca 160 MWh el på ett år som motsvarar hushållsel till 45 lägenheter eller 26 småhus.

MOTTAGANDE AV NYANLÄNDA

Kommunerna fick genom en lagändring 1 mars 2016 ett ökat ansvar för att ordna boende för nyanlända med uppehållstillstånd.

Bostadsförsörjning för nyanlända handlar om anskaffning och förvaltning av etableringsbostäder. Enligt beslut av riksdag och länsstyrelse skulle Haninge tillhandahålla bostäder för 253 personer under 2016. Fram till årsskiftet hade kommunen ordnat boende för 166 personer. Drygt en tredjedel av bostäderna har anskaffats genom privatpersoner i Haninge. De resterande personerna som inte kunnat få bostad i kommunen under 2016, erhåller en bostad 2017.

Under 2017 ska bostäder tillhandahållas för ytterligare preliminärt 276 personer. Fullmäktige beslutade i december om en plan för anskaffning av bostäder till nyanlända med uppehållstillstånd, som anvisats till kommunen. De bostäder som ska anskaffas med stöd av tidsbegränsade bygglov får även hyras ut till andra, i första hand till ungdomar som redan är folkbokförda i kommunen och saknar egen bostad.

En övergripande utredning genomfördes för att ge förslag på hur kommunens flyktingmottagande bör planeras, följas upp och styras utifrån ett helhetsåtagande. Efter projektet finns en fastställd process som säkerställer att Migrationsverkets krav uppfylls.

Det nuvarande flyktingmottagandet i Haninge kommun har genomförts med godtagbart resultat utifrån de förutsättningar som getts, men organisationen är hårt ansträngd. Den stora volym av nyanlända och ensamkommande barn som kom under 2015 och de nyanlända som fortsatt att komma under 2016 har inneburit stor press på berörda verksamheter. Kommunfullmäktige beslutade att fördela ett extra statsbidrag om 39,4 mnkr mellan berörda nämnder.

Intern kontroll

En god internkontroll kännetecknas av att verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv, att informationen om verksamheten och den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig, att regler och riktlinjer följs samt att möjliga risker ringas in, bedöms och förebyggs. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att upprätthålla en god internkontroll.

Fyra kontroller gjordes i samtliga nämnder under 2016. Dessa var om inköp med företagskortet ökade i samband med införande av nytt inköpssystem, om systemdokumentation finns för verksamhetssystem, om riskklassning för verksamhetssystemen har införts samt om rutiner för diarieföring finns i alla nämnder. Resultaten av kontrollen av de kommundemensamma kontrollmoment är mycket tillfredsställande. Tre av kontrollmomenten uppfylldes i alla nämnder. Riskklassning för systemen har dock ännu inte införts i någon nämnd. Granskningen återkommer i 2017 års arbete med internkontroll.

Utbildningsförvaltningen har kontrollerat rutiner för oros-anmälan. Undersökningen visar att rutinen är känd hos personalen och den följs upp regelbundet på enheterna, bland annat i medarbetarsamtal. Utbildningsförvaltningen har även tagit fram rutiner för barn och elever med skyddade personuppgifter.

Kultur- och fritidsnämnden har undersökt fakturering för lokalbokning. Stickprov visar att faktureringen har skett på ett korrekt sätt. En granskning har också gjorts av om föreningar har skickat in samtliga begärda handlingar och uppgifter vid ansökningar om bidrag. Samtliga handlingar var till belåtenhet.

Socialnämnden har utfört flera kontroller, bland annat kontroll av att rutinen mellan beställare och utförare följs inom personlig assistans. Hantering av enskilda brukares medel på särskilda boenden har undersökts och uppföljningen visade att skriftliga överenskommelser finns. Vid stickprovundersökning av boendes kontanter stämde summorna och ingen verksamhet förvarade större summor kontanter.

Stadsbyggnadsnämnden har kontrollerat bland annat om ramavtal finns för aktuella leverantörer. Stora projekt är på gång och gällande ramavtal kommer att löpa ut.

Äldrenämnden granskar årligen kvaliteten i verksamheterna genom intern kvalitetsgranskning. Syftet med kvalitetsgranskningen är att säkerställa att enheten uppfyller de kvalitetskrav som äldreförvaltningen har samt stimulera till ett aktivt kvalitetsarbete.

Framtida utmaningar

En av kommunens framtida utmaningar är att underlätta för byggande av fler bostäder. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. Bostadsbyggandet har ökat kraftigt i kommunen, men ligger ändå lägre än befolkningsökningen. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv.

Flyktningmottagandet i Haninge kommun är en utmaning som har genomförts med godtagbart resultat utifrån de förutsättningar som getts, men organisationen är hårt ansträngd. Under 2017 ska bostäder tillhandahållas för ytterligare preliminärt 276 personer. Hur det ser ut kommande år vet ingen. Flyktningmottagandet måste hanteras utifrån ett helhetsåtagande och vara kostnadseffektivt.

Jordens medeltemperatur satte nya värerekord 2016. Stora insatser görs för att bromsa de pågående klimatförändringarna. De åtgärder som bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. Kommunfullmäktige tillsatte under 2016 en hållbarhetsberedning som arbetat med att ta fram ett förslag på nytt klimat- och miljöpolitiskt program. Kommunens utmaning kommande år är att gå från ambition till handling så att klimat- och miljömålen uppnås.

Ytterligare en utmaning är osäkerhet kring intäkter i form av riktade statsbidrag, som vart och ett motsvarar någon statlig reform för förbättringar i kommunerna. Kommunerna tvingas i vissa fall redovisa ökade resurser i verksamheten för att kunna få ta del av statsbidragen. Det finns en osäkerhet om de tillfälliga statsbidragen kommer att gälla kommande år. Om staten skulle ta bort de tillfälliga statsbidragen så kan kommunen stå kvar med ofinansierade kostnader.

Uppföljning av fullmäktiges mål

HANINGE FÖR VARJE MÄNNISKA IDAG OCH IMORGON

Välmående kommuninvånare

1. God folkhälsa
2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet
3. Stöd och omsorg ger mervärde för individen

Utveckling

4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden
5. Växande näringsliv med fler i egen försörjning
6. Meningsfull fritid

Attraktiv närmiljö

7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer
8. Nya bostäder i bra lägen
9. Hög tillgänglighet

Effektivitet, kvalitet och service

10. Ordning och reda på ekonomin
11. Hög kvalitet på kommunens tjänster
12. Attraktiv arbetsgivare

MÄNNISKAN

Kommunens målstruktur bygger på fyra övergripande målområden som ska bidra till att Haninge blir en bättre kommun att bo, leva och verka i. I varje målområde finns övergripande mål som följs upp med ett antal indikatorer. Varje indikator har ett målvärde som ska uppnås under mandatperioden. I årsredovisningen rapporteras årets värde och eventuell trend för indikatorer. För varje indikator görs en bedömning om målvärdet

SAMHÄLLET

2018 kommer att uppfyllas eller inte. Om målvärdet bedöms inte uppfyllas så beskrivs vilka åtgärder som planeras förutsatt att kommunen kan påverka utvecklingen på indikatorn. Ingen sammantagen bedömning görs av varje mål eftersom utvecklingen för indikatorerna redovisas. Samtliga indikatorer i måluppföljningen, med undantag av indextal, redovisas i procent om inte annat anges.

VÄLMÅENDE KOMMUNINVÅNARE**Mål 1. God folkhälsa**

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Kommentar

För att bidra till bättre hälsa för kommunens invånare fortsätter projektet En Frisk Generation i ytterligare tre år. Under våren 2016 deltog 55 till 60 familjer och under hösten deltog cirka 140 personer.

Kommunen arbetar med förebyggande åtgärder för att minska användningen av tobak, droger och dopingmedel bland ungdomar. Tobak prioriterades som 2016 års område i Ungsam, ett samarbete mellan grund- och förskolenämnden, kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden och polisen. Gemensamma riktlinjer för en tobaksfri förskola, skola och fritidsverksamhet har tagits fram.

Den psykiska hälsan bland ungdomar har försämrats i hela Sverige under 2000-talet (källa: Socialstyrelsen). Att misslyckas i skolan ökar risken för psykisk ohälsa samtidigt som psykisk ohälsa har en negativ påverkan på skolresultaten. Utbildningsnämnderna prioriterar utveckling av undervisningen och skolmiljön så att elevernas resultat förbättras.

Över hälften av alla i vård- och omsorgsboenden i kommunen uppger att de ges möjlighet att komma ut dagligen. Äldre- och ungdomsnämnden arbetar för att förbättra resultatet, bland annat genom ett nätverk för aktivitetsombud som ska kunna ge varandra tips, råd och stöd.

84 procent av kommunens 80- och 85-åringar uppger att de utövar lättare motion en till flera gånger i veckan.

Sjukpenningtalet för Haninge har ökat något. Värdet är högre för kvinnor än män. Sjukpenningtalet ökar i hela landet.

Den självskattade folkhälsan mäts av folkhälsomyndigheten, dock inte årligen. I senaste mätningen har värdet minskat.

MÅL 1. God folkhälsa

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Andel elever som inte använder ANTD * åk 9	58	-	59	●	66
Andel elever som inte använder ANTD gymn åk 2	27	-	33	●	35
Nöjd Medborgarindex Idrotts- o motionsanläggningar	58	59	56	●	63
Nöjd Medborgarindex Kultur	-	61	60	●	65
God psykisk hälsa åk 9	57	-	55	●	70
God psykisk hälsa gymn åk 2	57	-	54	●	70
Möjlighet komma utomhus i särskilt boende för äldre	46	43	51	●	57
Äldres motionsvanor	81	-	84	●	85
Folkhälsa - Självskattad hälsa	73	-	70	●	76
Andel fyraåringar med övervikt**	12,4	-	-		9,0
Sjukpenningtal	10,0	11,5	11,8	●	7,0

*ANTD =Alkohol, Narkotika, Tobak, Droger. **Resultat redovisas tidigast i april 2017

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka.

Kommentar

Kommunens lokala trygghetsmätning har genomförts för fjärde gången sedan 2006. I samtliga kommundelar är förändringarna marginella sedan förra mätningen. Den faktiska utsattheten för brott är låg i samtliga kommundelar.

Kostnaden för skadegörelse, så som glaskross och klotter på kommunens fastigheter, var högre 2016 än året innan. Flera kommuner i länet har haft liknande utveckling med skadegörelser. För att minska kostnaderna ska samarbetet mellan kommunen, Tornberget, polis och väktarbolag öka. Väktarna kommer att vara synligare jämfört med tidigare och där det är möjligt kommer byggnader att åtgärdas för att minska risken för skadegörelse. Nattvandringssgrupper finns nu i princip i alla kommundelar för att skapa trygghet, tidigt upptäcka och hjälpa

ungdomar i riskzon och för att minska våld, skadegörelse samt alkohol- och narkotikaanvändning. För ungdomar som riskerar att utveckla en kriminell livsstil har socialnämnden utvecklat arbetet med sociala insatsgrupper.

Tryggheten i skolan är viktig. Under året har gemensamma möten genomförts mellan kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnderna. Bland annat har skolskjutningar berörts och hur man kan agera i svåra och hotfulla situationer.

Trygghetsindex är lägre än tidigare i årets medborgarundersökning. Känslan av trygghet kan förändras utifrån omvärldshändelser som inte har direkt koppling till närmiljön och är svårt att påverka. Även inflytandeindex har blivit lägre sedan föregående mätning.

Medborgarundersökningen är en urvalsundersökning och slumpen påverkar vilka som kommit med i urvalet. De personer som har svarat behöver inte ha egna erfarenheter av området som frågan gäller.

MÅL 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Trygghetsindex	53	52	50	●	63
Kostnad för skadegörelse på kommunala byggnader (kronor per invånare)	14,5	13,0	19,9	●	10,0
Trygghetsindex för unga	74	-	-		85
Trygghet i skolan åk 8	86	90	89	●	90
Lokal trygghetsmätning	2,1	-	2,3	●	2,0
Nöjd inflytandeindex	41	40	37	●	45
Attitydundersökning stadskärnan (betyg)*	3,1	2,9			4,0

*Värde 2016 kommer senare.

Mål 3. Stöd och omsorg ger mervärde för individen

Kommunens stöd- och omsorgsverksamhet är en kärnverksamhet om alltid ska präglas av värdighet. Fokus ska alltid ligga på individens möjligheter till utveckling så att dennes frihet ökar.

Kommentar

Socialnämnden har utvecklat samverkan både med andra nämnder och med andra myndigheter för att på bästa sätt kunna samordna insatser för personer med behov av stöd och hjälp. Nämnden har utvecklat arbetsmetoder och kompetensutvecklat medarbetare för att kunna erbjuda verksamhet som utgår från individens behov och delaktighet. Brukarundersökningar används för att förbättra och utveckla verksamheten. Ökad användning av kommunikationshjälpmedel ska leda till att brukarna känner sig mer delaktiga.

Boende över 65 år i vård- och omsorgsboende och kunder inom hemtjänst upplever att de får ett gott bemötande av personalen. 80- och 85-åringar har fått förebyggande hembesök. Information för 75-åringar har hållits på träffpunkter som ett alternativ till förebyggande hembesök. Broddar har delats ut till besökare på träffpunkterna.

Andelen ungdomar 13-20 år som inte återkommit till socialtjänsten inom ett år har följts upp. Det är en nationell indikator som omfattar de ungdomar som inte har återaktualiserats inom ett år efter att socialtjänsten avslutat samtliga utredningar och insatser. Andelen har minskat de senaste åren. Att en person åter blir aktuell i socialtjänsten är inte alltid negativt. Om exempelvis en ungdom varit placerad och erbjuds kontaktperson vid avslut av placering men tackar nej till detta så avslutas ärendet. Om samma person sedan återkommer blir detta en återaktualisering trots att det ingick i vårdkedjan från början.

MÅL 3. Stöd och omsorg ger mervärde för individen

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Nöjdhet bemötande i hemtjänst över 65 år	97	97	98	●	97
Nöjdhet bemötande i hemtjänst under 65 år	-	-	96		
Nöjdhet bemötande i vård- och omsorgsboende	96	96	96	●	97
Nöjd medborgarindex äldreomsorgen	55	54	49	●	58
Nöjd medborgarindex stöd för utsatta personer	49	50	45	●	53
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats	66	69	75	●	80

UTVECKLING**Mål 4. Möjlighet till utbildning i livets alla skeden**

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Alla barn växer upp med olika bakgrund och förutsättningar. Skolan i Haninge ska bidra till utjämning av elevers olika förutsättningar. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Haninges skolor. Kommunen ska arbeta målmedvetet och förebyggande för att minska andelen elever som hoppar av sin utbildning.

Vuxenutbildningen och SFI ska utformas med utgångspunkt i att individen på kortast möjliga tid ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Kommentar

Andel elever som nått kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 6 har ökat. Kunskapsresultaten för årskurs 9 har under året nått historiskt höga nivåer och Haninge mäter sig väl med riksgenomsnittet. Behörigheten har stärkts för samtliga gymnasieprogram och Haninges kommunala grundskolor presterar bättre än riket.

Eleverna i årskurs 8 upplever att studieron på lektionerna har minskat. En av förklaringarna till minskningen kan vara att skolorna löpande under läsåret tagit emot många nya elever

med olika språk och olika hjälpbehov. Studieron på gymnasiet har ökat något och ligger på samma nivå som 2014.

Andel elever som får gymnasieexamen inom 3 år är som helhet ungefär som tidigare. Yrkesprogrammen visar en stark ökning, andelen har minskat på de nationella programmen.

2016 års resultat för andel elever som har slutfört grundläggande vuxenutbildning kommer i juni 2017.

Resultatet för svenska för invandrare, SFI, varierar mellan studievägar och kurser. Sammansättning av elever samt utbudet av studievägar och kurser förändras mellan åren. Resultatet för 2016 kommer i juni 2017.

Det finns för närvarande ingen statistik för andelen 16-20 åringar som varken arbetar eller studerar.

Det finns en överenskommelse om samverkan mellan socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen om barn och ungas utveckling och lärande i Haninge. Ett exempel på samverkan är att säkra skolgången för placerade barn och unga. Social- och utbildningsförvaltningen samarbetar för att öka närvaron för elever med låg närvaro.

MÅL 4. Möjlighet till utbildning i livets alla skeden

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Andel med minst 325 i meritvärde baserat på 17 ämnen	1,0	2,9	2,4	●	4,1
Genomsnittligt meritvärde*	214	223	-	●	> 221
Andel godkända nationella prov åk 3 svenska/svenska 2	66	71	-	●	73
Andel godkända i nationella prov åk 3 matematik	58	69	63	●	64
Andel som når kunskapskrav godkänt alla ämnen åk 6	76	71	76	●	81
Andel som når kunskapskrav alla ämnen åk 9	72	69	75	●	78
Andel som upplever arbetsro/studiero skolan åk 8	62	65	62	●	70
Andel som upplever arbetsro/studiero skolan gym åk 2	52	50	52	●	60
Andel med examensbevis från gymnasiet	83	84	84	●	85
Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier*	37	36	-		41
Andel med gymnasieexamen inom tre år	57	60	58	●	61
Andel 16-20-åringar som varken arbetar eller studerar**	-	-	-		
Grundläggande vuxenutbildning andel som slutfört kurs***	50	45	-	●	58
Andel godkända svenska för invandrare (SFI)*	44	41	-	●	50
Kostnad per betygspoäng åk 9	337	351	347	●	330

*Värde 2016 kommer senare. **Inväntar Skolverkets definition av indikator. ***Ändrad definition sedan mål och budget 2016-2017 beslutades, värde kommer senare.

Mål 5. Meningsfull fritid

Innebörden av en meningsfull fritid är olika för alla. Kommunen ska i utformningen av kultur- och fritidsutbud anpassa sig till efterfrågan så att det kommer så många invånare som möjligt till del.

Kommentar:

Bibliotekens utlåning minskar och utvecklingen är likadan i många kommuner. Det är främst folkbibliotekens registrerade utlåning som minskar. I Haninge har utlåningen ökat på några ställen. Det är i Jordbro, via bokbussen samt i skärgården.

Kultur- och fritidsnämnden samverkar med vuxenutbildningarna så att deltagare erbjuds att ta del av kultur- och fritidsutbudet. Kulturhuset och biblioteket visas regelbundet för nya Haningebor som deltar i SFI. Under året har ett språkkafé med god uppslutning startat i biblioteket i Handen och en bokcirkel har genomförts med elever som studerar svenska som andraspråk.

Kultur- och fritidsnämnden utvecklar och anpassar anläggningar och verksamheter för personer med funktionsnedsättning och samverkar med äldreomsorgen för att kunna erbjuda äldre medborgare ett tillgängligt kultur- och fritidsutbud.

Ansvaret för den öppna fritidsverksamheten för 10 -13 åringar har övertagits av grund- och förskolenämnden. Verksamheten utförs av kultur- och fritidsförvaltningen på uppdrag av grund- och förskolenämnden. För att få en likvärdig verksamhet har riktlinjer för fritidshem upp till 13 år tagits fram.

Yngre ungdomar är nöjda med sin fritid visar en ny attitydundersökning. Ett brett utbud av aktiviteter till barn och ungdomar erbjuds i kommunen. Under sport- påsk- och jullov har workshops hållits på teman som poesi, läsning och film.

Socialnämnden säkerställer att barn placerade i familjehem har en meningsfull fritid. Brukare som omfattas av LSS ska ha tydliga målsättningar för egna fritidsaktiviteter.

MÅL 5. Meningsfull fritid

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Attitydundersökning ungas fritid	-	-	91,7		
Nöjd regionindex fritidsmöjligheter	61	61	60	●	65
Andel 6-18 år som deltar i kulturskolan	8,0	9,0	8,3		
Bibliotekens utlåning inklusive e-böcker (lån per invånare)	4,5	4,1	4,0	●	5,0

Mål 6. Växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta tillvara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet.

Kommunen ska verka för att fler invånare ska ha ett arbete att gå till. Det ska finnas en stark koppling mellan ekonomiskt bistånd och krav på aktivitet samtidigt som nya samarbeten med företag och andra organisationer skapas för att utveckla utbudet av arbetstillfällen. Det ska finnas goda möjligheter att börja om i livet

Kommentar

Nämnderna erbjuder sommarjobb och praktikplatser till ungdomar.

Socialnämnden har organiserat stöd till nyanlända i en ny enhet vilket har lett till snabbare stöd och hjälp. Samverkan med företag sker i syfte att fler personer snabbare ska nå reguljär arbetsmarknad. Socialnämnden har även bedrivit ett projekt med syfte att utveckla sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Antal arbetsställen i Haninge har ökat. Ökningen speglar den positiva tillväxten i kommunen i övrigt. En fortsatt tillväxt

av arbetsställen förväntas under kommande år då fler företag flyttar in i det nya företagsområdet i Albyberg och i andra expansiva delar av kommunen. Eftersom Haninges befolkning samtidigt växer ökar inte antalet företag per 1 000 invånare utan håller sig på samma nivå.

I december var 7,0 procent av arbetskraften 16-64 år inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Det är något lägre än i december året innan. Jämfört med Stockholms län var arbetslösheten 1,0 procentenhet högre i Haninge, men 0,8 procentenhet lägre än i riket.

Handelsindex var något lägre än tidigare. Det betyder att något färre andel människor åker till kommunen för att handla. Den fortsatta utvecklingen av stadskärnan med fler invånare, leder både till mera köpkraft och till ett utökat serviceutbud.

För att bidra till ett växande näringsliv har kommunstyrelseförvaltningen arrangerat bland annat Näringslivets dag som inkluderade en rekryteringsmessa med ett 30-tal företag som utställare. Näringslivsdagen samlade cirka 230 besökare och till rekryteringsmässan kom över 1 000 besökare.

Nöjd kund index för företagare har ökat. Kommunen har sedan 2009 haft en positiv utvecklingskurva. Haninges index är högst bland kommunerna på Södertörn och högre än genomsnittet i

landet. Enkätundersökningen av företagsklimatet som genomförs av Svenskt Näringsliv visar ett något lägre betyg för år 2016 jämfört med 2015.

Andel hushåll med ekonomiskt bistånd som har det under lång tid, är ännu inte fastställt från SCB utan kommer att rapporteras i delår 1 2017. Socialnämndens egen mätning har visat en tendens till minskning.

MÅL 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Handelsindex	82	84	82	●	90
SBAs nöjd kundindex för företagare	67	69	72	●	73
Antal gästnätter*	133 777	140 697	-		145 000
Antal arbetstillfällen i kommunen	26 881	27 179	27 764	●	29 200
Antal företag i kommunen per 1000 invånare	33,4	34,6	34		
Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen	3,4	3,4	3,2	●	4,0
Kommunala tjänstemäns attityder till företagande	3,5	3,3	3,1	●	4,0
Andel hushåll med ekonomiskt bistånd som har långvarigt ekonomiskt bistånd	32,7	35,1	-		29
Arbetslöshet 16-64 år	7,0	7,2	7,0	●	5,0

*antal 2016 kommer senare.

EN ATTRAKTIV NÄRMILJÖ

Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Klimat- och miljöutmaningarna är inte begränsade till kommunens geografiska område, men de åtgärder som bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närmommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Kommentar

Nämnderna arbetar för att stärka kunskapen och medvetenheten kring miljöfrågor på olika sätt.

Laddstolpar för elbilar finns nu bland annat vid Torvalla idrottsplats. Vid kulturhuset i Handen kan man låna cyklar, detta projekt är ett samarbete med Riksbyggen. Andel miljöfordon i kommunens verksamheter har ökat och uppgår till 33 procent för hela kommunkoncernen. Räknat på enbart personbilar är andelen miljöbilar 62 procent. Endast 2 procent av kommunens lätta lastbilar är miljöfordon. För att uppfylla målet om att andelen miljöbilar ska uppgå till minst 50 procent behöver verksamheterna ställa krav vid upphandling av lätta lastbilar.

Slätrossens naturpark har muddrats för att säkerställa funktionen i dagvattenanläggningen. Tillståndsansökningar pågår för den framtida om- och utbyggnaden av Fors reningsverk. En ny dagvattenstrategi är framtagen. Risk- och sårbarhetsanalys för dricksvatten är genomförd och en handlingsplan för åtgärder är framtagen. Ett pilotförsök, med våtkompostering av enskilt avfall pågår.

Andel ekologiska inköp har ökat. Flera nämnder har ökat sina inköp, bland annat grund- och förskolenämnden som står för stor del av inköpen. Det finns svårigheter att nå målsättningen 50 procent ekologiska inköp på kort sikt men målet kan nås. Verksamheterna måste prioritera ekologiska inköp. Inköp av kött och helfabrikat behöver minskas till fördel för grönsaker. Som stöd kommer tätare uppföljning av utvecklingen att göras framåt.

Energianvändningen i kommunens fastighetsbestånd har minskat. Minskningen är följd av en rad energieffektiviseringsåtgärder så som solpaneler för uppvärmning av energilagret till Fredrika Bremerskolans södra byggnader och konvertering av värmesystem och injustering av värme och ventilation på Mårtensbergsskolan. Till viss del har även väderförhållandena gett positivt utslag.

MÅL 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Andel ekologiska inköp	30	33	35	●	50
Nöjd medborgarindex miljöarbete	52	54	57	●	60
Andel miljöbilar i kommunorganisationen	28	27	33	●	50
Fosforhalt i Drevviken (µg/l)*	36	-	-		30
Energianvändning i kommunal verksamhet (kWh/m2)**	194	184	177	●	194

*Ny statistik kommer 2017, **Värdet för 2015 är ändrat pga ny beräkningsmetod.

Mål 8 Nya bostäder i bra lägen

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningskommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv.

Kommentar

Antal inflyttningsbara bostäder i kommunen blev 407. Kommunen har antagit riktlinjer för bostadsförsörjningen, bland annat att möjliggöra för byggande av minst 600 bostäder om året, att planera för attraktiva bostäder och att planera för att uppfylla behoven av bostäder för äldre och funktionshindrade.

Ledtider för bygglov är att de ska klaras inom tio veckor.

I en undersökning som gjordes årets sista fyra månader inkom 171 bygglovsärenden. 29 av dessa bygglov har beslutats inom 10 veckor, 133 inom 15 veckor. Bygglovsavdelningen har påbörjat ett arbete för att minska ledtiderna, öka samsyn och rättssäkerhet samt förenkla handläggningen. Ett arbete pågår även för att handläggningen skall flyta genom verksamheten helt digitalt.

Byggherrar har tillfrågats om hur kommunen hanterar stadsbyggnadsprojekt. Betyget blev 7,0 vilket överstiger målet med råge. Genomsnittet för samtliga kommuner som deltog i undersökningen var 6,1.

MÅL 8. Nya bostäder i bra lägen

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Antal färdigställda lägenheter (ackumulerat värde)	215	891	1 341	●	2 400
Ledtider för bygglov (procent färdigställda inom 10 veckor)	-	-	17		
Nöjd kundindex byggherrar	6,1	-	7,0	●	6,3
Nöjd regionindex rekommenderar kommunen	65	65	63	●	75

Mål 9 Hög tillgänglighet

En viktig del i att skapa en attraktiv kommun för invånare och besökare är att öka tillgängligheten till olika målpunkter i Haninge och att utveckla gemensamma offentliga utrymmen. De åtgärder och investeringar som kommunen inte kan göra själv måste uppnås genom samarbete med de aktörer som är ansvariga.

Kommentar

Nöjd medborgar index (NMI) avseende gator och vägar och kommunens gång- och cykelvägar är ett par enheter lägre än föregående år och även något lägre än i andra kommuner i samma storleksklass. Under perioden när medborgarundersökningen genomfördes fanns ett förslag om försämrade busskommunikationer till och från kommunen som väckte stark debatt. Detta kan ha påverkat resultatet som är sämre än tidigare avseende kommunikationer.

Arbetet med att tillgänglighetsanpassa busshållplatser har fortsatt. Den fysiska tillgängligheten till socialförvaltningens reception och besöksrum har säkerställts i samband med ombyggnation i kommunhuset. Ett arbete pågår med att se över tillgänglighet inom grupp- och servicebostäder.

Myndigheten för delaktighet gör årligen en kommunenkät om bland annat kommunens insatser för ökad tillgänglighet. Fysisk tillgänglighet mäter svaret på frågan "På vilket sätt samråder kommunen med funktionshindervisorganisationer om fysisk tillgänglighet?". Högst poäng är 3, och 2 ger poäng för att "Beslut som berör fysisk tillgänglighet fattas ibland baserat på samråd med funktionshindervisorganisationer". För att få 3 poäng ska samråd alltid göras.

MÅL 9. Hög tillgänglighet

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
NMI gång- och cykelvägar	56	57	57	●	60
Nöjd regionindex kommunikationer	69	66	63	●	75
NMI gator och vägar	56	58	55	●	60
Fysisk tillgänglighet	-	2	2	●	3

EFFEKTIVITET, KVALITET OCH SERVICE**Mål 10. Ordning och reda på ekonomin**

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. För det krävs flexibilitet inom våra egna verksamheter och ett koncepttänkande där samordning av tjänster och lokaler bidrar till lägre kostnader. Externa aktörer som utför kommunala tjänster bidrar till en ökad mångfald och ökad effektivitet genom konkurrens, men framför allt ökad valfrihet hos de som behöver nyttja tjänsterna.

För detta ändamål ska kommunen fastställa finansiella mål. Sveriges kommuner och landsting, SKL, har rekommenderat att resultatnivån bör uppgå till minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Därtill har riksdagen fastställt ett krav om minst två procents överskott för en kommun med negativ soliditet, för att kommunen ska få tillämpa lagstiftningen om resultatutjämningsreserv (RUR).

För att nå målet krävs att varje nämnd arbetar för att klara sin verksamhet inom avsatt budgetram. Den investeringsnivå som Haninge kommun nu ligger på kräver dock en högre resultatnivå för att uppnå en långsiktig ekonomisk balans.

Kommentar

Chefer i alla förvaltningar använder det gemensamma beslutsstödsystemet för uppföljning och prognoser. Socialnämnden och kultur- och fritidsnämnden arbetar med att effektivisera nyttjandet av lokaler för att hålla nere kostnaderna.

Avtalstrohet för hela kommunen är på ungefär samma nivå som tidigare. Förvaltningarnas avtalstrohet varierar mellan 91 procent till strax under 70 procent. Ytterligare analyser behöver göras innan slutsatser kan dras.

Soliditeten har passerat nollstrecket vilket innebär att målet är uppnått.

Budgetföljsamheten avviker något från målet. Avvikelsen är dock positiv eftersom orsaken är att ingen nämnd har gjort ett minusresultat.

MÅL 10. Ordning och reda på ekonomin

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Resultat i procent av skatteintäkter och statsbidrag	2,0	2,0	2,3	●	2,0
Soliditet inkl. pensionsskuld	-5,0	-2,0	2,7	●	> 0
Avtalstrohet kommunen	87	82	84	●	90
Budgetföljsamhet	0,4	-0,3	1,6	●	0,5- >0,5

Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster.

Kommentar

Gymnasieskolorna arbetar med förbättringsplaner för att öka kvaliteten. I grundskolan genomförs aktiviteter för att utveckla undervisningen och göra de kommunala skolorna mer attraktiva.

Socialnämnden arbetar med nya informationskanaler och individanpassad kommunikation för de personer som har behov av insatser. Det handlar om exempelvis öppna informationsmöten och förbättrad information på hemsidan samt broschyrer.

Äldrenämnden har jämfört nyckeltal för verksamhet, kvalitet och ekonomi för att förbättra kvaliteten. Nyckeltalen hämtas från olika brukarundersökningar och interna enkäter.

En extern undersökning av tillgänglighet per e-post och telefon har gjorts. Haninges resultat är bättre än genomsnittet för de kommuner som undersöktes.

LOV är en lag om valfrihetssystem. Kommunen har fem LOV-tjänster där medborgarna kan välja leverantör. Det är daglig verksamhet, hemtjänst, familjerådgivning, ledsagar-service och avlösarservice i hemmet.

MÅL 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Nöjd medborgarindex (helhet kommunen)	55	56	52	●	60
Andel av medborgarna som via telefon till kommunen får ett direkt svar på en enkel fråga	-	48	59	●	56
Andel som får svar på e-post till kommunen inom två dagar	-	89	90	●	90
Antalet tjänster som omfattas av LOV	4	4	5	●	8

Mål 12. Attraktiv arbetsgivare

Kommunen behöver attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

Kommentar:

Hållbart medarbetarengagemang, HME, mäts i arbetsplatsundersökningen som genomförs varje år. Resultaten diskuteras på alla arbetsplatser och olika insatser görs för att förbättra enheternas resultat. I jämförelse med övriga kommuner i Södertörn har Haninge bland de jämnaste HME resultaten sett över de senaste fyra åren. Resultatet har sakta stärkts och ligger nu på cirka 79. Detta kan jämföras med 81, som är den högsta men tillfälliga notering som har redovisats under fyra år av någon kommun i Södertörn. Även en jämförelse med hela Stor-Stock-

holm visar samma tendens, det vill säga att Haninges HME ligger på en jämn och hög nivå. Från och med 2017 års undersökning kommer fler frågor att ingå för att ge bättre underlag för analyser och insatser.

Den totala sjukfrånvaron i kommunen har gått upp något i förhållande till 2015, tendensen är avstannande. Samtliga ålderskategorier uppvisar en generell ökning, dock finns den största ökningen i åldersgruppen upp till 29 år. Sjukfrånvaron uppdelat på kön ser i princip likadan ut som föregående år, med en liten ökning för kvinnor och svag minskning för män.

Frisknärvaro är ett begrepp som beskriver det motsatta till sjukfrånvaro. Frisknärvaro redovisas i procentuell andel månadsanställda med inga eller ett fåtal sjukdagar under året.

MÅL 12. En attraktiv arbetsgivare

Indikator	2014	2015	2016	Bedömning	Mål 2018
Hållbart medarbetarengagemang (HME)	78,2	78,5	78,8	●	83,0
Sjukfrånvaro	7,0	7,6	7,8	●	5,0
Frisknärvaro 0-5 dagar	-	59,8	60,2		

Verksamhetsutveckling och förbättrad kvalitet

Kommunen arbetar ständigt med att utveckla verksamheterna och förbättra servicenivåerna. Det innebär både att göra egna uppföljningar, jämföra sig med andra och att använda förslag och synpunkter för att bli bättre.

MEDBORGARFÖRSLAG OCH E-FÖRSLAG

Medborgarförslag och e-förslag är två kanaler för att öka invånarnas inflytande. Alla som är folkbokförda i kommunen har rätt att lämna medborgarförslag. Under 2016 har kommunen fått totalt 70 medborgarförslag. Antalet inkomna medborgarförslag är detsamma som under 2015, men cirka 50 procent högre än 2014. Av de förslag som inkommit under 2016 rör de flesta stadsbyggnadsnämndens område (36 st) och kultur- och fritidsnämndens område (22 st). Flera medborgarförslag handlar om trafiklösningar, idrottsanläggningar och hundrastplatser.

Genom e-förslag kan vem som helst skicka in förslag till kommunen. Andra som håller med om förslaget kan rösta på det, genom gillamarkering. Under 2016 fick kommunen 60 e-förslag. Tre av dessa fick över 25 röster och har där tagits upp till diskussion i berörda nämnder.

Den som har åsikter om kommunens verksamheter kan lämna synpunkter oavsett om det är kritik, beröm eller förslag på att förbättra servicen.

	2014	2015	2016
Medborgarförslag	48	70	70
E-förslag (totalt)	22	135	60
E-förslag med > 25 gillamarkeringar	*	19	3

*Uppgift saknas

JÄMFÖRELSE MED ANDRA KOMMUNER

Kommunens kvalitet i korthet (KKiK) beskriver kommunernas kvalitet och effektivitet utifrån olika nyckeltal som är viktiga för kommuninvånarna. Cirka 245 kommuner ingår i KKiK och Haninge kan jämföra sig med andra kommuner.

Det finns cirka 40 nyckeltal som är uppdelade i fem olika områden. Nyckeltalen hämtas från offentlig statistik eller rapporteras in enligt gemensamma anvisningar.

Flera av kommunfullmäktiges indikatorer är nyckeltal i KKiK. Haninges resultat för 2016 varierar från toppresultat till lägre än genomsnitt. Tabellen visar ett urval nyckeltal.

Områden			Haninge	Riket genomsnitt
	2014	2015	2016	2016
Tillgänglighet				
Väntetid för särskilt boende, antal dagar	74	87	60	58
Väntetid för beslut om försörjningsstöd, antal dagar	38	31	32	17
Trygghet				
Personalkontinuitet hemtjänst; antal olika personal på 14 dagar	18	10	10	15
Delaktighet och information				
Delaktighetsindex, hur väl kommunen möjliggör för invånarna att delta i kommunens utveckling		80	73	76
Effektivitet				
Kronor per barn förskolan	117 000	123 162	125 363	136 712
Omsorgs- och serviceutbud hemtjänst (% av maxpoäng)	76%	76%	76%	67%
Kommunen som samhällsutvecklare				
Återvunnet material av hushållsavfall (%)	25%	31%	35%	39%
Nöjd regionindex helhet	60	59	59	60

Finansiell analys

EKONOMISKT RESULTAT

Kommunens finansiella ställning och utveckling analyseras ur fyra perspektiv: resultat, kapacitet, risk och kontroll.

EKONOMISKT RESULTAT	KAPACITET	RISK	KONTROLL
Vilken balans kommunen har haft över sina intäkter och kostnader under året och över tiden.	Vilken kapacitet kommunen har att möta finansiella åtaganden på lång sikt.	Risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet.	Vilken kontroll kommunen har över den ekonomiska utvecklingen.
Analys av <ul style="list-style-type: none"> • årets resultat • balanskravet • finansnetto • nettokostnadsandel • årets investeringar • självfinansieringsgrad. 	Analys av <ul style="list-style-type: none"> • eget kapital och soliditet • långfristiga skulder och skuldsättningsgrad 	Analys av <ul style="list-style-type: none"> • ränterisker • likviditet • pensionskund • borgensåtaganden • skatteintäkter. 	Analys av <ul style="list-style-type: none"> • budgetföljsamhet • prognossäkerhet.

Årets resultat

Årets resultat blev 94,5 miljoner kronor (mnkr). Kommunfullmäktiges mål är att resultatet ska vara minst 2,0 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet för 2016 blev 2,3 procent och därmed uppfylldes resultatmålet.

Fullmäktige beslutade om justerad driftbudget under pågående år och det budgeterade resultatet efter justeringar var 83,05 mnkr. Det innebär att årets resultat översteg budgeterat resultat med 11,45 mnkr.

I årets resultat ingår kostnader för medfinansiering av infrastrukturinvesteringar med 85,2 mnkr (30,0 mnkr motorvägsavfart i Vega, 35,0 mnkr bussterminal Haningeterrassen, 16,2 mnkr dubbelspår Tungelsta-Hemfosa samt en förgävesprojektering om 4,0 mnkr). Årets resultat exklusive kostnader för medfinansiering är 179,7 mnkr.

	2012	2013	2014	2015	2016
Årets resultat	72,3	85,3	74,7	77,8	94,5
Resultat mot balanskravet	67,5	63,2	63,3	42,5	77,3

Tabellen redovisas i miljoner kronor (mnkr).

Balanskravet

Enligt kommunallagens balanskrav ska kommunernas intäkter överstiga kostnaderna, det vill säga resultatet ska vara minst noll. Detta gäller varje enskilt budgetår. Ett negativt resultat (underskott) ska regleras och det egna kapitalet ska återställas inom tre år. Vid avstämning mot balanskravet påverkas inte resultatet av realisationsvinster och förluster. Kommunen har uppfyllt balanskravet varje år sedan lagen infördes.

I balanserat resultat ska årets resultat rensas för vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten och som är resultatpåverkande engångsposter. Justerat för dessa poster uppgick balanskravsresultatet till 77,3 mnkr.

	2015	2016
Årets resultat	77,8	94,5
Exploateringsvinst	-11,6	-17,2
Extraordinära intäkter	-23,7	0
Balanskravsresultat	42,5	77,3

Nämnder och styrelser redovisar ett överskott gentemot budget på 101,5 mnkr inklusive kommunfullmäktiges reserv (38,6 mnkr), vilket motsvarar 2,5 procent i avvikelser i förhållande till motsvarande nettobudget för året. Finansförvaltningen har ett underskott jämfört med budget på 90,1 mnkr. Utfallet av skatter och generella statsbidrag var 16,7 mnkr lägre än budgeterat. Övrig finansförvaltning gör ett underskott på 73,4 mnkr. Underskottet beror på bokförda kostnader för medfinansiering av infrastrukturinvesteringar (se rubriker årets resultat och balanskravet). Den sammanlagda avvikelserna mot budget var ett överskott på 11,5 mnkr.

NÄMNDER/STYRELSE	Intäkter	Kostnader	Nettoutfall	Budget	Avvikelse	Avvikelse (%)
Grund- och förskolenämnd	217,2	1 802,2	1 585,0	1 607,4	22,5	1,4%
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	158,2	540,4	382,2	393,3	11,1	2,8%
Kommunfullmäktiges reserv	0,0	0,0	0,0	38,6	38,6	100,0%
Kommunstyrelse	685,7	885,2	199,5	206,9	7,5	3,6%
Kultur- och fritidsnämnd	37,2	221,4	184,2	185,3	1,1	0,6%
Revision	0,0	2,2	2,2	2,1	-0,2	-9,0%
Socialnämnd	384,1	1 190,9	806,8	817,9	11,1	1,4%
Stadsbyggnadsnämnd	265,6	383,4	117,8	127,2	9,4	7,4%
Södertörns upphandlingsnämnd	13,2	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0%
Södertörns överförmyndarnämnd	56,5	56,5	0,0	0,0	0,0	0,0%
Valnämnd	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	92,0%
Äldrenämnd	116,3	807,6	691,3	691,7	0,4	0,1%
Summa nämnder	1 934,0	5 902,5	3 969,0	4 070,5	101,5	2,5%
Finansförvaltning	-4 988,40	-924,9	-4 063,5	-4 153,5	-90,1	2,2%
Totalt, resultat	-3 054,4	4 977,6	-94,5	-83,1	11,5	

Tabellen redovisas i miljoner kronor (mnkr).

Finansnetto

Med finansnetto avses skillnaden mellan finansiella intäkter (10,8 mnkr) och finansiella kostnader (11,7 mnkr). I de finansiella kostnaderna ingår bland annat räntekostnader för pensionsskulden (4,2 mnkr). Förändringen i finansnettot 2016 jämfört med tidigare år beror på att kommunens långfristiga låneskuld i sin helhet har överförts till Tornberget under 2016, i syfte att trygga Tornbergets möjligheter till skattemässiga avdrag för räntekostnader.

	2012	2013	2014	2015	2016
Finansnetto, mnkr	24,4	23,2	32,9	28,8	-0,9

Tabellen redovisas i miljoner kronor (mnkr).

Nettokostnadsandel

Nettokostnadsandelen beskriver hur stor del av skatteintäkter, generella statsbidrag och finansnetto som går åt för att betala verksamhetens nettokostnader. De pengar som återstår ska finansiera räntekostnader, amorteringar och framför allt investeringar.

Nettokostnadernas andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och finansnetto blev 97,7 procent, vilket är något lägre än föregående år (98,6).

Nettokostnaderna ökade med 180,9 mnkr eller 4,7 procent, vilket är en något mindre ökning jämfört med 2015 års ökning i förhållande till 2014 (4,8 procent). Intäkterna ökade med 251,0 mnkr eller 6,4 procent, vilket är en större ökningstakt än mellan 2014 och 2015 (4,3 procent).

	2012	2013	2014	2015	2016
Nettokostnader årlig ökning (%)	3,5	4,2	4,3	4,8	4,7
Skatteintäkter årlig ökning (%)	3,9	4,5	3,7	4,3	6,4
Nettokostnadsandel (%)	97,9	97,6	98,0	98,6	97,7

*Skatteintäkter och generella statsbidrag. Tabellen visas i procent.

Årets investeringar

Aktiverade investeringar under året i fastigheter, mark och inventarier (243,8 mnkr) samt pågående ny-, till-, och ombyggnader (57,8 mnkr) uppgick till 301,6 mnkr (not 25).

Årets investeringar uppgår till 195,8 mnkr samt VA-investeringar inom mark och exploatering 105,8 mnkr. Investeringar i verksamhetslokaler sker genom kommunens bolag Tornberget Fastighetsförvaltning AB.

Avvikelser mellan utfall och budget beror på att investeringsprojekt flyttats framåt i tiden eller är pågående.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslutade investeringsram var 6,9 mnkr. De planerade inköpen av elevdatorer uteblev och skolan valde att leasa datorer istället. Utfallet är därför 1,6 mnkr, vilket motsvarar 23,5 procent av den totala årsbudgeten. Investeringar har framför allt gjorts i utrustning och inventarier på Riksäpplet och Centrum Vux.

Grund- och förskolenämndens beslutade investeringsbudget för året var 20,1 mnkr. Utfallet var 9,2 mnkr vilket motsvarade 46 procent av budget. Flera större projekt påbörjades under året, de som slutfördes var en totalupprustning av förskolan Talgoxen. På förskolorna Gladan, Ribby förskola och Talgoxen uppfördes utrymmen för utesov. På Lyckeby skolan blev renoveringen av hus C klar och som är den byggnad där Hagaskolans förskoleklasseläver är placerade. Kapaciteten på Mäsöskolan i Vega utökades under året med en inhyrd paviljong som inrymmer totalt sex klassrum för att kunna ta emot det ökande antalet elever fram till dess att en ny permanent grundskola står klar i den här kommundelen. På Vendelsöalmsskolan pågår en omfattande upprustning av skolans lokaler, en upprustning som pågår under ett antal år. Under sommaren blev renoveringen av hus E klar på Vendelsöalmsskolan.

Kultur- och fritidsnämndens investeringsram uppgick till 99,5 mnkr. Nämnden har förbrukat 28,2 mnkr, vilket motsvarar 28,4 procent. Den största investering som färdigställdes under året är omklädningsrum på Torvalla idrottsplats, vars totala investeringskostnad blev 21,0 mnkr och merparten har uppstått under 2016.

Socialnämndens investeringsram för 2016 uppgick till 6,0 mnkr. Nämndens investeringar utgörs i princip uteslutande av renoveringar, reparationer, ombyggnationer samt förbättringar av brandskydd i olika LSS- samt SoL-boenden som bedrivs i egen regi. Under året har 3,0 mnkr av nämndens investeringsbudget förbrukats för byte och uppgraderingar av brandlarm och branddörrar för att tillgodose gällande krav.

Stadsbyggnadsnämndens investeringsbudget uppgick till 149,7 mnkr inklusive VA-investeringar. Utfallet var 98,6 mnkr vilket motsvarar 66 procent. En del projekt har utgått och flera har fått framflyttad tidplan. Några projekt var VA-utbyggnad Årsta Havsbad (32,1), ledningsförnyelse (14,6), VA-serviser (4,0), park- och lekplatsupprustning (2,5), åtgärder enligt cykelplan, tillgänglighets- och trafiksäkerhetsinvesteringar (5,6), utbyte av belysningsarmaturer (1,7) och utbyte Vegabron (16,8).

Äldrenämndens investeringsram för 2016 uppgick till 21,5 mnkr. Utfallet under året var 4,9 mnkr. Flera av de större investeringsprojekten var försenade på grund av att upphandlingar har tagit längre tid än beräknat. De större investeringsposterna under 2016 har varit utbyte av inventarier på de olika vård- och omsorgsboendena i kommunen totalt 3,5 mnkr varav 2,5 mnkr avser utbyte av sängar. Den andra stora posten har varit renovering och inventarieinköp till Tallhöjdens träffpunkt. Pågående arbete med installation av reservkraft till Hagagården har helt förskjutits till 2017.

Kommunstyrelsens investeringsbudget för året var 138,5 mnkr. Det sammanlagda utfallet för året var 50,2 mnkr, vilket innebär att 36 procent av budgeten förbrukades. Investeringsreserven har inte förbrukats och kostnader för infrastrukturinvesteringar för Vega, bussterminal och dubbelspår Tungelsta-Hemfosa har bokförts som driftkostnad över resultaträkningen. Arbetet med våtmark och fördröjningsåtgärder som avser Drevviken har kommit igång men de stora kostnaderna kommer under 2017 och framåt. Vidare beslutade kommunstyrelsen sent under 2016 om evakueringskostnader för Park förskola och projektet har inte debiterats några kostnader under 2016. Arbetet utförs under 2017.

INVESTERINGSREDOVISNING (TKR)	Budget 2016	Utfall per 31 december 2016	Avvikelse budget/prognos
Kommunstyrelsen	138 543	50 249	88 294
Äldrenämnden	21 500	4 918	16 582
Socialnämnden	6 000	2 998	3 002
Stadsbyggnadsnämnden*	58 371	32 522	25 849
Grund- och förskolenämnden	20 066	9 171	10 895
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	6 908	1 622	5 286
Kultur- och fritidsnämnden	99 487	28 208	71 279
Summa	350 875	129 688	221 187
Summa VA	91 308	66 108	25 200
Totalsumma	442 183	195 796	246 387

*Exklusive VA-investeringar, som redovisas separat som summa VA.

Anslutningsavgifter för VA har redovisats som skuld till VA-kollektivet i enlighet med lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) med 96,9 mnkr.

Investeringar i verksamhetslokaler, nybyggnation eller om- och tillbyggnad sker genom kommunens bolag Tornberget Fastighetsförvaltning AB. Investeringsutgifterna uppgick till 196 mnkr inklusive maskiner och inventarier.

Självfinansieringsgrad

Självfinansieringsgraden anger hur stor andel av nettoinvesteringarna som finansierats med kommunens egna likvida medel. En hög självfinansieringsgrad innebär att kommunen kan finansiera investeringar utan att låna eller minska de likvida medlen. Därmed behålls det finansiella handlingsutrymmet inför framtiden.

Den del av investeringskostnaderna som kommunen själv inte kan finansiera måste betalas med ökad upplåning, vilket innebär en ökad belastning på kommunens ekonomi. Om självfinansieringsgraden är 100 procent innebär det att årets nettoinvesteringar är lika stora som årets resultat plus årets avskrivningar.

Investeringarnas självfinansieringsgrad var 85,3 procent. Kommunen har under ett flertal år fram till 2015 haft en självfinansieringsgrad som varit över 100 procent beroende på låg investeringsnivå och goda resultat. 2015 och 2016 var investeringsnivån betydligt högre vilket gav en finansieringsgrad under 100 procent, trots goda resultat.

Kommunens större investeringar sker i kommunens helägda fastighetsbolag Tornbergets regi och ingår därför inte i kommunens nettoinvesteringar.

	2012	2013	2014	2015	2016
Nettoinvesteringar (mnkr)	106,7	119,1	122,3	171,7	195,8
Självfinansieringsgrad (%)	142,0	141,3	120,9	82,7	85,3
Avskrivningar (mnkr)	78,8	83,0	73,1	67,3	72,5

KAPACITET

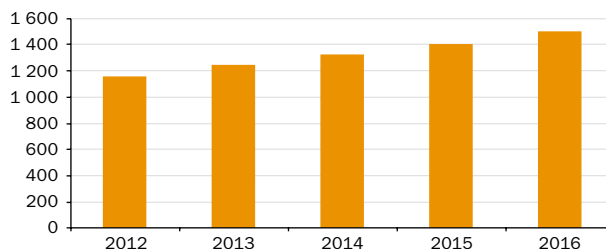
Eget kapital och soliditet

Kommunens egna kapital var 1 499,3 mnkr vilket var 99,0 mnkr högre än 2015. Förändringen av eget kapital jämfört med föregående år motsvarar normalt årets resultat (94,5 mnkr). I eget kapital har det i balansräkningen utöver årets resultat gjorts en justering på 4,5 mnkr avseende insatskapital till Kommuninvest (not 18).

	2012	2013	2014	2015	2016
Eget kapital	1 160,0	1 245,4	1 322,5	1 400,3	1 499,3

Tabellen redovisas i miljoner kronor (mnkr). Inklusive justering 4,5 mnkr insatskapital Kommuninvest 2016.

EGET KAPITAL

Soliditeten anger hur stor del av kommunens totala tillgångar som är finansierade med eget kapital. En ökad skuldsättning leder till att soliditeten sjunker. En högre soliditet innebär att den långsiktiga betalningsförmågan förbättras.

Kommunens soliditet var 46 procent, vilket var en klar ökning jämfört med föregående år då soliditeten var 29 procent. Ökningen beror främst på att kommunens lån överfördes till Tornberget under året, vilket påverkar balansslutningen.

Det finns ansvarsförbindelser utanför balansräkningen, främst pensionsförpliktelser på 1 411,3 mnkr (inklusive särskild löneskatt). Kommunens soliditet inklusive pensionsförpliktelserna var positiv med 3 procent och förbättrad jämfört med föregående år (-2 procent), vilket innebär att kommunen har förbättrat sin finansiella styrka på lång sikt. Fullmäktiges mål för soliditeten inklusive pensionsskulden är ett värde större än noll senast 2018. Detta mål är uppfyllt redan 2016.

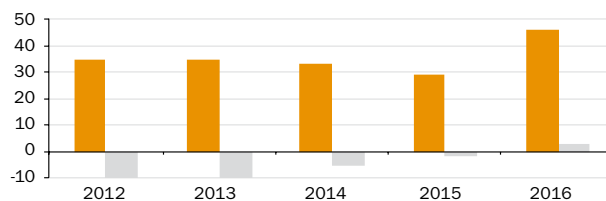
Haninge kommuns soliditet jämförs med genomsnittet i Stockholms län och riket i tabellen nedan.

SOLIDITET I PROCENT	2012	2013	2014	2015	2016
Haninge	35	35	33	29	46
Haninge inklusive pensionsskuld	-10	-10	-5	-2	3
Stockholms län ovägt medel	48	48	47	47	
Riket, ovägt medel	49	50	49	48	

Källa: Kolada. Tabellen redovisas i procent.

Exklusive pensionsförpliktelser i ansvarsförbindelse där inget annat anges.

SOLIDITET I PROCENT

● Soliditet exkl pensionsåtagande

● Soliditet inkl pensionsåtagande

Långfristiga skulder och skuldsättningsgrad

Kommunens långfristiga låneskuld har överförts till Tornberget under 2016, i syfte att trygga Tornbergets möjligheter till skattemässiga avdrag för räntekostnader. Vid årsskiftet uppgick lånen till 2 141,9 mnkr (not 23). Kommunens kvarstående långfristiga skuld i balansräkningen på 5,3 mnkr består av leasing och skuld till stiftelser.

Skuldsättningsgraden mäter kommunens skulder inklusive VA och avsättningar (1 768,8 mnkr) i förhållande till det egna kapitalet (1 499,3 mnkr). Skuldsättningsgraden har ökat de senaste åren fram till 2015 då den var 244 procent. 2016 har skuldsättningsgraden minskat till 118 procent med anledning av att den långfristiga låneskulden överförts till Tornberget.

	2012	2013	2014	2015	2016
Långfristiga skulder (Mnkr)	983	1 083	1 269	1 996	5
Skuldsättningsgrad (%)	187	188	203	244	118
Låneskuld per invånare* (Tkr)	13	13	15	24	25

*Inklusive Tornberget. November månads befolkning.

RISK

Ränterisk

Kommunen har för närvarande ingen ränterisk i finansnetto beroende på att kommunens lån förts över till Tornberget under 2016. Ränterisken finns därmed i Tornberget, vilket på sikt kan påverka kommunens hyreskostnader.

Likviditet

Vid årsskiftet uppgick kommunens likvida medel till 748,3 mnkr vilket är en likviditetsökning med 110,2 mnkr jämfört med 2015 års bokslut. Totalt över året uppfylldes likviditetskravet som ställs i kommunens finanspolicy.

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga handlingsberedskap. Kommunens kassalikviditet är god och ökade till 131,4 procent jämfört med 130,2 procent 2015. Inom den kommunala sektorn räknas normalt att en nivå över 75,0 procent tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen. Genomsnittet i Stockholms län 2015 var 117,5 procent. (Källa: kommun- och landstingsdatabasen, kolada).

Pensionsförpliktelser

Från och med 1998 redovisas kommunens pensionsförpliktelser enligt den så kallade blandmodellen, vilket innebär att den större delen tas upp som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Denna del av pensionsförpliktelserna är viktig att beakta ur risk-synpunkt eftersom kommande årliga pensionsutbetalningar ska finansieras. Pensionsskulden har beräknats av KPA i samband med bokslutet.

Kommunens totala pensionsförpliktelser, inklusive särskild löneskatt på 24,26 procent, uppgick år 2016 till 1 780 mnkr (1 822,8 mnkr år 2015). Förpliktelser för pensionsförmåner som intjänades fram till och med 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse och uppgår till 1 411,9 mnkr (1 474,0 mnkr år 2015).

PENSIONS FÖRPLIKTELSE	2016	2017	2018	2019
Ansvarsförbindelser (mnkr)	1 412	1 384	1 350	1 338
Pensionsskuld (mnkr)	368	388	421	466
Total pensionsförpliktelse	1 780	1 772	1 771	1 804

Pensionsutveckling inklusive löneskatt 2016 och prognos 2017–2019.

Under rubriken Avsättningar i balansräkningen redovisas det åtagande som avser pensioner intjänade på lönedelar över 7,5 prisbasbelopp samt garanti- och visstidspension. Denna del uppgår till 368,1 mnkr och ökade med 19,3 mnkr jämfört med 2015, främst beroende på ny intjänad pension.

Den individuella pensionsandelen, som enligt pensionsavtalet ger medarbetaren rätt att själv placera en del av pensionsavgiften, uppgick till 98,1 mnkr inklusive löneskatt.

Utöver årets intjänade pensioner finns pensionskostnader som intjänats tidigare. De totala pensionskostnaderna 2016 var 205,5 mnkr, vilket är en ökning med 3,5 mnkr jämfört med 2015. Den beräknade pensionskostnaden 2017–2018 är något högre än 2016.

Kommunens totala pensionskostnad motsvarar cirka 4,7 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

	2016	2017	2018	2019
Pensionskostnad	205	209	228	266

Pensionsutveckling inklusive löneskatt 2016 och prognos 2017–2019

Borgensåtaganden

Kommunens utnyttjade borgensåtaganden uppgick totalt till 2 841,5 mnkr, vilket var en ökning med 2 197,2 mnkr jämfört med 2015. Den stora ökningen beror på kommunens lån som under 2016 fördes över till Tornberget och som kommunen tecknat borgen för.

Kommunens borgensåtaganden gentemot bostadsrättsföreningar uppgick till 510,5 mnkr, vilket var en ökning med 54,1 mnkr jämfört med föregående år. Av beloppet fördelar sig 290,2 mnkr för sex HSB-föreningar och 220,3 mnkr för fem Riksbyggen-föreningar. Kommunen förutspår med rådande ränteläge en fortsatt positiv utveckling för dessa bostadsrättsföreningar och bedömer riskerna som relativt små.

För övriga borgensåtaganden 1,8 mnkr, bedöms riskerna som små.

Skatteintäkter

Skatter och generella statsbidrag ökade med 6,4 procentenheter jämfört med föregående år. Ökningen av skatteintäkterna beror i grunden på ett växande skatteunderlag motsvarande cirka 4,8 procent. Intäkternas ökningstakt mellan 2015 och 2016 utöver detta beror på ökade statsbidrag (för mottagande av nyanlända samt stimulansbidrag för bostadsbyggande) år 2016 jämfört med föregående år.

	2012	2013	2014	2015	2016
Ökning av skatteintäkter*	3,9	4,5	3,7	4,3	6,4

*inklusive generella statsbidrag

Skatteintäkter är den intäktspost som påverkar utvecklingen av kommunens ekonomi mest. Den senaste prognosen för 2017 visar att intäktsökningen blir 5,4 procent. Prognosen från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) visar på att ökningstakten blir lägre 2018 (3,5 procent) för att sedan minska ytterligare 2019 (2,7 procent) och därefter öka något 2020 (3,0 procent).

Nya prognoser presenteras löpande och det är viktigt att kunna anpassa kostnadsökningar till eventuellt förändrade skatteintäkter.

KONTROLL**Budgetföljsamhet**

Följsamheten för nämnder och kommunstyrelse mätt i procentuell avvikelse mot budget var 1,6 procent exklusive fullmäktiges reserv. Det sammanlagda resultat för den skattefinansierade verksamheten exklusive kommunfullmäktiges reserv var

ett överskott på 63,0 mnkr, vilket motsvarade 1,6 procent i avvikelse från en total nettobudget för året på 4 031,9 mnkr. Inklusive fullmäktiges reserv (38,6 mnkr) var motsvarande budgetavvikelse ett överskott på 101,5 mnkr, motsvarande 2,5 procent i förhållande till budget (4 070,5 mnkr).

Nämnd/styrelse	Resultat jämfört med budget (mnkr)			Avvikelsens andel av budget (%)
	2014	2015	2016	
Kommunstyrelsen	3,9	13,3	7,5	3,6
Grund- och förskolenämnden	-10,6	0,2	22,5	1,4
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	12,9	9	11,1	2,8
Kultur- och fritidsnämnden	1,1	2,9	1,1	0,6
Socialnämnden	7,5	1,5	11,1	1,4
Stadsbyggnadsnämnden	15,5	4,2	9,4	7,4
Valnämnd, revision	1,3	2,5	-0,1	-4,3
Miljönämnden*	1,3			
Äldrenämnden	-17,0	-52,0	0,4	0,1
Totalt	15,9	-18,4	63,0	1,6%

*Från och med 2015 ingår miljönämndens budget i kommunstyrelsen. Tabellen visas exklusive fullmäktiges reserv.

Prognossäkerhet

Prognossäkerheten är ett mått som visar hur ekonomistyrningen i kommunen bidrar till en god ekonomisk hushållning. En god prognossäkerhet innebär att kommunen har lättare att korrigera eventuella avvikelser på kort sikt.

Nämndernas prognoser under året utgår alltid från den budget som kommunfullmäktige senast beslutat. Fullmäktige kan besluta om en justerad budget när som helst under innevarande år. I samband med beslut om en justerad budget förändras ofta prognosen för berörda nämnder. Detta kan vara en orsak till att prognoserna förändras mellan avstämningspunkterna och att skillnaden kan vara stor mellan bokslut och prognoser i samband med delårsbokslut. En annan orsak till större avvikelser mellan prognoser och resultat kan vara faktorer som inte är möjliga eller mycket svåra att prognosticera tidigare än under senhösten och årets sista månader. Exempelvis höstens volymer i egen verksamhet vid nytt läsår inom skolverksamheterna eller kostnader för vinterväghållning beroende på snömängd och halka.

Kommunen följer upp ekonomin månatligen och prognosticerar resultatet för året. Som komplement till prognoserna görs en risk- och känslighetsanalys för nämnder och styrelse. Skillnaden mellan prognoser och resultat avspeglas i hög grad i risk- och känslighetsanalysen.

Nämndernas prognostiserade budgetavvikelser vid delårsuppföljningar och bokslut samt bokslutets avvikelse mot den senast beslutade budgeten för året, exklusive fullmäktiges reserv, framgår nedan.

Skillnaden mellan prognosen vid delårsuppföljning per april och årets resultat var 60,2 mnkr. Sammanlagt utökades nämndernas och kommunstyrelsens budget 2016 med 77,8 mnkr mellan 2016-02 och 2016-06. Fullmäktiges reserv utökades också med 19,8 mnkr. Av ramökningen finansierades 56,5 mnkr av ökade skatteintäkter och 21,3 mnkr av fullmäktiges volymreserv. Resterande 19,8 mnkr belastade kommunens budgeterade resultat som reviderades från 102,9 mnkr till 83,1 mnkr.

PROGNOSSÄKERHET (MNKR)

Nämnd/styrelse	Prognos per 2016-04-30	Prognos per 2016-08-31	Resultat 2016-12-31
Kommunstyrelsen	0,0	1,5	7,5
Grund- och förskolenämnden	0,0	3,0	22,5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	0,1	2,9	11,1
Kultur- och fritidsnämnden	1,0	1,0	1,1
Socialnämnden	0,0	0,0	11,1
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	2,0	9,4
Valnämnd, överförmyndare, revision	0,0	0,0	-0,1
Äldrenämnden	1,7	0,0	0,4
Totalt*	2,8	10,4	63,0

*Exklusive kommunfullmäktiges reserv. Tabellen redovisas i miljoner kronor (mnkr).

I februari tilldelades kommunen 37,3 mnkr i statsbidrag för nyanlända. Av dessa medel fördelades 17,5 mnkr till nämnder och kommunstyrelse. Resterande 19,8 mnkr lades i fullmäktiges reserv. Av socialnämndens överskott på 11,1 mnkr kan 7,0 mnkr förklaras av tilldelat statsbidrag för nyanlända. Ett planerat byggande av bostäder genomfördes inte.

I mars tilldelades kommunstyrelsen 0,7 mnkr för hållbarhets- och organisationsberedningarna.

I april tilldelades nämnder och kommunstyrelse sammanlagt 19,2 mnkr netto i resultatöverföring från 2015. För Äldrenämnden innebar detta en minskning av ramen med 4,1 mnkr. Övriga nämnder och styrelsen fick en sammanlagd utökad ram med 23,3 mnkr.

I april fick äldrenämnden en volymrelaterad ramjustering efter genomlysning av verksamheterna, på 39,8 mnkr. Detta finansierades med 20,0 mnkr ur fullmäktiges reserv och kommunens budgeterade resultat sänktes med resterande (19,8 mnkr) från 102,9 mnkr till 83,1 mnkr.

En ny ansvarsfördelning mellan äldrenämnden och socialnämnden resulterade i att de båda nämndernas ramar justerades i april. Äldrenämndens ram justerades ned med 10,6 mnkr och socialnämnden fick motsvarande ramtillskott med anledning av den nya ansvarsfördelningen.

I juni beslutade fullmäktige om ett ramtillskott på 0,6 mnkr till kommunstyrelsen med anledning av förstärkning av upphandlingsverksamheten. Detta finansierades av fullmäktiges reserv.

Grund- och förskolenämndens överskott framträdde under höstterminen och kan förklaras av större volymer i egen regi och i befintliga lokaler än budgeterat. Nämndens resultatenheter gjorde sammanlagt betydligt större överskott än prognosticerat som följd av större intäktsökning än kostnadsökning under augusti - december.

Kommunstyrelsens överskott beror främst på större reavinsten än budgeterat. Den underliggande verksamheten hade resultat i linje med budget. Realisering av vinst vid försäljning av mark har skett i slutet av året varför prognoserna avviker mot resultatet.

Stadsbyggnadsnämndens resultat översteg prognoserna kraftigt. Orsaken är lägre kostnader än budgeterat årets sista månader avseende vinterväghållning. Det är alltid svårt att prognosticera hur snörik vintern fram till decembers utgång kommer att bli, 2016 blev det en snöfattig vinter.

Redovisning av uppdrag

INLEDNING

Fullmäktige har gett kommunstyrelsen och nämnderna särskilda uppdrag som ska genomföras och återrapporteras.

Alla nämnder ska ta fram kommunala tjänstegarantier för verksamheten.

Uppdraget att ta fram kommunala tjänstegarantier kommer att hanteras i samband med arbetet med en övergripande kvalitetsstrategi. Ett förslag till definition av kommunala tjänstegarantier finns. Slutprodukten kommer att hanteras i samband med kvalitetsstrategin.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att anlita en extern konsult 2016 med uppdrag att göra en genomlysning av grund- och förskolenämndens verksamheter och granska verksamheternas effektivitet ur perspektivet kundnytta i förhållande till insatta resurser samt att föreslå åtgärder i syfte att uppnå en bättre överensstämmelse mellan uppdraget och tilldelade resurser.

Kommunstyrelsen godkände direktiv för uppdraget i juni 2016. Upphandling av en extern konsult för att utföra uppdraget har gjorts. Uppdraget kommer att redovisas till kommunstyrelsen under första halvåret 2017.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda införandet av utmaningsrätt i kommunen.

Uppdraget kommer att starta i början av 2017.

Fullmäktiges beslut 2014-12-08 § 196 att upphäva kommunstyrelsens beslut 2014-09-29 § 226 (planuppdrag för Jordbro centrum, Kalvsvik 1:4, 1:16) upphävs. Planarbetet ska återupptas.

Planarbetet har återupptagits. En ny extern intressent deltar i arbetet. Kommunstyrelsen har i september 2016 godkänt ett markreservationsavtal och detaljplan för Jordbro Centrum är påbörjad.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ingångsvärden för de indikatorer som saknar målvärden och säkerställa att indikatorerna kan följas upp utifrån kostnader för uppföljning och relevans. I skolplaneenkäten ska frågor införas för indikatorn "nöjdhet fritid".

Inför arbetet med Mål och budget 2017 har ekonomiavdelningen föreslagit förändringar som diskuterats med den politiska sekreterargruppen. I Mål och budget 2017-2018 har fullmäktiges indikatorer definierats som resultatindikatorer eller indikatorer av informationskaraktär. Skolplaneenkäten för elever i årskurs 5 och 8 har utökats med frågor om nöjdhet fritid.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en omsorgsmodell som ger föräldrar möjlighet att vara hemma med sina barn upp till tre års ålder.

Kommunstyrelseförvaltningen har konstaterat att den enda modell som ger föräldrar möjlighet att vara hemma med sina barn upp till tre års ålder är den statliga föräldraförsäkringen. Föräldrar har inom de ramar som gäller för den försäkringen möjlighet att fördela föräldrapenningen över tid. Kommunfullmäktige har godkänt att uppdraget avslutas.

Kommunstyrelsen ska se över vision och målstruktur inför Mål och budget 2017 samt göra en översyn av budgetprocessen.

Tidplanen för Mål och budget 2018-2019 som fastställdes av kommunstyrelsen i september, innebär att budgetprocessen har förändrats från 2017.

Kommunstyrelsen ska aktivt arbeta för att fler utförare inom skola och förskola etablerar sig i Haninge.

Lokalförslingsenheten har under året träffat olika aktörer som bygger eller driver skolor och förskolor för att hitta intressenter till de förskolor och grundskolor som enligt kommunfullmäktiges budget 2016 skall byggas och drivas av extern aktör. Kommunfullmäktige beslutade i november om marköverlåtelseavtal till aktörer för tre förskolor och en skola.

Kommunstyrelsen ska ta fram förslag till en övergripande kvalitetsstrategi samt hur denna skall följas upp. I uppdraget ingår att se över synpunkts- och klagomålshanteringen samt att föreslå hur olika utförare kan jämföras med varandra.

Direktivet för uppdraget är fastställt av kommunstyrelsen i maj 2016. En arbetsgrupp med representation från förvaltningarna har tagit fram ett första utkast till struktur för en kvalitetsstrategi.

Kommunstyrelsen ska utreda vänortssamarbeten, hur fungerar de idag samt ta fram förslag till eventuella förändringar.

Haninge kommun har vänortsavtal med kommunerna Ishøj i Danmark, Formia i Italien, Hapsaalu i Estland, Pargas i Finland och med Krokoms kommun i Jämtland. Gällande avtal går ut under 2017 och 2018. Under senare år har utbyte skett endast med Ishøj och Formia. I början av juni var hållbarhetsberedningen på besök i Ishøj. Kommunstyrelseförvaltningen har diskuterat med vänorterna om vänortsarbetet ska fortsätta, vilket det finns intresse av. I samband med kommande förslag till nytt vänortssamarbete kommer ett reviderat eller ett nytt internationellt program att presenteras.

Alla nämnder ska arbeta fram förslag till rationaliseringar eller kvalitetsförbättringar genom samordning med andra verksamheter, inom exempelvis lokalutnyttjande

Distribution av sammanträdeshandlingar har effektiviserats i och med att fler nämnder distribuerar handlingar digitalt. Via beslutsstödet pågår löpande arbete med att förenkla uppföljning för att göra processen enkel och smidig samtidigt som kvaliteten ökar. Tillsammans med Nynäshamn har en förstudie om upphandling av ekonomisystem gjorts och en kravspecifikation ska tas fram. I bland annat stadskärnearbetet, etableringsfrågor, näringslivsservice, planering av verksamhetsmark och arbetsmarknadsfrågor pågår gemensamt arbete mellan flera förvaltningar. Ett förslag till stadsutvecklingsplan för stadskärnan har arbetats fram i brett samarbete inom kommunen. Arbetsmarknadsrådet har etablerats.

Grund- och förskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedriver på uppdrag av socialnämnden korttidstillsyn i befintliga lokaler.

Kultur- och fritidsförvaltningen arbetar aktivt med att se över hur lokalerna används ur ett trygghets- och jämlikhetsperspektiv men också ur ett ekonomiskt perspektiv. Vid fördelningen av inomhustider i idrottshallar försöker fritidsbokeningen styra liknande idrotter till samma hall. Det kommer kunna leda till ett effektivare användande av lokalerna.

Äldre- och kultur- och fritidsförvaltningen samarbetar och har öppnat en träffpunkt i Jordbro kultur- och föreningshus. Träffpunkten heter Mötesplats Jordbro. Det leder både till ett mer effektivt nyttjande av lokaler och att kännedomen om kultur- och fritidsverksamheten ökar och når ut till fler äldre. Under året har verksamhet för funktionsnedsatta ungdomar flyttat från Jordbrogården till Lilleken.

I socialförvaltningen har flera tidigare boendeverksamheter för personer med funktionsnedsättning slagits ihop till ett större serviceboende. Detta leder till att samma personalgrupp kan arbeta med fler brukare. Fortsatt översyn av grupp- och servicebostäder enligt LSS görs för att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande. Daglig verksamhet har genomfört ett skifte av enheter mellan befintliga lokaler för ett större resursutnyttjande. Samlokalisering sker med ny öppen träfflokal. Rationaliseringar genom samutnyttjande av lokaler är ett fortgående arbete på förvaltningen.

All riksfärdtjänst, för samtliga äldre, administreras och handläggs från och med 2016 av äldreförvaltningen, vilket har inneburit en effektivisering och kvalitetsförbättring både utifrån förvaltnings- och kundperspektiv.

Alla nämnder ska se över verksamheten i syfte att utreda om det finns tjänster som kan konkurransutsättas genom kundval, utmaningsrätt och upphandling.

Skolverksamheten är i sin helhet konkurransutsatt genom att elevpengen följer eleven. Föräldrarna kan välja förskola och skola. Inom Stockholms län finns en gemensam intagning till gymnasiet, vilket innebär att gymnasieeleverna väljer fritt inom länet.

Kultur- och fritidsförvaltningen arbetar med att utveckla kulturskolan som invigdes i januari 2016. Kulturskolan utgörs av den kommunala musikskolan samt externa aktörer som upphandlats för att bredda utbudet av kultur- och fritidsaktiviteter och erbjuda nya konstformer och uttrycksätt. Verksamheten kommer fortsätta att utvecklas i denna riktning. I fullmäktiges mål och budget 2017-2018 fick kultur- och fritidsnämnden i uppdrag att utreda möjligheten att utveckla en föreningsdriven fritidsgård i Brandbergen. Detta uppdrag har breddats till att gälla förutsättningar för föreningsdrivna fritidsgårdar ur ett helhetsperspektiv för kommunen.

Kommunstyrelsen ska utvärdera internhyressystemet i syfte att se över och förbättra regelverket och öka samutnyttjandet.

En extern konsult kommer att genomföra utredningen.

Kommunstyrelsen ska i samarbete med Tornberget ta fram förslag till standardiseringar av verksamhetslokaler, exempelvis förskola.

Ett lokalprogram för en standardförskola och för en standardidrottshall har tagits fram. Modellen för standardförskola kommer att användas i kommande byggnationer, bland annat i bygget av Vargbergets förskola och ny förskola vid Ribbyskolan.

Kommunstyrelsen ska ta fram behovs- och åtgärdsplan för att lösa bostadsfrågan för äldre. Arbetet skall ske i samarbete med äldreförvaltningen.

Direktiv för uppdraget har godkänts i kommunstyrelsen i augusti 2016. Arbeta pågår.

Kommunstyrelsen ska verka för en permanentning av projektet Origo

Origo är ett myndighetsgemensamt resurscentrum med fokus på ungdomar som lever i en hederskontext. Stockholms stad är formellt ansvarig för att driva Origo. Haninge kommun och flera kommuner i länet har skrivit avtal om att fortsätta projektet till 2020. Någon ytterligare utredning av frågan om permanentning av Origo görs därför inte.

Kommunstyrelsen ska arbeta för att tillsammans med bostadsrättsföreningar kring gamla Nynäsvägen förtäta Haninge City ytterligare.

I förslaget till stadsutvecklingsplan visas möjligheter till förtätning av stadskärnan med bostäder och arbetsplatser. Beräkningar visar att bostäder för upp till 40 000 nya invånare kan skapas. Planläggning har startats för att möjliggöra tätare bostadsbebyggelse.

Kommunstyrelsen ska utreda möjligheterna för att överdäcka pendeltågstationen i Handen.

I arbetet med stadsutvecklingsplanen ingår planering för en tätare stadskärna med bostäder, verksamheter och service, tillsammans med översyn av trafiklösningar och överbryggande av barriärer i stadskärnan.

Grund- och förskolenämnden ges i uppdrag att utreda hur lärarnas tid med eleverna kan öka i motsvarande grad som deras administrationsbörda kan minska genom införande av lärarsekreterare.

För att kunna genomföra en avlastning av arbetsuppgifter för lärarna krävs att resurser tillförs. Om detta inte görs är alternativet att finansiera lärarassistenter genom att minska lärartätheten. Lågstadiesatsningen där Haninge kommun erhållit 14,4 miljoner kronor, ska gå till att täcka kostnader för personalförstärkning med lärare, förskollärare eller speciallärare alternativt med annan personal så att lärarna i större utsträckning kan bedriva undervisning.

Grund- och förskolenämnden ges i uppdrag att utreda kriterier och arbetsuppgifter för förstelärartjänster för förskollärare i Haninges förskolor. I uppdraget ingår också att utreda vilka konsekvenser införandet av karriärtjänster för förskollärare innebär.

I de kommunala förskolorna i Haninge finns redan karriärtjänster i form av pedagogista och ateljerista. Ett förstelärarsystem inom förskolan kan inte finansieras med statliga medel som i grundskolan. En sådan satsning måste bekostas med egna medel. En förstelärare i varje förskola skulle motsvara en kostnad på cirka 2,5 miljoner kronor.

Grund- och förskolenämnden ges i uppdrag att arbeta fram uppföljningsparametrar för strukturbidraget för effektivt och strategiskt resursutnyttjande och resultat. Uppdraget utförs 2017.

Grund- och förskolenämnden ska ta fram skolstrukturplaner för de kommundelar som ännu inte har någon plan.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar för uppdraget, som kommer att slutföras under 2017.

Grund- och förskolenämnden ska fortsätta samarbetet med socialnämnden för att minska skolfrånvaron och minska utanförskap hos unga.

Samarbetet med socialnämnden för att minska skolfrånvaron är en etablerad verksamhet genom närvaroteamet. Teamets fyra heltidstjänster är fördelade på två heltidstjänster pedagoger, två halvtidstjänster skolpsykologer, en halvtid familjebehandlare från familjeresursen inom socialtjänsten samt en enhetschef som också har ansvar för Centrum för mottagande av nyanlända. Navigatorcentrum arbetar med det kommunala aktivitetsansvaret, som riktar sig till äldre ungdomar.

Grund- och förskolenämnden ska arbeta strategiskt för att öka lägstanivån på skolmaten.

Ett kontinuerligt samarbete med kommunens koststrateg finns.

Grund- och förskolenämnden ska arbeta strategiskt för att öka idrott och rörelse i skola och förskola

Efter en genomförd utredning beslutade grund- och förskolenämnden att "Plan för ökad rörelse i skolan" ska publiceras på varje skolans hemsida senast 1 januari 2017. Förvaltningen har fått i uppdrag att ta fram en plan för simundervisningen kopplat till skolans styrdokument.

Grund- och förskolenämnden ska arbeta fram en IT strategi som möjliggör en modern skola.

Utbildningsförvaltningen arbetar med uppdraget att ta fram en IT-strategi för den pedagogiska verksamheten.

Grund- och förskolenämnden ska planera för fler förskoleavdelningar med utomhusverksamhet.

Den centrala ledningsgruppen för förskolan har diskuterat möjligheter till att starta uteverksamhet. Gruppen anser att frågan behöver utredas mer och förutsättningar i form av kompetenskrav, verksamhetskrav och framgångsfaktorer behöver identifieras. Syftet med, samt vilka nuvarande brister en uteverksamhet ska lösa, är också faktorer som måste studeras närmare. Även en ekonomisk infallsvinkel bör beaktas. Uppdraget utförs 2017.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ges i uppdrag att utreda effekterna av ett samverkansavtal om gemensam programpeng för introduktionsprogrammet. I uppdraget ingår även att återkomma till KS med konsekvensanalys kring platsgaranti i introduktionsprogrammet för elever boendes i Haninge samt ekonomiska konsekvenser för frisök. Kommunen ska ansluta sig till en gemensam programpeng för introduktionsprogrammet 2017. Konsekvenserna av att Haninge ansluter till en gemensam programpeng för introduktionsprogrammen ska utredas.

Konkurrenskraften skulle minska på programinriktat individuellt val för elever med lägre betyg folkbokförda i Haninge. Någon ekonomisk påverkan av ett samarbetsavtal som omfattar introduktionsprogram kan inte förväntas.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska arbeta fram förslag, tillsammans med näringslivet, på hur yrkesprogrammen och dessa utbildningar bättre kan anpassas efter företagets framtida behov.

Representanter för näringslivet deltar i programråden på yrkesprogrammen. Regelbundet samråd sker. Ett etablerat samarbete finns.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska stärka arbetet med idrottsprofiler för att öka konkurrenskraften i Haninges program.

Utbildningsförvaltningen ska ta fram en långsiktig strategi för idrottsakademierna. Utredningen redovisas för nämnden i mars 2017.

Skolan ska i samarbete med kultur och fritid vid kommande om- och nybyggnadsplaner av skolor arbeta för att öka antalet fullstora idrottshallar och öka tillgången till bibliotek.

Beslut om fullstora hallar finns redan. Utbildningsförvaltningen genomför ett arbete för att utveckla skolbiblioteken. Resultatet av arbetet med skolbiblioteken har redovisats i grund- och förskolenämnden i december 2016. Tillgången till skolbibliotek är tillgodosedd inom gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde.

Kultur- och fritidsförvaltningen för löpande dialog med utbildningsförvaltningen för att säkerställa tillgång till idrottshallar och bibliotek vid om- och nybyggnadsplaner av skolor. Förvaltningen har också tilldelats 1 miljon kronor för att tillgänglighetsanpassa en idrottshall under 2017.

Kultur- och fritidsnämnden ska utreda behov och förutsättningarna för fler fullstora idrottshallar.

Förvaltningen har utrett behovet av fler fullstora idrottshallar och tre nya hallar har hänvisats mark. Ett lokalprogram är framtaget och beslutat hösten 2016. En fjärde hall med gymnastik, cheerleading- och dansinriktning byggs i anslutning till nya Vikingaskolan. Näst i tur står en utredning om behovet av en idrottshall i anslutning till Rudanområdet. Tidigare undersökningar visar dock att markförhållandena där behöver utredas noggrant samt att gällande detaljplan måste beaktas.

Kultur- och fritidsnämnden ska ta fram en utvecklingsplan för kulturarv och kulturmiljöer.

Projektet kulturmiljöprogram för Haninge har startat. I arbetsgruppen ingår representanter från kultur- och fritidsförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen samt kommunstyrelseförvaltningen. Styrgruppen består av ledamöter ur kultur- och fritidsnämnden och stadsbyggnadsnämnden. Projektets resultat kommer att levereras i form av ett strategiskt dokument samt av ett kunskapsunderlag bestående av kommunövergripande kulturmiljöinventeringar.

Kultur- och fritidsnämnden ska påbörja en förstudie för en ny simhall.

Förvaltningen har genomfört en förstudie med syfte att svara på frågan om behov finns av en ny simhall och i så fall med vilken inriktning och storlek samt lokalisering. Nämnden har godkänt förstudien och gett förvaltningen i uppdrag att utreda markalternativen och kostnadsberäkningar för alternativen Västerhaninge centrum, Hanvedens IP och Torvalla IP. Möjligheterna till extern finansiering och partnerskap ska beaktas. Uppdraget beräknas kunna presenteras för kultur- och fritidsnämnden i april 2017.

Kultur- och fritidsnämnden ska utveckla Lakesides verksamhet vid Rudan.

Förutsättningarna har förändrats. Fokus har under 2016 legat på att etablera verksamheten i Jordbro kultur och föreningshus. I oktober bytte unglkulturhuset namn från Lakeside till Porten.

Kultur- och fritidsnämnden ska se över sitt IT system för bokningar och inpassering m m.

Förvaltningen kommer att medverka i en gemensam upphandling ett kombinerat bidrags- och bokningssystem tillsammans med av ca 130 andra kommuner. Det skulle innebära att dagens två system rationaliseras till ett, samt att användandet förenklas. Förvaltningen har infört ett nytt passersystem i de flesta av kommunens idrottshallar.

Socialnämnden ska genom nämndbeslut fastställa samarbetet med grund- och förskolenämnden med ett närvaroteam.

Socialnämndens beslut 2015-08-25 § 126. Närvaroteamet arbetar aktivt för att nå elever med låg skolnärvaro och teamet arbetade under läsåret 2015/2016 med 79 elever. Under hösten 2016 utökades teamet med en grupp högstadiel elever.

Socialnämnden ska samarbeta med utbildningsförvaltningen för att genom utbildningsförvaltningens kanaler till föräldrar arbeta proaktivt med att rekrytera fler familjehem och kontaktfamiljer.

Förvaltningen arbetar strategiskt för att rekrytera fler familjehem och kontaktfamiljer och bland annat används utbildningsförvaltningens IT-stöd för skolinformation för att nå föräldrar med information. Förvaltningen annonserar på bibliotek i lokaltidningen och informerar i sociala medier, kommunens facebook och en nystartad familjehemsblogg. Informationskvällar hålls för intresserade personer och förvaltningen har anslutit sig till tjänsten Familjehem Sverige där personer kan få mer information om familjehem samt lämna intresseanmälan. Dessutom har förvaltningen skickat ut brev till familjehem som har eller har haft uppdrag tidigare, med frågan om de eller andra i deras nätverk är intresserade av att bli familjehem eller kontaktfamilj. Arbetet har resulterat i ett flertal intresseanmälningar.

Stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att ta fram en plan för en ny övergång från stadskärnan till Rudan för bil och gång- och cykelvägar och ta fram en plan för överdäckning av spåret vid Handens pendeltågstation.

Ett underlag som redovisar förutsättningar för ett fortsatt arbete är framtaget. Återrapporteras i stadsbyggnadsnämnden i delårsrapport 1 2017.

Stadsbyggnadsnämnden ska göra en utredning över hur nämndens taxor ligger till i jämförelse med andra kommuner i Stockholmsregionen med förslag till justeringar.

Genomgång av flertalet taxor har gjorts och justeringar har skett i enlighet med givna förslag för att matcha andra kommuner. Arbetet fortlöper för att utreda samtliga taxor.

Äldrenämnden ska utreda möjligheten till att införa valfrihet för maten.

Projektet matkassen är igångsatt under hösten 2016 för ett 15-tal kunder inom hemtjänsten i Handen. Syftet med projektet är att undersöka alternativa utbud till matlådan och matdistribution för de som har beslut om detta. Konceptet består av en matkasse som levereras till hemmet med en delvis förberedd måltid. Detta ger bättre förutsättningar för personalen att tillaga måltiden och väcka intresse för den äldre att själv delta i tillagandet. Matkassen produceras av äldreförvaltningens eget kök.

En extern översyn av äldrenämndens arbetssätt och organisation ska genomföras och redovisas.

Beslut i äldrenämnden 2016-02-24, § 144 och i kommunfullmäktige 2016-04-18, § 12. Samtidigt presenterades ett åtgärdsprogram utifrån genomlysningen. Effekterna av genomfört åtgärdsprogram bedömdes i oktober 2016 till 17,8 miljoner kronor. Den tillkommande effekten för 2017 beräknas till 7,6 miljoner kronor.

Personal

ANTAL ANSTÄLLDA

Samtliga uppgifter gäller tillsvidareanställningar och visstidsanställningar med en sysselsättningsgrad på minst 40 % av heltid. Tabellerna avser endast de förhållanden som förelåg på dagen den 31 december.

Antalet anställda visas i antal personer, antal anställningar eller antal årsarbetare. Skillnaden är hur man räknar fram de anställda och hur man väljer att visa det. I Haninge har antal

personer ökat med 56 mellan 2015 och 2016. Dessa personer kan även beräknas som antal anställningar. Dessa har ökat med 60 mellan 2015 och 2016. Beräknas istället antal årsarbetare, det vill säga om den faktiska sysselsättningsgraden för månadsavlönade och arbetade timmar för timavlönade omräknas till heltidsanställningar, har antalet ökat med 59,6.

Medelåldern har inte förändrats nämnvärt mellan åren.

	Antal personer		Antal anställningar		Antal årsarbetare		Medelålder	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Alla	4 607	4 663	4 622	4 682	4 381,6	4 441,2	45,0	44,9
Kvinna	3 617	3 633	3 629	3 649	3 429,8	3 450,5	44,9	44,9
Man	990	1 030	993	1 033	951,8	990,7	45,2	44,7

Personalgrupper som ökat mest i antal personer finns inom kategorierna övrig personal samt chefer och barnomsorgspersonal. De grupper som minskat mest finns inom kategorierna handikappomsorgspersonal samt äldreomsorgspersonal. Kommunen

har stor omsorgsverksamhet på entreprenad. Det innebär att många som arbetar inom till exempel omsorg på kommunens uppdrag, är anställda av annan arbetsgivare än kommunen.

PERSONALSTRUKTUR*	Kvinnor	Män	Totalt 2015	Totalt 2016	Förändring
Barnomsorgspersonal	980	110	1 067	1 090	23
Lärare	519	174	675	693	18
Handläggare och specialister	486	126	622	612	-10
Äldreomsorgspersonal	501	33	568	534	-34
Handikappomsorgspersonal	362	94	500	456	-44
Chefer	192	80	254	272	18
Gymnasielärare	110	99	196	209	13
Administrativ personal	155	20	165	175	10
Teknisk personal övriga	26	131	176	157	-19
Teknisk handläggare	51	61	101	112	11
Fritidsledare	40	46	89	86	-3
Kulturpersonal	47	10	52	57	5
Övrig personal	187	23	142	210	68
Totalt	3 656	1 007	4 607	4 663	56

*Förtydligande information: Under varje kategori i tabellen inryms flera underkategorier. De sammanfattande namnen på kategorierna i tabellen är föråldrade och kommer att uppdateras under 2017.

Förvaltningarnas antal anställda visas i antal anställda, det vill säga både heltids- och deltidsanställda.

ANTAL ANSTÄLLNINGAR	2015			2016		
	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt
Kommunstyrelsen	144	68	212	150	70	220
Grund- och förskolenämnden	1 682	327	2 009	1 740	348	2 088
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	255	110	365	294	187	481
Kultur- och fritidsnämnden	111	99	210	100	89	189
Socialnämnden	635	166	801	655	165	820
Stadsbyggnadsnämnden	55	93	148	76	96	172
Äldrenämnden	630	68	698	635	77	712
Totalt	3 512	931	4 443	3 650	1 032	4 682
Avslutade enheter 2015			179*			
Totalt inkl avslutade enheter 2015			4 622			

*De 179 anställningar som inryms under avslutade enheter ingår i antal anställningar i nämnderna 2015. Det är enheter (ansvar) som avslutats, inte anställningar. På grund av maskinella problem i lönesystemet 2015 har dessa 179 inte kunnat fördelas och det blir en avvikelse vid redovisning per nämnd 2015. Skillnaden mellan antal anställningar per nämnd 2015 och 2016 ska därför i flera nämnder vara avsevärt lägre. I personalstatistiken för 2016 finns inte begreppet avslutade enheter.

PERSONALOMSÄTTNING

Personalomsättning är en beräkning av personal som börjar och slutar. I beräkningen ingår tillsvidareanställda månadsav-

lönade. Omsättningen beräknas genom medelvärdet av antalet anställda 1 januari och antalet anställda 31 december, dividerat med antalet avgångar. Redovisningen görs i procent.

PERSONALOMSÄTTNING	Totalt i procent	Avgång på egen begäran, antal personer	Pensionsavgångar, antal personer
År 2015	13,5	462	119
År 2016	15,0	456	97

Det totala antalet personer som lämnat kommunen under året är i förhållande till 2015 lägre, både i kategorin som slutat på egen begäran och de som gått i pension. Den totala personalomsättningen är högre i procent för år 2016 i förhållande till föregående år. Det förklaras med att värdet är ett genomsnitt av de sex förvaltningarnas totala personalomsättning i procent där en förvaltnings tillfälliga ökning påverkar det totala värdet för kommunen. Både avgångar och nyanställningar bidrar till omsättning.

Äldreförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen har under 2016 haft relativt stora ökningar i personalomsättning i förhållande till år 2015. På äldreförvaltningen har antalet pensionsavgångar dubblats och 21 nyanställts. Kommunstyrelseförvaltningen har haft en dubblning av antalet personer som valt att avsluta sin anställning på egen begäran samt en nyanställning av 8 personer.

Övriga förvaltningar har haft ungefär samma personalomsättning 2016 som 2015.

SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaron redovisas som total sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid, kort- och långtidsfrånvaro i procent av total sjukfrånvaro, sjukfrånvaro i procent uppdelat på kön samt sjukfrånvaro indelat i åldersgrupper.

TOTAL SJUKFRÅNVARO I PROCENT AV ORDINARIE ARBETSTID	2015	2016	Förändring
Total sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	7,6%	7,8%	0,2%

KORT- OCH LÅNGTIDSFRÅNVARO I PROCENT AV TOTAL SJUKFRÅNVARO	2015	2016	Förändring
Korttidsfrånvaro i procent av total sjukfrånvaro	55,2%	43,7%	-11,5%
Långtidsfrånvaro i procent av total sjukfrånvaro	44,8%	56,3%	11,5%

SJUKFRÅNVARO I PROCENT UPPDELAT PÅ KÖN	2015	2016	Förändring
Kvinnor	8,5%	8,9%	0,4%
Män	4,4%	4,2%	-0,2%

SJUKFRÅNVARO I PROCENT UPPDELAT I ÅLDER	2015	2016	Förändring
Upp till 29 år	7,1%	9,3%	2,2%
30–49 år	8,4%	9,1%	0,7%
50 år och äldre	8,5%	9,0%	0,5%

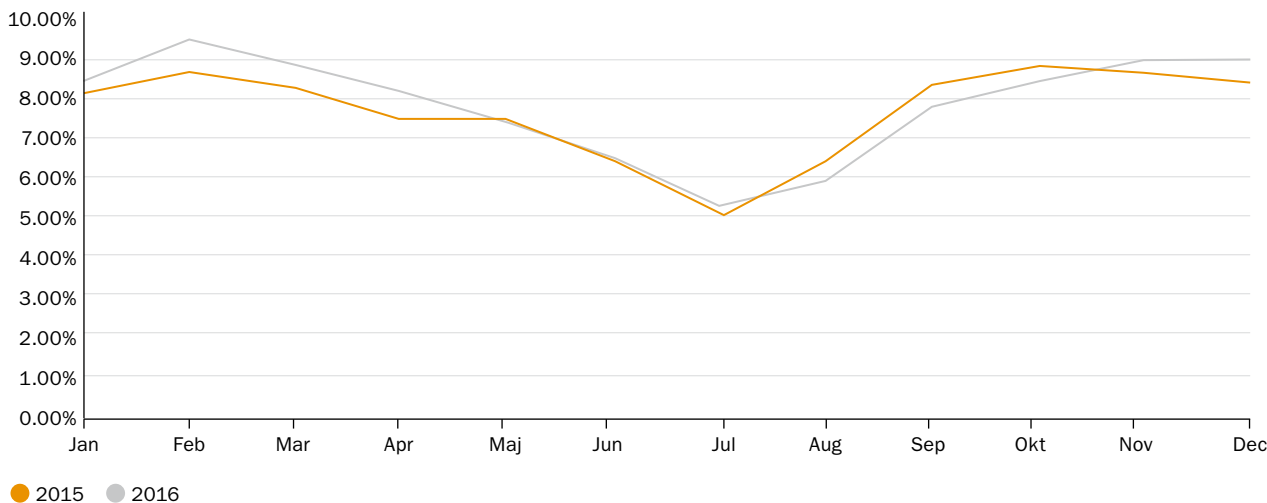
Värdet för den totala sjukfrånvaron i kommunen har gått upp något i förhållande till 2015, dock är tendensen avstannande. En förskjutning under 2016 har skett i förhållandet mellan lång- och korttidsfrånvaro genom att andelen korttidsfrånvaro har minskat och långtidsfrånvaron har ökat. En möjlig förklaring till denna förskjutning är att det aktiva arbetet med korttidsfrånvaro genom tjänsten sjukanmälan till företagshälsovården fått genomslag under året.

Samtliga ålderskategorier uppvisar en generell ökning, dock finns den största ökningen i åldersgruppen upp till 29 år. De

största ökningarna i sjukfrånvaro inom denna åldersgrupp finns inom äldreförvaltningen, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

Sjukfrånvaron uppdelat på kön ser i princip likadan ut som föregående år, med en liten ökning för kvinnor och svag minskning för män.

Sjukfrånvaron har en årscykel. I stort följer kurvorna varandra från år till år, med högre andel frånvaro under februari månad och lägre under sommarmånaderna.

FRISKNÄRVARO

Frisknärvaro är ett begrepp som beskriver det motsatta till sjukfrånvaro. Frisknärvaro redovisas i procentuell andel månadsanställda med 0, 0-5 och 0-7 sjukdagar under året.

Frisknärvaron beskriver hur stor andel som inte har någon sjukfrånvaro alls (0), hur stor andel som har upp till fem dagars sjukfrånvaro (0-5) och hur stor andel som har högst sju sjukdagar under året. Ett högre tal är bättre, en frisknärvaro på 100 procent skulle betyda att ingen hade någon sjukfrånvaro.

FRISKNÄRVARO ANTAL PERSONER

	2015	2016
0 dagar	1 668	1 744
0-5 dagar	3 208	3 299
0-7 dagar	3 574	3 677

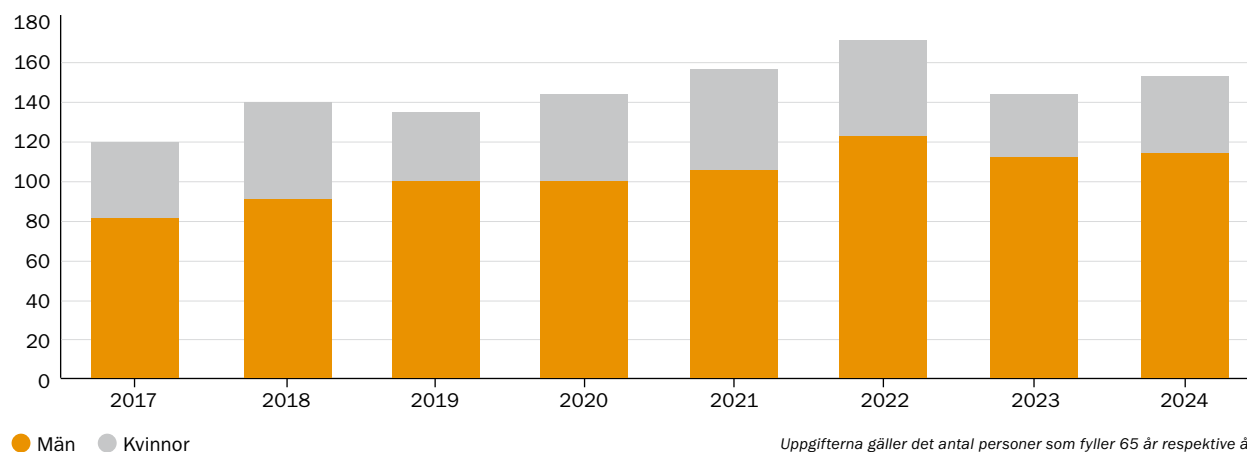
FRISKNÄRVARO I PROCENT

	2015	2016
0 dagar	31,1%	31,8%
0-5 dagar	59,8%	60,2%
0-7 dagar	66,6%	67,1%

PENSIONSPROGNOS

Många anställda går i pension under kommande år. Därför har kompetensförsörjning varit ett prioriterat område 2016 och kommer att vara det under överskådlig tid framåt. En ökad konkurrens om arbetskraften i Stockholmsområdet medför att

arbetet med att öka Haninge kommuns attraktivitet är prioriterat. Kommunen arbetar aktivt med kompetensförsörjning genom att samtliga förvaltningar under 2017 kommer att ta fram kompetensförsörjningsplaner.

Kommunstyrelsen

Ansvarsområde

Kommunstyrelsen ansvarar för att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp den verksamhet som kommunfullmäktige beslutat om.

Kommunstyrelsen har ansvar för kommunens långsiktig hållbara utveckling och för övergripande ekonomi- och personalfrågor.

Viktiga händelser

Kommunen hade vid årsskiftet 85 693 invånare. Byggandet av bostäderna på Haningeterrassen startade under 2016. Intresset för markköp i Albybergs Företagspark har varit stort. Nästan alla tomter i första etappen är sålda.

En ny översiktsplan för Haninge antogs. Den beskriver inriktningen för hur den bebyggda och obebyggda miljön ska utvecklas i tätorterna, på landsbygden och i skärgården fram till år 2030, med en utblick mot år 2050.

Ekonomi

Kommunstyrelsens ursprungliga budget för 2016 var 198,8 mnkr. Kommunstyrelsens budget har reviderats vid fem tillfällen. 0,6 mnkr för ökade kostnader till överförmyndar-

verksamheten, 2,8 mnkr i samband med fördelning av det extra generella statsbidraget för mottagande av flyktingar och 0,4 mnkr i samband med att hållbarhetsberedningen fick i uppdrag att ta fram ett klimat- och miljöpolitiskt program. I samband med att organisationsberedningen tillsattes 0,3 mnkr, 3,5 mnkr i samband med överföringar från 2015 samt 0,6 mnkr för en förstärkning av upphandlingsresurser. Därmed uppgick kommunstyrelsens budgetram till 206,9 mnkr.

Utfallet för året blev 199,5 mnkr, som motsvarar 96,4 procent av budgeten. Kommunstyrelsen redovisar ett överskott jämfört med budget på 7,4 mnkr. Förtroendemannaorganisationen redovisar ett nollresultat.

Exploateringsvinster blev 7,5 mnkr högre än vad som var budgeterat. Kommunens kostnader för försäkringar och skadegörelser har blivit lägre än budgeterat vilket främst beror på att inga större försäkringsskador har inträffat.

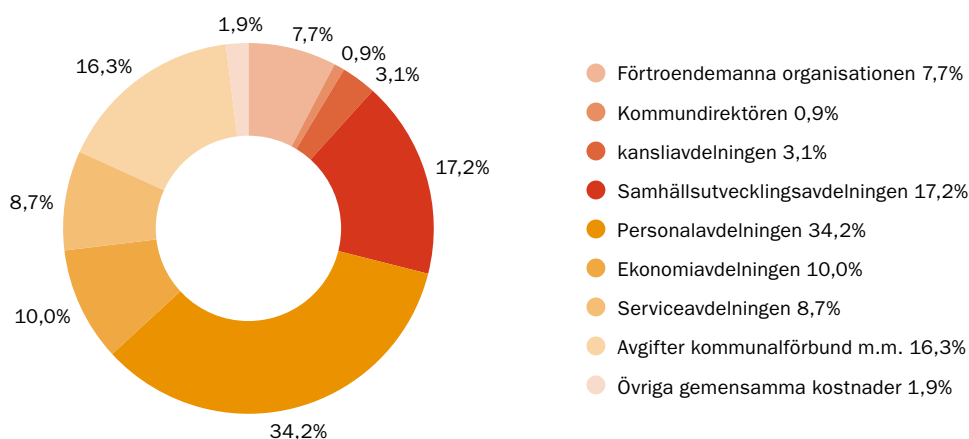
Förvaltningens reserv har inte tagits i anspråk.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	675,6	656,2	685,7
Verksamhetens kostnader	858,0	863,1	885,2
Nettokostnad*	182,4	206,9	199,5
Resultat	13,3		7,4

*Budgeterade nettokostnader motsvarar ram enligt fullmäktige.

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2016

Personal

Kommunen har tecknat avtal med ny leverantör av ledarutvecklingsstöd. Rehabiliteringsprocessen har setts över och förenklats. Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö har börjat användas. Det systematiska arbetsmiljöarbetet har utvärderats och åtgärder i förhållande till resultatet genomförs 2017. En ny friskvårdsleverantör med brett utbud av friskvårdstjänster för personalen har upphandlats.

Framtida utmaningar

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningskommun. En positiv bild av Haninge som framtidskommun för invånare, företagare, föreningar och andra målgrupper ska skapas.

Servicen till befintliga och nya företag ska vara snabb och enkel. Aktiviteter ska göras för att få högre andel nöjda företagare.

Alla vattenförekomster i Haninge ska uppnå god kemisk och ekologisk status senast 2021. För att nå målen har kommunen tagit fram en vattenplan som innehåller en vattenstrategi med tillhörande åtgärdsplan.

Kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare. Kompetensförsörjning handlar om att kunna attrahera, rekrytera, introducera, utveckla, behålla och avsluta personal. Under 2017 ska kommunstyrelseförvaltningen förbättra metoder inom de olika områdena och ta fram lämpliga nyckeltal samt annan statistik för att följa utvecklingen. Under 2017 ska alla förvaltningar ta fram rullande kompetensförsörjningsplaner för att bättre kunna förutse kommande kompetensbehov.

Grund- och förskolenämnden

Ansvarsområde

Grund- och förskolenämnden fullgör de av kommunens uppgifter inom skolväsendet som omfattar förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet 10-13 år samt annan pedagogisk verksamhet som bedrivs istället för utbildning inom skolväsendet.

Viktiga händelser

Förskolan arbetar aktivt för att dela grupper i mindre grupper utifrån Skolverkets nya riktlinjer. Färre barn i grupperna för de yngre åldrarna eftersträvas.

Grundskolan har identifierat elever som är särskilt begåvade, elever som når eller inte når kunskapskraven och vidtagit insatser för att alla ska klara målen. Effekten visade sig i bättre resultat under läsåret.

Statliga satsningar som lärarlönelyftet, lågstadiesatsningen och ökningen av antalet förstelärare i kommunens grundskolor har varit positiva för kunskapsutvecklingen och kvaliteten i skolans undervisning.

Ekonomi

Grund- och förskolenämndens budgetram uppgick till 1 607,4 mnkr. Utfall för året blev 1 585,0 mnkr, vilket motsvarar 98,6 procent av budgetramen. Resultatet blev 22,5 mnkr. I det resultatet ingår även ett överskott i elevpengsystemet med 4,0 mnkr och som ska vara kostnadsneutralt för grund- och förskolenämnden.

Den centrala förvaltningen och nämnden redovisar ett samlat överskott med 11,0 mnkr, central stödavdelning redovisar ett underskott med -0,2 mnkr och modersmålsenheten ett nollresultat. Förskolan redovisar ett samlat underskott med -1,0 mnkr. Grundskolans årskurs F-6 redovisar ett samlat överskott med 2,2 mnkr och årskurs F-9/7-9 redovisar ett samlat överskott med 6,5 mnkr.

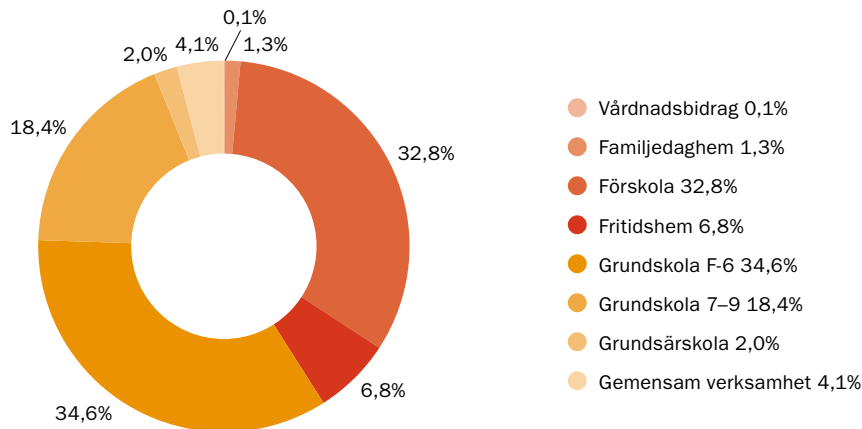
Resultatenheterna har under året disponerat 2,4 mnkr av tidigare års överförda överskott. Under året har även 5,7 mnkr återbetalats av tidigare års ackumulerade underskott.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	173,0	182,9	217,2
Verksamhetens kostnader	3 061,7	1 790,3	1 802,2
Nettokostnad*	1 517,5	1 607,4	1 585,0
Resultat	0,2	0,0	22,5

*Budgeterade nettokostnader motsvarar ram enligt fullmäktige.

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2016

Personal

I det systematiska arbetsmiljöarbetet har olika åtgärder gjorts för en bättre arbetsmiljö, till exempel organisations- och bemanningsändringar, utbildning i arbetsmiljö och åtgärder som syftar till att minska ljudföroreningar. Uppföljning visar att åtgärderna har lett till att lärare upplever en minskad arbetsbelastning, lägre ljudnivå i för- och grundskolorna och lugnare miljö i klassrum och matsalar.

Framtida utmaningar

För att möta behovet av utbildade förskollärare kommer förskolan under 2017 att se över möjligheterna att erbjuda barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare. Två konceptförskolor börjar byggas under 2017 och pedagogiska ställningstaganden kommer att fortsätta utvecklas inför starten av dessa. Framtida utmaningar är att klara av att möta behovet av förskoleplatser i Vega.

Ett fokusområde är att möta elever med närvaroproblematik genom ett utökat samarbete med närvaroteamet, bland annat genom samarbete med idrottslärare och rapportering av tidiga tecken på frånvaro.

Stora utmaningar kommer att vara den nationella lärarbristen. Fritidshemsverksamheten för 10-13 åringar kommer vara i fokus. Några skolor i kommunen kommer att bedriva denna verksamhet i egen regi.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ansvarsområde

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ansvarar för gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna samt utbildning i svenska för invandrare.

Nämnden har också kommunens uppföljningsansvar som innebär att kommunen är skyldig att hålla sig informerad om sysselsättningen hos ungdomar mellan 16 och 19 år som inte går i gymnasieskolan.

Viktiga händelser

Antalet nyanlända elever med begränsad skolbakgrund har varit fortsatt högt. Det ställer krav på planering, kompetens och lokaler i kommunens skolor för att säkerställa god utbildning. Kompetens i svenska som andraspråk efterfrågas i alla skolor i Stockholmsområdet samtidigt som tillgången på behöriga lärare är begränsad.

Den nya byggnaden för Fredrika Bremergymnasiets tekniska yrkesutbildningar togs i bruk vid läsårsstarten och invigdes i september 2016. Vid invigningen underhöll bland annat gruppen Panetoz.

Ekonomi

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ursprungliga budgetram uppgick till 387,0 mnkr. I april tilldelades nämnden överföringsmedel på 6,3 mnkr, vilket innebär att driframen uppgick till 393,3 mnkr. Utfallet för året blev 382,2 mnkr, vilket motsvarar 97,2 procent av budgetramen. Överskottet är 11,1 mnkr.

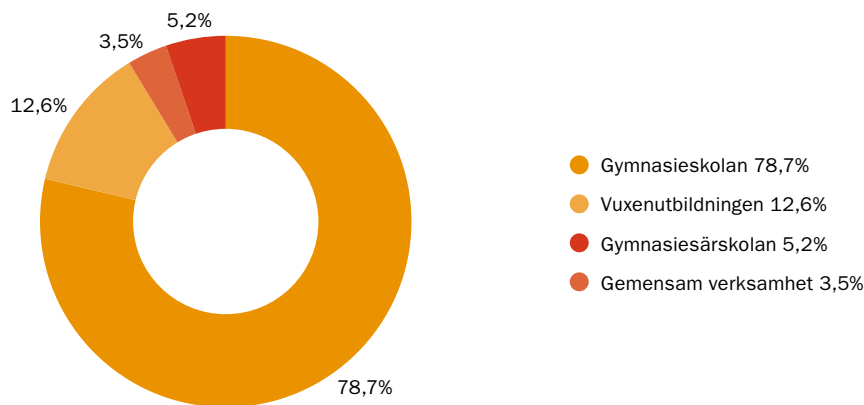
Eleversättningar till gymnasieskolor har kostat 4,8 mnkr mindre än budget. Anledningen har bland annat varit att statlig ersättning för asylsökande elevers skolgång har ökat. Centrala kostnader har varit 3,8 mnkr lägre än budgeterat. Nämndens reserv på 2,5 mnkr har inte behövt tas i anspråk.

EKONOMI, MNKR	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	125,3	137,8	158,2
Verksamhetens kostnader	499,1	531,2	540,4
*Nettokostnader	373,9	393,3	382,2
Resultat	9,0		11,1

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige.

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2016

Personal

I den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet redovisar enheterna åtgärder som vidtagits, till exempel byte av arbetsrum, förbättrad kommunikation, förbättrad tydlighet i delegation och förtydligad organisationsstruktur. Den årliga uppföljningen visar att genomförda åtgärder har skapat mer trygghet och personalen mår bättre.

Framtida utmaningar

Efter flera år av minskande årskullar i gymnasieåldern har elevantalet i gymnasieskolan börjat öka. Ökningen bedöms fortsätta så långt man kan prognosticera. Till år 2020 beräknar KSL (Kommunförbund Stockholms län) att det kommer att saknas 6 000 gymnasieplatser i länet, främst på högskoleförberedande program. Samtidigt söker allt fler elever gymnasieutbildning i annan kommun än hemkommunen. Det påverkar Haninge som tar emot ett stort antal elever från andra kommuner.

Under senare delen av år 2015 ökade tillströmningen av nyanlända markant i hela länet. På SFI blev ökningen märkbar mot slutet av 2016. Det beror på att det krävs uppehållstillstånd för att få studera på SFI, medan asylsökande och papperslösa under 18 år har rätt till gymnasieutbildning. Fortsatt stort behov av platser på språkintrödnings förväntas.

Kultur- och fritidsnämnden

Ansvarsområde

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för bibliotek, musik- och kulturskola, kulturmiljö, kulturprogram och utställningar, ungdomens hus Porten, idrotts- och friluftsanläggningar, Miljöverkstan samt bidrag till idrotts- och kulturföreningar, lokalbokning och lotteritillstånd. Nämnden ansvarar för kommunens offentliga konstverk.

Viktiga händelser

Haninges nya kulturskola invigdes i januari. Kulturskolan erbjuder aktiviteter i dans, musik och film bland annat.

De två nya utomhusgymmen vid Hanvedens IP och på Rudan har invigts. Aktiviteten kvinnosim har genomförts i Torvalla simhall. Detta är ett försök att locka till sig gruppen kvinnor som inte känner sig bekväma i simhallen under ordinarie öppettider.

Föreningar i kommunen har fått information om hur de kan arbeta för att inkludera nyanlända i sina verksamheter och vilka

bidrag som finns att söka. En fritidsmässa arrangerades som mötesplats mellan föreningar och nyanlända. Mässan besöktes av över 300 personer.

Ekonomi

Kultur- och fritidsnämndens ursprungliga budgetram uppgick till 181,8 mnkr. I februari tilldelades nämnden 2,0 mnkr i statsbidrag för nyanlända och efter kommunfullmäktiges beslut om resultatöverföring fick nämnden ta 1,5 mnkr av tidigare års överskott i anspråk. Därmed uppgår nämndens totala budgetram för 2016 till 185,3 mnkr.

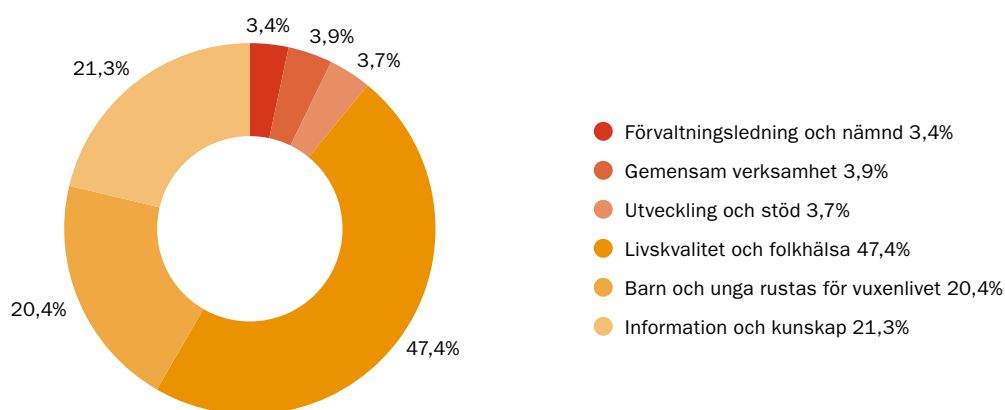
Utfallet för året blev 184,2 mnkr, som motsvarar 99,4 procent av budgetramen. Skillnaden mellan utfall och budget är ett överskott på 1,1 mnkr. Nämndens verksamheter har totalt kostat något mer än budgeterat, även om några kostar mindre och några mer. Sammantaget för hela nämnden utgörs överskottet i huvudsak av nämndens oförbrukade reserv på 1,0 mnkr.

EKONOMI, MNKR	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	32,9	34,6	37,2
Verksamhetens kostnader	213,1	219,9	221,4
Nettokostnader*	180,2	185,3	184,2
Resultat	2,9		1,1

*Budgeterade nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige.

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2016

Personal

Verksamheterna arbetar aktivt med medarbetarriktlinjer och att de levandegörs i verksamheten och medarbetarnas vardag. Verksamhetscheferna har fått utbildning i kommunikation, uppföljning och coachande ledarskap. Två förvaltningsdagar med föredrag arrangerades för samtliga medarbetare med syfte att höja motivationen och inspirera i det dagliga arbetet.

Framtida utmaningar

Uppdraget att utreda en ny simhall i kommunen fortsätter. Nästa skede av utredningen är att utreda simhallens storlek och geografiska placering. Utredningen beaktar möjligheten till externa finansörer och partners.

Nolltaxans tredje steg börjar gälla 2017 och därmed är nolltaxan införd i sin helhet. Detta innebär att all barn- och ungdomsverksamhet samt verksamhet för personer med funktionsnedsättning oavsett ålder kan använda kommunens lokaler utan kostnad.

Socialnämnden

Ansvarsområde

Socialnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Nämnden ansvarar även för familjerättsfrågor, alkohol- och tobaksfrågor, arbetsmarknadsfrågor och flykting-samordning.

Socialnämnden ska i samverkan med den enskilde och andra berörda finna lösningar som stärker individens förmåga att klara sig själv så långt som möjligt och känna trygghet. Nämnden stödjer sociala nätverk och andra aktörer inom det sociala området samt lämnar visst stöd till föreningar

Viktiga händelser

Förvaltningen har kommunens uppdrag att ta emot nyanlända, hitta ett boende och stödja i det praktiska. Eftersom det råder stor brist på bostäder har det varit en utmaning att hitta lösningar på boendefrågan. Bristen på bostäder är en stor fråga även för andra målgrupper inom socialtjänsten.

En grundlig översyn har skett av förvaltningens särskilda boenden i syfte att säkra kvaliteten och effektiviteten. En handlingsplan har arbetats fram och arbetet fortsätter 2017. Hammarbo invigdes med 20 nya lägenheter för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Föräldrastödsprogram med syfte att öka barns hälsa och positiva utveckling via föräldrarna erbjuds i alla kommundelar. Material finns på många språk.

Ekonomi

Socialnämndens budgetram för 2016 var 817,9 mnkr. Utfallet för året blev 806,8 mnkr, det vill säga 98,6 procent av budget. Överskottet blev 11,1 mnkr.

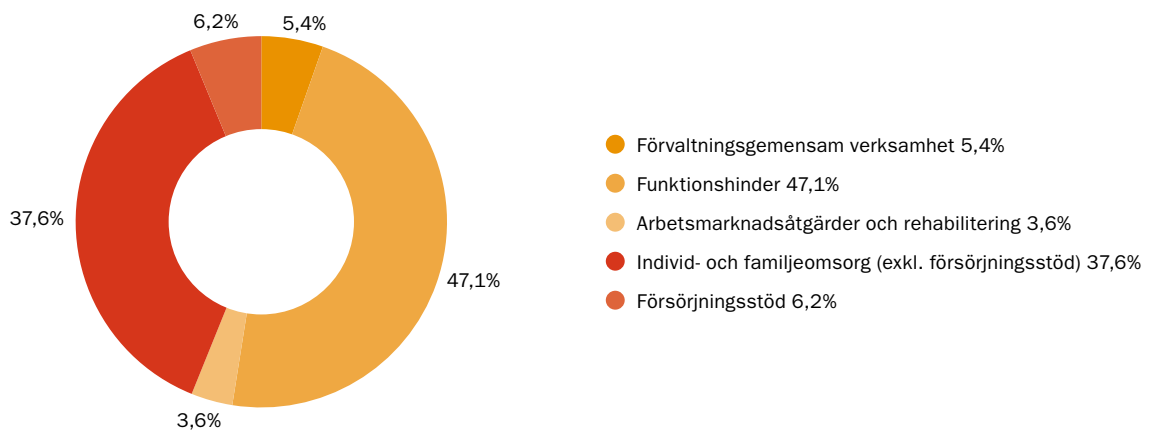
Av överskottet förklaras 7,2 mnkr av att ett projekt för boende för ensamkommande barn och nyanlända inte genomförts. Kostnader för flyktingmottagandet har till fullo bekostats av statsbidrag. Nämndens övriga verksamheter har totalt kostat 3,9 mnkr mer än budgeterat.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	259,2	328,4	384,1
Verksamhetens kostnader	1 040,9	1 146,3	1 190,9
Nettokostnad*	781,6	817,9	806,8
Resultat	1,5		11,1

*Budgeterade nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige.

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2016

Personal

Socialförvaltningen har, liksom många andra kommuner, stora utmaningar i att rekrytera och behålla socionomer, vilket har lett till flera vakanta tjänster. Denna situation ger effekter i verksamheten som kan leda till både kvalitetsbrister och dålig arbetsmiljö.

Förvaltningen arbetar systematiskt med arbetsmiljön. Möjligheten att påverka sin egen arbetsmiljö lyfts på samtliga avdelningar både individuellt och på APT.

Framtida utmaningar

Den kraftiga befolkningsökningen kommer med stor sannolikhet leda till att socialförvaltningen får fler barn, unga, vuxna och familjer att arbeta tillsammans med. Förvaltningen ser ett fortsatt stort behov av bostäder, både för nyanlända och för andra målgrupper. Arbetet med att utveckla boendeformer som matchar behoven kommer att fortsätta.

Förvaltningen ser även ett behov av att utveckla digitala tjänster inom verksamheterna, både för medborgarna och internt. Förbättrade digitala lösningar leder till ökad tillgänglighet, effektiviseringar i verksamheterna och på sikt, lägre kostnader.

Svårigheten att rekrytera erfarna socialsekreterare påverkar både effektivitet och kostnader. Ett stort och viktigt arbete har påbörjats och kommer att fortsätta avseende kompetensförsörjningen inom förvaltningen som bland annat innefattar en tydlig plan för att attrahera, utveckla och behålla kompetent personal.

Stadsbyggnadsnämnden

Ansvarsområde

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för de kommunala verksamheterna inom detaljplanering, bygglovshantering samt mätning och kartframställning. Nämnden ansvarar också för kommunens vägar, parker samt vatten- och avloppsverksamhet. Nämnden är kommunens myndighet i trafik- och hamnfrågor samt för adresshantering och lägenhetsregister.

Viktiga händelser

Förvaltningen påbörjade säsongen 2015-16 sopsaltning av cykelbanan mellan Tungelsta och Handen. Metoden innebär att ytan blir is- och halkfri, vilket underlättar cykling även vintertid. Detta gynnar även andra trafikanter och inte minst personer med funktionshinder. Resultatet av detta blev så uppskattat av medborgarna att medel har tillförts för att under vintersäsongen 2016-17 omfatta hela det regionala cykelstråket.

I Årsta havsbad pågår det omfattande arbetet med att lösa vatten- och avloppsfrågan i en kulturhistoriskt värdefull miljö. Ungefär hälften av invånarna i Årsta Havsbad har fått tillgång till kommunalt vatten och avlopp under 2016.

Ekonomi

Stadsbyggnadsnämnden ursprungliga budgetram var 120 mnkr. Nämnden har under året erhållit extra budgetmedel genom överföring av överskott från år 2014 (5,1 mnkr) och år 2015 (2,1 mnkr) sammanlagt 7,2 mnkr. Därmed uppgick nämndens totala budgetram till 127,2 mnkr. Utfallet blev 117,8 mnkr som motsvarar 92,6 procent av årsbudgeten. Resultatet blev 9,4 mnkr.

Vägverksamheten har lägre kostnader på grund av effektivare belysning och snöfattig säsong. Satsningar har istället utförts inom beläggnings- och brounderhåll. Antalet bygglov har ökat med cirka 25 procent. Enstaka större bygglov har förbättrat resultatet inom flera verksamheter för plan och bygglov med ca 3,0 mnkr, och för lantmäteri 0,6 mnkr. Park och natur redovisar ett resultat i nivå med budget, övrig verksamhet visar ett underskott på 0,6 mnkr för pågående projekt. Förvaltningsledning/stab har gjort ett överskott på 0,7 mnkr.

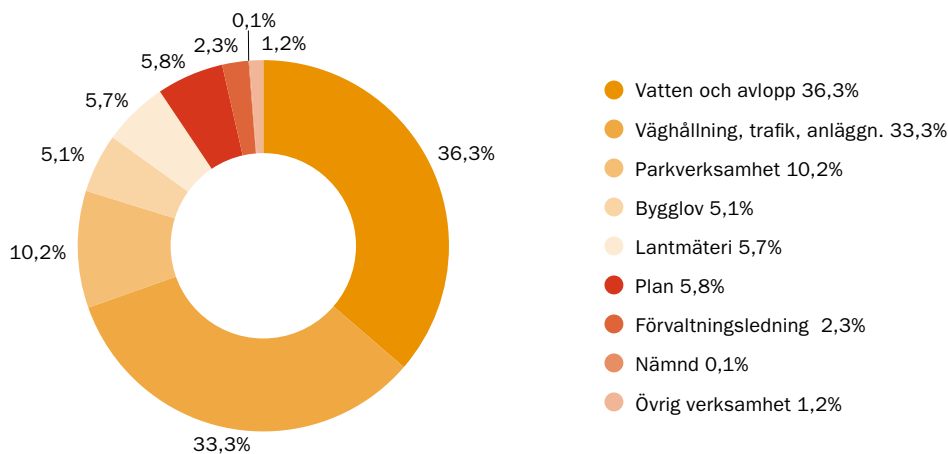
Vatten och avlopp redovisar ökade intäkter efter höstens avläsningar med 1,7 mnkr. Drift- och underhållskostnaderna för rörnätsverksamheten ökade, medan den minskade för vattenverk och reningsverk. Medel till investeringsfond för Fors avloppsreningsverk på 5,0 mnkr har avsatts under 2016.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	242,5	246,4	265,6
Verksamhetens kostnader	365,2	373,6	383,4
Nettokostnader*	122,7	127,2	117,8
Resultat	4,2		9,4

*Budgeterade nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige.

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2016

Personal

Under 2016 har fler personer anställts för att minska arbetsbördan på bygglovsavdelningen och stärka förvaltningens IT-system. All rekrytering sker enligt modellen för kompetensbaserad rekrytering som en grund för lika behandling av sökanden.

Under året har hälsoarbete bedrivits på bred basis med olika aktiviteter som uppmuntrar till ett aktivt arbets- och fritidsliv.

Framtida utmaningar

Övergripande frågor såsom klimatförändringar, transportbeteende och energiförsörjning påverkar planeringen. Behovet av att planera utifrån ett längre framtidsperspektiv vad gäller till exempel översvämningsrisker och extrema vädersituationer ökar. Genom att städerna förtätas blir frågor kring riksintressen, strandskydd, buller, luftkvalitet och markföroreningar aktuella. De behöver hanteras för att inte utgöra hinder för att bygga hållbart.

Stadsbyggnadsnämnden är starkt beroende av byggkonjunkturen då i stort sett all verksamhet, förutom underhåll och drift, drivs av byggande och utveckling. Den kommande stadsutvecklingsplanen ställer höga krav på den långsiktiga planeringen av huvudsystemen för vatten- och avloppsförsörjning samt en samordning av de nödvändiga investeringarna i den befintliga Va-anläggningen.

Äldrenämnden

Ansvarsområde

Äldrenämnden ansvarar för kommunens vård och omsorg till personer över 65 år samt till personer under 65 år med fysisk funktionsnedsättning. Vården och omsorgen utövas i form av förebyggande verksamhet, seniorboende, dagverksamhet, hemtjänst, korttidsboende och vård- och omsorgsboende.

Viktiga händelser

Pågående certifiering av Vallagården, enligt Svensk Standard, genomförs i samarbete med Nestor FoU-center. Arbetet ger ringar på vattnet inom alla kommunens vård- och omsorgsboenden. Arbetet är unikt i Sverige och har väckt en del uppmärksamhet.

Hanveden i Handen och Lillgården i Tungelsta är två nybyggda privata vård- och omsorgsboenden som kommunen köper platser av. Äldremässan som hölls i kommunhuset i september hade cirka 500 besökare.

Vallagården och Ros-Anders Gård har uppmärksammats genom nomineringar till utmärkelse för god tandvård. Av 2000 vård- och omsorgsboenden är 20 nominerade varav två från Haninge.

Ekonomi

Äldrenämndens budgetram var 691,7 mnkr. Utfallet för året blev 691,3 mnkr, vilket är 99,9, procent av budget.

Både kostnader och intäkter har ökat jämfört med budget. Det beror på volymökningar vad gäller vård- och omsorgsboende och dagverksamhet. Volymökningarna beror på fler äldre över 80 år, gruppen har ökat med 5 procent under året.

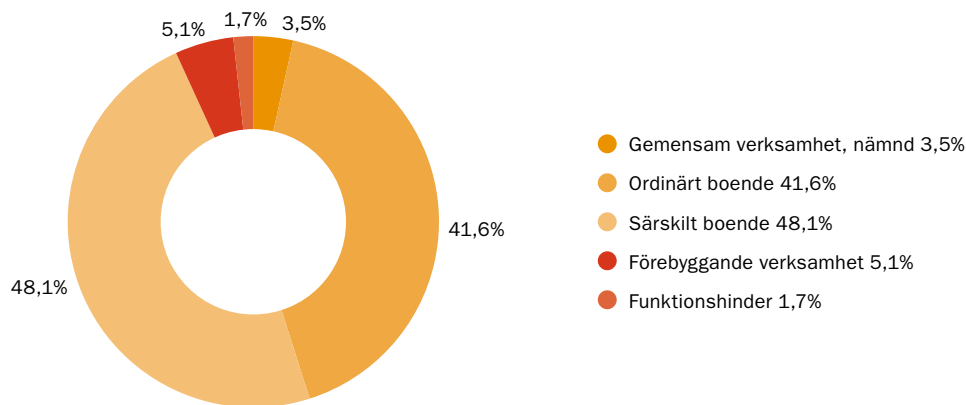
Äldrenämndens verksamheter har granskats för att se om det finns möjligheter till effektivisering med bibehållen eller högre kvalitet. Utifrån granskningens slutsatser har äldrenämnden genomfört ett antal effektiviseringsåtgärder. De åtgärder som har gett störst ekonomisk effekt är förändringen av hemtjänstens resursfördelningsmodell samt översyn av omsorgsavgifterna. Den sammantagna ekonomiska effekten beräknas till cirka 16 mnkr för 2016.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	104,0	109,5	116,3
Verksamhetens kostnader	774,3	801,2	807,6
Nettokostnader	670,3	691,7	691,3
Resultat	-52,0		0,4

*Budgeterade nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige.

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2016

Personal

Förvaltningen prioriterar utbildning och kompetensutveckling i alla verksamheter. Alla nyanställda får introduktion och utbildning inom temat Hot och våld i nära relationer.

Alla demensenheter har utbildat personalen i beteendemässiga och psykiska symtom vid demens. Ett stort antal vårdbiträden och undersköterskor har gått Skolverkets handledarutbildning med en Kravmärkt Yrkesroll-profil.

Framtida utmaningar

Antalet personer 65 år och äldre i Haninge beräknas öka med drygt 10 procent under perioden 2017-2025. Det är i första hand gruppen över 80 år som står för den kraftigaste ökningen. Vårldstekniken gör stora framsteg i snabb takt för en bättre äldreomsorg. Nuvarande och kommande kunder ska kunna ta del av hjälpmedel och tekniska innovationer som bidrar till ökad självständighet, trygghet, säkerhet och ökat inflytande.

Södertörns upphandlingsnämnd

Ansvarsområde

Södertörns upphandlingsnämnd samordnar Haninge och Nynäshamns upphandlingar av varor och tjänster för kommunernas verksamheter. Syftet är att få rätt kvalitet och bästa affärsmässiga villkor till lägsta möjliga kostnad.

Viktiga händelser

Ett system för inköp har införts. Inköpsstödet har till uppgift att stödja båda kommunerna i frågor kring beställning, leverans och faktura och hanterar frågor som rör hela inköpsprocessen, allt från upphandling till transporter, leveranser och fakturahandling.

Fyra aktiviteter med det lokala näringslivet har genomförts i Haninge och i Nynäshamn. I respektive kommun genomfördes två seminarier tillsammans med lokala företagare med syfte att informera och öka kunskapen om offentlig upphandling, informera om vad som är på gång i respektive kommun samt

informera om hur det går till att lämna anbud vid offentlig upphandling. Intresset var högt vilket visade sig i många deltagare.

Samordning av varudistribution har fortsatt som en del i ordinarie verksamhet. Fler varugrupper, till exempel lekmaterial, kontorsmaterial, kopieringspapper och läromedel har tillkommit under året. Det innebär att färre lastbilar levererar varor till verksamheterna.

Ekonomi

Nämndens budgetram var 10,7 mnkr. Utfallet för året blev 13,2 mnkr.

Nämndens nettoresultat är noll, då resultatet balanseras över till 2017. Verksamhetens underliggande resultat för året visar på ett överskott om 0,5 miljoner kronor (mnkr). Överskottet beror på tillfälliga vakanser och balanseras mot tidigare års underskott.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	9,3	10,7	13,2
Verksamhetens kostnader	9,3	10,7	13,2
Nettokostnad*		0	0
Resultat	0	0	0

*Budgeterade nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige.

Södertörns överförmyndarnämnd

Ansvarsområde

Södertörns överförmyndarnämnd ansvarar för tillsyn och handläggning av ärenden avseende förmyndarskap, godmanskap och förvaltare. Överförmyndarnämnden ska genom sin tillsyn säkerställa att de som har en förordnad god man, förvaltare eller är underåriga inte lider rättsförlust.

Viktiga händelser

Antalet ensamkommande barn blev många fler än vad som förutsetts. I planeringen förutsattes att antalet skulle uppgå mellan 400 och 575. Som flest var antalet 1065 och medelvärdet var 990.

För att möta den ökade volymen av redovisningshandlingar inköptes en e-tjänsteplattform. Syftet är att göra det möjligt för ställföreträdare att redovisa sina uppdrag elektroniskt vilket ska leda till bättre service och effektivare handläggning.

Ekonomi

Nämndens budgetram var 38,9 mnkr. Utfallet för året blev 56,5 mnkr. Den stora skillnaden jämfört med ursprunglig budget beror på det ökade antalet ensamkommande barn. De ökade kostnaderna täcks av statsbidrag.

Verksamhetens resultat blev ett underskott med 0,7 mnkr. Underskottet avser arvoden för gode män, högre kostnader för extra personal och inköp av anpassat IT-stöd. Nämndens nettoresultat är noll, då resultatet balanseras över till 2017.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	23,3	38,9	56,5
Verksamhetens kostnader	23,3	38,9	56,5
Nettokostnad*		0	0
Resultat	0	0	0

*Budgeterade nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige.

Revisionen

Syfte och mål med revisionen

Revisorernas uppgifter följer av kommunallag, revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Revisionen ska vara framåtsyftande, leda till utveckling, förbättring och en effektivare verksamhet.

Revisionen granskar årligen all verksamhet i den omfattning som följer av god revisionssed i en grundläggande granskning. Den årliga granskningen av verksamheten genomförs genom att löpande ta del av mål- och styrdokument, protokoll och övriga handlingar samt genom samtal med nämnder och verksamhet. Vidare granskas nämndernas interna kontroll, delårsbokslut och årsredovisning.

Fördjupade granskningar genomförs utifrån risk- och väsentlighetsbedömning samt erfarenheter från den årliga grundläggande granskningen. Granskningarna syftar till att bedöma om nämnder och styrelser tar emot, genomför och återredovisar mål och uppdrag från fullmäktige på ett ändamålsenligt sätt. Fördjupade granskningar har genomförts inom följande områden under året:

- Budgetprocess och prognossäkerhet
- Kommunens strategiska arbete med näringslivsfrågor
- Kompetensförsörjning
- Kommunens strategiska arbete för att skapa säkra fysiska miljöer
- Kvalitet i förskolan
- Kommunens miljöarbete, mål och åtgärder
- Verkställighet av fullmäktiges beslut
- Förstudie om hantering av externa bidrag

Granskningen av budgetprocess och prognossäkerhet syftade till att bedöma om kommunens budgetprocess fungerar på ett tillfredsställande sätt. Granskningen visade att regler för ekonomistyrning framgår av Mål & Budget men att de bör utvecklas och förtydligas. I vissa fall finns en stor skillnad mellan preliminära och beslutade ramar. Transparensen bör öka kring vilka förändringar som sker under processen.

Granskningen av kommunens arbete med kompetensförsörjning syftade till att analysera och bedöma om strategier, processer och rutiner för att säkerställa kommunens behov av kompetens är ändamålsenliga. Granskningen visade att samtliga granskade verksamheter har rekryteringsvårigheter som i olika grad påverkar deras effektivitet, kvalitet eller långsiktighet. Det saknas en samlad prognos över hur omfattande kommunens rekryteringsbehov kommer att vara de närmsta åren. Kommunstyrelsen bör verka för ett samlat grepp om ändamålsenliga former för utvärdering för att säkerställa att kommunens resurser används på ett bra sätt.

Revisionen har granskat om kommunen har ett ändamålsenligt och strategiskt arbete avseende näringslivsfrågor för att uppnå fullmäktiges mål. Resultatet visar att det finns ett ändamålsenligt, strategiskt arbete avseende näringslivsfrågor. Tydliga indikatorer behövs för att förbättra uppföljningen, vilket har åtgärdats inför 2017.

Granskningen av kvalitetsarbetet i kommunens förskoleverksamhet visade att arbetet i utbildningsförvaltningen är ändamålsenligt enligt med skollag, läroplan och kommunens uppsatta mål. Grund- och förskolenämnden efterfrågar dock inte någon återrapportering av resultaten, med undantag för kunskapskontrollerna.

Sammanställning koncernen

SAMMANSTÄLLNING KONCERNEN

Kommunkoncernens bolag och kommunalförbund

HANINGE KOMMUN HOLDING AB

Bolaget bildades i september 2003. Syftet är att bolaget ska verka som kommunens samlade bolagsägare i en äkta koncern. Ett särskilt syfte är att äga och förvalta aktierna i Haninge Bostäder AB och Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge. Bolaget ska genom en aktiv ägarstyrning säkerställa att de ägardirektiv som kommunfullmäktige beslutar för ägda och förvaltade kommunala bolag efterföljs.

Årets verksamhet

Bolaget har följt verksamheten i dotterbolagen genom att styrelsen löpande tagit del av ekonomiska rapporter och aktuella verksamhetsrapporter. Kommunfullmäktiges ägardirektiv till bolagen har också löpande stämts av. Bolaget svarar för finansieringen av de fastigheter som Haninge Bostäder förvärvade från Venantius AB 2003. Kommundirektör Bengt Svenander har varit verkställande direktör under 2016.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat efter finansiella poster visar på ett underskott på 1,6 miljoner kronor (mnkr). Underskottet täcks av ett koncernbidrag från Haninge Bostäder.

HANINGE BOSTÄDER AB

Haninge Bostäder AB äger och förvaltar fastigheter i de flesta kommundelar inom Haninge kommun. Företagets fastighetsbestånd vid årets slut omfattar 37 registerfastigheter. Cirka 92 procent av den totala uthyrningsbara ytan utgörs av bostäder.

Årets verksamhet

Den omfattande renoveringen av garaget på Örnens väg slutfördes under året. Bolaget startade byggprojektet i Jordbro med 229 nya lägenheter. Det är bolagets största projekt på 25 år och det är lika länge sedan det byggdes nya bostäder i Jordbro.

Konkurrensverket stämde under 2013 bolaget på 10 mnkr för påstådd felaktig upphandling utan tillämpning av Lagen om offentlig upphandling (LOU). Bolaget bestred stämningen. Under 2015 förlorade bolaget i Kammarrätten, som dock sänkte upphandlingsskadeavgiften till 9 mnkr. Därefter ansöktes om prövningstillstånd till Högsta Förvaltningsdomstolen. Domstolen tog under april 2016 upp ärendet och Kammarrättens dom bifölls. Avsättning är gjort i bokslutet 2015 med 9 mnkr. Upphandlingsskadeavgiften kommer att regleras i februari 2017. Under 2016 har VD, ekonomichef och förvaltningschef slutat. En ny förvaltningschef har börjat. Rollerna som VD och ekonomichef har bemannats med interimslösningar.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat efter finansiella poster uppgick till 17,9 mnkr jämfört med 24,5 mnkr 2015. Bolagets soliditet uppgick till 32,4 procent (33,1 procent). Enligt ägardirektiven ska soliditeten långsiktigt uppgå till 25,0 procent.

Framtida utveckling

Den stabila marknaden för hyresrätter förväntas kvarstå. Bolaget har förstärkts med en chef för fastighetsutveckling. Rekryteringsprocesser för VD och ekonomichef pågår.

TORNBERGET FASTIGHETSFÖRVALTNINGS AB I HANINGE

Bolagets verksamhet omfattar ägande och förvaltning av fastigheter för kommunala ändamål. Syftet är att bedriva en effektiv och serviceinriktad fastighetsförvaltning som tillgodoser kommunens behov av ändamålsenliga lokaler.

Årets verksamhet

Efter att vårterminen avslutats på Vikingaskolan har tre paviljonger flyttats och resten av skolan rivits. Paviljongerna tjänar som evakueringspaviljonger tills den nya skolan står klar höstterminen 2018. Den 23 september invigdes det nya yrkesgymnasiet, som hör till Fredrika Bremergymnasiet, av statsminister Stefan Löfvén. Med anledning av Skatteverkets ställningstagande avseende avdragsrätt för räntor så har hela låneskulden flyttats från Haninge kommun till Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge. Marita Anheim tillträdde som VD i oktober.

Ekonomiskt resultat

Tornbergets resultat efter finansiella poster uppgår till 0,4 mnkr (19,7). Soliditeten uppgår till 2,0 procent (2,2 procent).

Framtida utveckling

Stockholmsregionen och Haninge kommun expanderar. Kommunen planerar bland annat för fortsatt utveckling av Vega. Även byggandet av bostäder i Västerhaninge och förtätning i Handen medför nya behov av allmänna lokaler för till exempel barnomsorg. Fastighetsbeståndet består till stor del av byggnader som uppförts under 1960-, 1970- och 1980-talen. Det gör att många byggnader behöver rustas upp inom en snar framtid. I vissa fall kan det vara mer lönsamt att ersätta befintliga byggnader med nya. Ökade energipriser gör också att behovet av investeringar i energibesparande syfte kommer att öka.

SRV ÅTERVINNING AB

Koncernen består av moderbolaget SRV återvinning AB, det vilande dotterbolaget under likvidation Ecoferm AB samt 40 procent av Scandinavian Biogas Recycling AB. Moderbolaget

som är verksam på Södertörn har sitt säte i Huddinge och ägs gemensamt av Huddinge, Haninge, Botkyrka, Salems och 3Nynäshamns kommuner. Haninges ägarandel är 31,5 procent. SRV har uppdraget att svara för insamling och behandling av hushållsavfall i ägarkommunerna.

Årets verksamhet

De avfallsmängder som SRV tar hand om ökar. Störst är ökningen av deponi (inkl. asbest och jordar) samt matavfall. Upprustning och utvidgning av bolagets återvinningsanläggning pågår, bland annat med ny sorteringsyta och ny deponiyta. Upprustningen beräknas vara klar efter sommaren 2017. Bolaget jobbar vidare mot målet att 70 procent av alla hushåll i de fem ägarkommunerna skall sortera ut sitt matavfall år 2020. Idag erbjuds tjänsten till så väl enbostads- som flerbostadshus.

Ekonomiskt resultat

Resultatet efter finansiella poster visar en vinst på 0,8 mnkr att jämföra med en vinst på 15,0 mnkr 2015. Soliditeten uppgick till 27,4 procent (28,0 procent).

Framtida utveckling

Under våren 2016 presenterades en utredning som regeringen tillsatt kring kommunernas övertagande av ansvaret för förpackningsinsamling. En möjlig framtida förändring är att kommunerna kommer att åläggas att även samla in förpackningar. Bolaget strävar efter att öka materialåtervinningen inom de fem ägarkommunerna.

SÖDERTÖRNS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSFÖRBUND

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF) bildades 2008 av kommunerna Haninge, Nynäshamn och Tyresö. Haninges ägarandel är 52,5 procent. Förbundets uppdrag är att bedriva den prövning och tillsyn som kommunerna är skyldiga att utföra enligt miljöbalken, livsmedelslagen och angränsande lagar, förordningar och föreskrifter. Målet med tillsynen är att de verksamheter som bedrivs inom kommunerna inte ska ha negativ inverkan på miljö och hälsa. Förbundet har också som uppgift att erbjuda kompetens till kommunernas frivilliga miljöarbete, lämna stöd till fysisk planering och bygglovsverksamhet, besvara remisser och delta i medlemmarnas krisberedskap.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat uppgår till minus 1,3 mnkr vilket är 0,4 mnkr bättre än budgeterat resultat om minus 1,7 mnkr.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING OCH ANALYS

Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en sammanfattande bild av kommunkoncernens ekonomiska ställning och åtaganden. I Haninges kommunkoncern ingår aktiebolag i

vilka kommunen har ett bestämmande eller väsentligt inflytande, vilket definieras som lägst 20 procent av aktiernas röstvärde. Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Detta innebär att endast ägda andelar av tillgångar och skulder respektive intäkter och kostnader räknas med. Koncernrapporterna, resultat- och balansräkning samt finansieringsanalys har upprättats enligt lagen om kommunal redovisning. Interna transaktioner mellan de olika enheterna har i allt väsentligt eliminerats. Det ingående värdet på obeskattade reserver hänförs till eget kapital och latent skatt.

Kommunkoncernen

Nedanstående bolag ägs helt eller delvis av Haninge kommun. Södertörns Brandförsvarsförbund ägs med 16,72 procent och ingår därför inte i den sammanställda redovisningen.

Haninge kommun Holding AB	100,0 %
Haninge Bostäder AB (dotterbolag till Haninge kommun Holding AB)	100,0 %
Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge (dotterbolag till Haninge kommun Holding AB)	100,0 %
SRV återvinning AB inkl Ecoferm AB	31,5 %
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund	52,5 %

Ekonomiskt resultat

Kommunkoncernen visar ett positivt resultat för år 2016 på 104,2 mnkr (88,3). Haninge kommun redovisar en vinst på 94,5 mnkr (77,8).

Kapacitet

Det egna kapitalet i kommunkoncernen är vid 2016 års slut 1 852,3 mnkr vilket är en ökning från 2015 med 108,2 mnkr. Soliditeten för 2016 var 25,7 procent vilket är något lägre än föregående år då den var 27,3 procent. Likvida medel har under året minskat med 7 mnkr till 686,2 mnkr.

En jämförelse mot senaste tillgängliga sammanställning från SCB avseende kommunkoncernens soliditet från 2013, visar att Haninge ligger lägre än riksgenomsnittet på 41 procent.

KOMMUNALA UPPDRAGSFÖRETAG

Ett uppdragsföretag definieras som en annan juridisk person till vilken kommunen med stöd av kommunallagen överlämnat en kommunal angelägenhet och där inflytandet är mindre än betydande. Haninge kommun omfattas av rapportskyldigheten till Utförrarregistret hos Statistiska centralbyrån (SCB).

Årsbokslut

RESULTATRÄKNING (Belopp i mnkr)		KOMMUNEN				SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
		Budget 2016	2016-12-31	2015-12-31	Förändring 2016/2015	2016-12-31	2015-12-31
Verksamhetens intäkter	Not 1, 2	905,0	1 216,4	888,1	328,3	1 505,1	1 208,9
Verksamhetens kostnader	Not 3	-4 932,4	-5 198,3	-4 694,3	-504,0	-5 260,5	-4 767,1
Avskrivningar	Not 4	-70,0	-72,5	-67,3	-5,2	-227,1	-191,3
Verksamhetens nettokostnader		-4 097,4	-4 054,4	-3 873,5	-180,9	-3 982,5	3 749,5
Skatteintäkter	Not 5	3 388,9	3 380,6	3 201,8	178,8	3 380,6	3 201,8
Generella statsbidrag och utjämning	Not 6	777,6	769,2	697,0	72,2	769,2	697,0
Finansiella intäkter	Not 7	56,0	10,8	61,6	-50,8	-1,9	1,3
Finansiella kostnader	Not 8	-42,0	-11,7	-32,8	21,1	-54,7	-50,2
Resultat före extraordinära poster		83,1	94,5	54,1	40,4	110,7	100,4
Extraordinära intäkter	Not 2	0,0	0,0	23,7	-23,7	0,5	23,7
Extraordinära kostnader		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,5
Skattekostnader		0,0	0,0	0,0	0,0	-7,0	-35,3
Årets resultat		83,1	94,5	77,8	16,7	104,2	88,3
varav exploateringsvinst		8,0	17,2	11,6	5,6	0,0	0,0
varav realisationsvinst		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

BALANSRÄKNING (Belopp i mnkr)	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING		
	2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31	
Anläggningstillgångar					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>					
Immateriella anläggningstillgångar	Not 9	2,8	4,2	2,8	4,5
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Fastigheter och anläggningar	Not 10	1 242,6	1 074,1	4 471,5	4 036,1
Maskiner, inventarier	Not 11	103,8	99,6	193,1	184,2
Pågående ny- till- och ombyggnad	Not 12	307,2	249,5	499,9	563,7
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>					
Aktier, andelar	Not 13	73,1	68,6	32,3	28,6
Långfristiga fordringar	Not 14	32,9	2 031,2	32,9	31,2
Summa anläggningstillgångar		1 762,4	3 527,2	5 232,5	4 848,3
Omsättningstillgångar					
Förråd och lager		0,2	0,2	0,4	0,6
Exploateringsområden	Not 15	312,4	337,1	312,4	337,0
Kortfristiga fordringar	Not 16	444,8	309,3	688,7	499,6
Kassa och bank	Not 17	748,3	638,1	686,2	693,2
Summa Omsättningstillgångar		1 505,7	1 284,7	1 687,7	1 530,4
Summa tillgångar		3 268,1	4 811,9	6 920,2	6 378,7
Eget kapital	Not 18				
Årets resultat		94,5	77,8	104,2	88,3
Övrigt eget kapital		1 404,8	1 322,5	1 748,1	1 655,8
Summa eget kapital		1 499,3	1 400,3	1 852,3	1 744,1
Avsättningar					
Pensioner och liknande förpliktelser	Not 19	368,1	348,8	389,4	370,8
Övriga avsättningar	Not 20	56,2	2,3	141,2	82,9
Summa avsättningar		424,3	351,1	530,6	453,7
Skulder					
VA långfristiga skulder	Not 21	431,5	337,1	431,5	337,1
Långfristiga skulder	Not 21	5,3	1 995,5	2 941,4	2 704,8
Kortfristiga skulder	Not 22	907,7	727,9	1 164,4	1 139,0
Summa skulder		1 344,5	3 060,5	4 537,3	4 180,9
Summa skulder och eget kapital		3 268,1	4 811,9	6 920,2	6 378,7
Ansvarförbindelser och ställda panter	Not 23				
<i>Ställda panter</i>					
Fastighetsinteckningar		0,0	0,0	771,0	723,0
Företagsinteckningar		0,0	0,0	0,4	0,4
Övrigt		0,0	0,0	27,5	21,7
<i>Ansvarförbindelser</i>					
Pensionsskuld kommunanställda		1 411,9	1 474,0	1 411,9	1 474,0
Borgensförbindelser		4 799,4	2 285,4	4 799,4	2 285,4
Kommunalt förlustansvar för egna hem		0,4	0,6	0,4	0,6
Leasingavtal		30,1	47,1	30,4	47,1
Pensionsåtaganden i kommunala bolag		55,3	58,4	35,8	37,7
Fastigo		0,0	0,0	0,2	0,2

KASSAFLÖDESANALYS (Belopp i mnkr)		KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
		2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		94,5	77,8	104,2	88,3
Justering för ej likviditetspåverkande poster	Not 18	4,5	0,0	4,0	0,7
Avskrivningar		72,5	67,2	227,1	191,3
Upplösning av anslutningsavgifter VA		-7,4	0,0	-7,4	0,0
Förändring pensionsavsättning		19,3	21,3	18,6	21,9
Förändring övriga avsättningar		53,9	-12,6	58,3	-15,8
Förändring kortfristiga fordringar		-110,8	-135,0	-189,1	-126,3
Förändring förråd och varulager		0,0	0,0	0,2	1,8
Förändring kortfristiga skulder		179,8	-51,1	25,4	-65,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten		306,3	-32,4	241,3	96,9
Investeringsverksamheten					
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	Not 24	0,0	0,0	0,1	-0,2
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	Not 25	-301,6	-223,1	-574,0	-580,5
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		-4,5	0,0	-3,7	-1,3
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-306,1	-223,1	-577,6	-582,0
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån		0,0	740,0	-	1 132,4
Amortering av långfristiga skulder		-1 993,2	-10,6	-	-334,4
Förändring övriga långfristiga skulder		0,0	0,0	226,1	47,8
Förändring långfristiga fordringar		1 998,3	-152,4	-1,7	-2,5
Ökning anslutningsavgifter VA	Not 26	104,9	39,3	104,9	39,3
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		110,0	616,3	329,3	882,6
Årets kassaflöde		110,2	360,8	-7,0	397,5
Likvida medel vid årets början		638,1	277,3	693,2	295,7
Likvida medel vid årets slut		748,3	638,1	686,2	693,2

NOT 1. Verksamhetens intäkter	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Statsbidrag	584,2	363,2	584,2	363,2
Avgifter och ersättningar	302,6	266,7	1 030,7	992,5
Övriga intäkter	329,6	258,2	331,6	261,9
Avgår interna elimineringsar	-	-	-441,4	-408,6
Summa	1 216,4	888,1	1 505,1	1 208,9

Avser verksamhetens intäkter. Skatteintäkter och generella stats- och landstingsbidrag ingår inte.

NOT 2. Jämförelsestörande poster	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Extraordinära intäkter				
Återbetalning av premier från AFA	0,0	23,7	0,0	23,7
Övrigt	0,0	0,0	0,5	-0,5
Summa	0,0	23,7	0,5	23,2

NOT 3. Verksamhetens kostnader	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Främmande tjänster	1 636,7	1 378,3	1 637,5	1 379,2
Inventarier	35,1	31,6	35,2	31,7
Lokalhyror	455,9	442,4	455,9	442,4
Personalkostnader	2 471,6	2 346,9	2 589,1	2 464,2
Övrigt	599,0	495,1	984,2	858,2
Avgår interna elimineringsar	-	-	-441,4	-408,6
Summa	5 198,3	4 694,3	5 260,5	4 767,1

NOT 4. Avskrivningar	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Avskrivningar enl plan				
Immateriella anläggningar	1,4	1,4	1,5	1,7
Fastigheter och anläggningar	38,3	36,4	170,3	50,0
Inventarier	32,8	29,5	55,3	139,6
Summa	72,5	67,3	227,1	191,3

NOT 5. Skatteintäkter	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Preliminär skattebetalning	3 394,4	3 204,4	3 394,4	3 204,4
Preliminär slutavräkning innevarande år	-17,2	3,5	-17,2	3,5
Slutavräkningsdifferens tidigare år	3,4	-6,1	3,4	-6,1
Övrig skatt	0,0	0,0	0,0	0
Summa	3 380,6	3 201,8	3 380,6	3 201,8

NOT 6. Generella statsbidrag och utjämning	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Inkomstutjämning	605,7	586,3	605,7	586,3
Fastighetsavgift	134,5	130,8	134,5	130,8
Regleringsavgift/bidrag	-2,8	-3,2	-2,8	-3,2
Kostnadsutjämningsbidrag	44,3	28,1	44,3	28,1
Tillfälligt statsbidrag för rådande flyktingsituation	37,3	2,1	37,3	2,1
Generella bidrag från staten	0,0	6,2	0,0	6,2
LSS-utjämning	-49,8	-53,3	-49,8	-53,3
Summa	769,2	697,0	769,2	697,0

NOT 7. Finansiella intäkter	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Utdelningar	0,0	0,3	0,0	0,3
Erhållna dröjsmålsräntor	0,3	0,4	0,3	0,4
Intäktsräntor utlåning	-2,7	0,5	-2,7	0,5
Räntor på utlämnade lån till koncernföretag	5,0	60,4	5,0	60,4
Övriga finansiella intäkter	8,2	0,0	8,4	0,1
Avgår interna elimineringar	-	-	-12,9	-60,4
Summa	10,8	61,6	-1,9	1,3

NOT 8. Finansiella kostnader	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Ränta på pensionsskuld (värdesäkring)	4,2	4,6	4,2	4,6
Räntor lån	6,9	28,1	61,4	105,3
Övriga finansiella kostnader	0,6	0,1	2,0	0,7
Avgår interna elimineringar	-	-	-12,9	-60,4
Summa	11,7	32,8	54,7	50,2

NOT 9. Immateriella anläggningstillgångar	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	4,2	5,6	4,5	6,0
Årets investering	0,0	0,0	-0,1	0,2
Avskrivningar	-1,4	-1,4	-1,6	-1,7
Summa	2,8	4,2	2,8	4,5

Linjär avskrivning tillämpas för samtliga anläggningar.

NOT 10. Fastigheter och anläggningar	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	1 074,1	980,9	4 036,1	3 799,7
varav VA	702,8	627,5	702,8	627,5
Årets investering	200,1	129,8	599,4	376,5
varav VA	122,1	96,7	122,1	96,7
Avskrivningar	-31,6	-36,6	-164,0	-140,1
varav VA	-24,1	-21,4	-24,1	-21,4
Summa	1 242,6	1 074,1	4 471,5	4 036,1

Linjär avskrivning tillämpas för samtliga anläggningar. Pågående investeringar skrivs ej av.

Specifikation fastigheter och anläggningar

Allmän markreserv	73,1	73,0		
Verksamhetsfastigheter				
Fritidsanläggningar	67,6	51,7		
Skolanläggningar	4,6	3,9		
Sociala lokaler	2,9	1,7		
Övriga lokaler	0,8	1,0		
Summa	75,9	58,3		
Publika fastigheter				
Gator	132,6	107,8		
Parker	31,2	27,8		
Summa	163,8	135,6		
Fastigheter för affärsdrivande verksamhet	929,8	807,2		

NOT 11. Maskiner och inventarier	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	99,6	114,3	184,2	191,0
varav VA	2,0	2,0	2,0	2,0
Årets investering	37,0	13,6	62,3	42,9
varav VA	0,8	0,6	0,8	0,6
Förändring ackumulerade avskrivningar	-16,5	10,5	-26,4	0,5
varav VA	-0,7	-0,6	-0,7	-0,7
Utrangering	-16,3	-38,8	-27,0	-50,2
varav VA	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	103,8	99,6	193,1	184,2
Därav finansiell leasing				
Ingående balans	0,0	0,0		
Årets investering	5,3	0,0		
Förändring ackumulerade avskrivningar	-0,5	0,0		
Utrangering	0,0	0,0		
Summa	4,8	0,0		

NOT 12. Pågående ny-, till- och ombyggnad	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Pågående investeringar	307,2	249,5	499,9	563,7
varav VA	23,0	18,2	23,0	18,2

NOT 13. Aktier och andelar	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Aktier och andelar	65,1	60,6	68,7	65,1
Grundfond Tyrestaskogen	8,0	8,0	8,0	8,0
Avgår interna elimineringsar	-	-	-44,4	-44,5
Summa	73,1	68,6	32,3	28,6

Aktieförteckning	Antal	Andel %	Nominellt värde, kr	Anskaffningsvärde, kr
Haninge kommun Holding AB	44 100	100	1 000	44 100 000
SKL Kommentus	19	0,01	100	1 900
SRV Återvinning AB	5 600	31,5	500	350 000
Stockholmsregionens Försäkrings AB	72 956	7,1	100	7 295 600
Världsljus AB	5 275	10,6	100	527 500
Summa				52 275 000

Andelar (kr)	2016		
Folkets Hus Vendelsö 100 och Handen 100			1
Stockholms företagarförening			1 040
Södertörns Jordbrukskassa			477
Kommuninvest ekonomisk förening			12 871 742
Summa			12 873 260

NOT 14. Långfristiga fordringar	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Bostadsrätter*	10,2	10,2	10,2	10,2
Diverse lån	15,4	15,5	15,4	15,5
Lån för gatukostnadsavgift	1,9	3,2	1,9	3,2
Lån till koncernföretag	0,0	2 000,0	0,0	2 000,0
Lån för VA-anslutningsavgift	5,4	2,3	5,4	2,3
Avgår interna elimineringar	-	-	-	-2 000,0
Summa	32,9	2 031,2	32,9	31,2

*35 stycken

NOT 15. Exploateringsområden	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Ingående balans	337,1	164,1	337,1	164,1
Exploateringsintäkter	-221,8	-79,2	-221,8	-79,2
Exploateringskostnader	179,9	240,6	179,9	240,6
Exploateringsvinster	17,2	11,6	17,2	11,6
Summa	312,4	337,1	312,4	337,1

NOT 16. Kortfristiga fordringar	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Kundfordringar	66,3	75,7	77,3	79,5
Kundfordringar kommunala företag	3,8	4,1	220,7	157,6
Momsfordran	60,0	54,4	60,5	55,3
Fordringar hos staten	41,6	0,0	46,9	0,0
Fordringar hos anställda	0,1	0,4	0,1	0,4
Upplypna skatteintäkter	72,5	61,8	72,5	61,8
Interimsfordringar	143,0	98,5	147,4	104,7
Ej erhållna externa projektmedel	4,6	9,1	4,6	9,1
Övriga fordringar	52,9	5,3	75,5	43,4
Avgår interna elimineringar	-	-	-16,8	-12,2
Summa	444,8	309,3	688,7	499,6

NOT 17. Kassa och bank	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Bankmedel	748,3	638,1	804,4	693,2
Avgår interna elimineringar	-	-	-118,2	-
Summa	748,3	638,1	686,2	693,2

NOT 18. Eget kapital	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Ingående eget kapital	1 400,3	1 322,5	1 744,1	1 655,1
Justering av eget kapital*	4,5	0,0	4,5	0,0
Övrigt eget kapital	-	-	-0,5	0,7
Årets resultat	94,5	77,8	104,2	88,3
Utgående eget kapital	1 499,3	1 400,3	1 852,3	1 744,1

*Insatskapital till Kommuninvest 2015 och 2016.

NOT 19. Avsättningar för pensioner	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Pensioner	368,1	348,8	389,4	370,2
Summa	368,1	348,8	389,4	370,2
Pensioner				
Ingående balans	337,3	315,5		
Årets avsättning	14,2	13,1		
Årets räntekostnad	3,1	4,4		
Årets avsättning löneskatt	3,9	4,3		
Summa	358,5	337,3		
Garanti -och visstidspension				
Ingående balans	11,5	12,0		
Årets avsättning	-1,6	-0,5		
Årets räntekostnad	0,1	0,1		
Årets avsättning löneskatt	-0,4	-0,1		
Summa	9,6	11,5		
Pensionsmedlens användning				
Medel använda i verksamhet, så kallade återlån. Se RKR 7.1.		368,1		

I enlighet med rekommendation 17 från RKR ingår den särskilda löneskatten i avsättningen till pensioner. Pensionsskulden är beräknad enligt prognos från KPA per 2016-12-31. Aktualiseringsgraden var 89 %.

NOT 20. Övriga avsättningar	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Vega pendeltågstation	0,0	2,3	0,0	2,3
Medfinansiering Vega trafikplats	30,0	0,0	30,0	0,0
Medfinansiering Handen bussterminal	10,0	0,0	10,0	0,0
Medfinansiering dubbelspår Tungelsta-Hemfosa	16,2	0,0	16,2	0,0
Avsättning till skatt	0,0	0,0	50,0	46,8
Avsättning till efterbehandling/sluttäckning deponi	0,0	0,0	35,0	33,8
Summa	56,2	2,3	141,2	82,9

NOT 21. Långfristiga skulder	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
VA långfristiga skulder				
VA aktiverade anslutningsavgifter	467,8	371,0		
VA ackumulerade upplösningar anslutningsavgifter	-44,3	-36,9		
Investeringsfond VA	8,0	3,0		
Summa	431,5	337,1		
Långfristiga skulder				
Kommuninvest Sverige AB	0,0	1 455,1		
Nordea AB	0,0	449,4		
Swedbank AB	0,0	91,0		
Långfristig leasingskuld	4,8	0,0		
Skuld stiftelser	0,5	0,0		
Summa	5,3	1 995,5		
Långfristiga skulder				
Haninge kommun			5,3	1 995,5
Haninge Kommun Holding AB (koncern)			2891	668,1
SRV Återvinning AB			45,1	41,2
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund			0,0	0,0
Summa			2 941,4	2 704,8

NOT 22. Kortfristiga skulder	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Leverantörsskulder	191,6	111,5	205,0	121,8
Leverantörsskulder kommunala företag	12,8	150,3	13,9	2 151,4
Kostnad timanställda, betalas månaden efter	15,7	13,4	15,7	13,4
Löneskatt	46,6	40,8	46,6	40,8
Semesterlöneskuld	119,1	121,0	119,1	121,0
Individuell pensionsandel	78,9	76,0	78,9	76,0
Moms	7,2	6,3	7,2	6,3
Preliminär skatt	38,5	33,2	38,5	33,2
Förutbetalda skatteintäkter	17,2	5,7	17,2	5,7
Civilförsvärsföreningen	4,4	4,3	4,4	4,3
Interimsskulder	86,3	75,0	234,9	219,7
Erhållna ej utnyttjade projektmedel	49,9	47,3	49,9	47,3
Upplupen ej förfallen ränta	0,1	2,5	0,1	2,5
Övriga skulder	33,4	40,6	135,2	144,3
Övriga skulder koncernföretag	206,0	0,0	206,0	0,0
Kortfristig del av långfristig skuld	0,0	0,0	126,8	162,0
Avgår interna elimineringar	-	-	-135,0	-2 010,7
Summa	907,7	727,9	1 164,4	1 139,0

NOT 23. Ansvarförbindelser och ställda panter

PENSIONSSKULD KOMMUNANSTÄLLDA

I enlighet med den kommunala redovisningslagen har den inarbetade pensionen till och med 1997-12-31 lyfts ur balansräkningen och redovisas som en ansvarförbindelse. Beloppet är en prognos som är framräknad av KPA med aktualiseringsgrad: 89%.

BORGENSÅTAGANDEN 2016-12-31	Ursprungligt lånebelopp	Återstående lånebelopp
Bostadsrättsföreningar		
HSB:s föreningar	335,6	290,2
Riksbyggens föreningar	279,2	220,3
Summa	614,8	510,5
Föreningar i kommunen		
Västerhaninge Tennisklubb	4,5	1,7
Österhaninge Ridklubb	0,3	0,2
Summa	4,8	1,9
Bolag med kommunal anknytning		
Haninge kommun Holding AB	118,0	118,0
Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge	2 146,3	2 141,9
SRV återvinning AB*	74,7	69,3
Summa	2 339,0	2 329,2
Kommuninvest**		1 957,8
Summa		1 957,8

*Beloppen avser Haninge kommuns andel, vilken uppgår till 31,5% av det totala borgensåtagandet som ägarkommunerna har ställt för SRV återvinning AB per 2016-12-31.

**Haninge kommun har i januari 2003 ingått en solidarisk borgen som för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Samtliga 286 kommuner som per 2016-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna. Per 2016-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 346 091 mnkr och Haninge kommuns del är 0,57 % av dessa.

KOMMUNALT FÖRLUSTANSVAR EGNAHEM 2016-12-31

Låneskuld

40 % av låneskuld

SBAB 16 st	1,0	0,4
------------	-----	-----

Leasing

Beräkningarna av kommunens leasingåtaganden är framtagna av Leaseright KB.

FINANSIELLA LEASINGAVTAL ÖVER 3 ÅR	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Fordon				
Totala minimileasingavgifter	4,9	5,0		
Nuvärde minimileasingavgift	4,8	5,0		
Därav som förfaller inom ett år	0,8	1,4		
Därav som förfaller om ett till fem år	4,0	3,6		
Därav som förfaller efter fem år	0,0	0,0		
Operationella leasingavtal (avser ej uppsägningsbara avtal som överstiger 3 år)				
Nuvärde minimileasingavgifter	25,2	42,1		
Framtida leasingavgifter som förfaller inom ett år	18,7	23,5		
Framtida leasingavgifter som förfaller om ett till fem år	6,5	18,6		
Framtida leasingavgifter som förfaller efter fem år	0,0	0,0		

PENSIONSÅTAGANDEN

Bolag	Andel av totalt åtagande 2016-12-31	
SRV återvinning AB, totalt 10,1 mnkr	31,50%	3,2
Södertörns Brandförsvärsförbund, totalt 142,9 mnkr	25,04%	35,8
Törnberget Fastighetsförvaltning AB, totalt 16,3 mnkr	100,00%	16,3
Summa		55,3

NOT 24. Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Årets investeringar i immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,0	-0,1	0,2
Summa	0,0	0,0	-0,1	0,2

NOT 25. Investeringar i materiella anläggningstillgångar	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Årets investering i fastigheter och mark	206,8	130,9	194,9	172,4
Årets investering i inventarier	37,0	13,6	48,3	32,4
Årets investering i pågående ny-, till- och ombyggnader	57,8	78,6	330,8	375,7
Summa	301,6	223,1	574,0	580,5

NOT 26. Övriga tillförda medel VA-verksamheten	KOMMUNEN		SAMMANSTÄLLD REDOVISNING	
	2016	2015	2016	2015
Ökning av skulden till VA kunderna i kommunen	104,9	39,3	104,9	39,3
Summa	104,9	39,3	104,9	39,3

Enligt VA-lagen bokförs inbetalda anläggningsintäkter som skuld till VA-kunderna.

NOT 27. Upplysningar om finansiella instrument**Finansiella instrument i Haninge kommun**

Haninge kommun innehar inga säkringsinstrument.

Finansiella instrument i Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge

Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge innehar inga säkringsinstrument.

Finansiella instrument i Haninge Bostäder AB

Avtal om ränteswappar ingås i syfte att minimera ränterisker och att uppnå önskad räntebindningstid. Intäkter och kostnader för ränteswappar nettoredovisas under räntekostnader. Marknadsvärdeförändring under swapavtalens löptid redovisas inte i resultatet. Redovisning av finansiella instrument sker enligt kapitel 11 i K3 vilket innebär tillämpning av säkringsredovisning.

På balansdagen fanns ränterörliga lån på tillsammans 483 623 tkr, swapavtal om nominellt 373 000 tkr har ingåtts för att säkra framtida räntekostnader. Effektiviteten av säkringen förväntas vara hög.

Marknadsvärdet har beräknats som de kostnader/intäkter som hade uppstått om kontrakten stängts på balansdagen. Marknadsvärdet baseras på förmedlade kreditinstituts värdering, vars rimlighet prövas genom diskontering av beräknade framtida kassaflöden enligt kontraktens villkor och förfallodagar och med utgångspunkt i marknadsräntan för liknande instrument på balansdagen.

Swapportföljens totala marknadsvärde uppgick till -19 274 tkr på balansdagen. Genomsnittlig löptid per balansdagen är 3,1 år.

RESULTATRÄKNING (tkr), Vatten och avlopp		2016	2015
Verksamhetens intäkter		130 942	123 976
Verksamhetens externa intäkter			
Brukningssavgifter		106 893	100 658
Övriga intäkter	Not 1	2 938	2 478
Anläggningsavgifter		101 972	50 936
Periodisering årets anläggningsavgifter		-96 873	-45 843
Periodisering tidigare års anläggningsavgifter		7 420	6 503
Förändring av kortfristig skuld till abonnentkollektivet (f.d. Va-fonden)		5 000	650
Avsättning till investeringsfond		-5 000	
Interna intäkter (inom koncernen)	Not 1 A	8 592	8 594
Verksamhetens kostnader		120 387	113 933
Verksamhetens kostnader	Not 2	87 556	83 964
Interna kostnader (inom koncernen)	Not 3	8 285	8 185
Avskrivningar	Not 4	24 546	21 784
Verksamhetens nettoresultat		10 555	10 043
Finansiella intäkter	Not 5	8 297	7 700
Finansiella kostnader	Not 6	-18 852	-17 743
Resultat före extraordinära poster		0	0
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Periodens resultat		0	0

BALANSRÄKNING (tkr), Vatten och avlopp		2016	2015
Anläggningstillgångar			
Mark, bygg, tekn anl.	Not 7	865 479	822 385
Maskiner, inventarier	Not 8	2 090	1 874
Summa anläggningstillgångar		867 569	824 259
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	Not 9	17 277	12 816
Kassa och bank	Not 10	3 157	-506
Summa Omsättningstillgångar		20 434	12 310
Summa tillgångar		888 003	836 569
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Ingående eget kapital		-	-
Årets resultat		-	-
Summa eget kapital		-	-
Avsättning för pensioner (pensionsskuld)	Not 11	-	-
Skulder			
Långfristiga skulder	Not 12	423 544	334 090
VA kommunlån	Not 13	433 526	479 671
Investeringsfond		8 000	3 000
Kortfristiga skulder	Not 14	8 949	10 462
Övriga skulder	Not 15	13 984	9 346
Summa skulder		888 003	836 569
Summa skulder och eget kapital		888 003	836 569

NOT 1. Övriga intäkter	2016	2015
Externslam Hallsten	2504	2062
Radio- och mobilmaster	113	114
Uthyrning och försäljning av vattenmätare	33	137
Tekniska tjänster	288	165
Driftbidrag	0	0
Summa	2938	2478

NOT 1A. Interna intäkter	2016	2015
VA-avgifter future	1724	1580
Intern övrig tjänst	1778	1858
Internt debiterad tid mot plan och investeringar	5090	5156
Interna intäkter anslag	0	0
Summa	8592	8594

NOT 2. Verksamhetens kostnader	2016	2015
Tjänster, material och förnödenheter	23 996	20 197
Köpt dricksvatten från Stockholm Vatten	16 505	15 584
Avlopp till Stockholm Vatten	15 565	18 326
Elenergi	3 424	3 387
Personalkostnader	28 066	26 470
Summa	87 556	83 964

NOT 3. Interna kostnader	2016	2015	Fördelningsnyckel	Motiv
Interna årsavtal KSF	1708	2012	Omsättn.- personalrelaterat i %	Schablon nyttjandegrad
Interna data- och teletjänster	1756	1561	Per dator och anknötning	Schablon per användare
Intern lokalhyra	1335	1341	Antal rum och yta	
Interna tekniska tjänster SBF	1615	1453	Omsättn.- personalrelaterat i %	Schablon nyttjandegrad
Fordonskostnader	1589	1258	Faktiskt debiterad kostnad	
Förbrukningsmaterial, arbetskläder mm	25	317	Faktiskt uttag ur förråd	
Övriga interna tjänster	257	243	Faktiskt debiterad kostnad	
Summa	8285	8185		

NOT 4. Avskrivningar	2016	2015
Avskrivning fastigheter enl plan	23846	21191
Avskrivningar inventarier	700	593
Summa	24546	21784

NOT 5. Finansiella intäkter	2016	2015
Ränta VA-fond	252	279
Ränta dagssaldo	72	58
Ränta på anläggningsavgifter	7952	7296
Övriga finansiella intäkter	21	67
Summa	8297	7700

NOT 6. Finansiella kostnader	2016	2015
Internräntekostnad	18852	17742
Övrig räntekostnad	0	1
Summa	18852	17743

NOT 7. Mark, byggn. tekniska anläggningar	2016	2015
Ingående anskaffningsvärde	979765	790377
Årets inköp aktiverat	27393	72460
Pågående arbete	40047	116928
Uppskrivning anläggningsvärden		
Utgående anskaffningsvärde	1047205	979765
Ingående avskrivning enligt plan	-157380	-136189
Ack. avskrivning på avyttrad anläggning	0	0
Årets avskrivningar enl plan	-24346	-21191
Utgående avskrivningar	-181726	-157380
Restvärde	865479	822385

År 2007 infördes ändrad redovisningsprincip, dvs anslutningsavgifter bokförs i driftbudgeten och nettoredovisas ej som tidigare mot investeringar. Uppskrivning anläggningstillgångarnas värde netto mellan åren 1989-2006 då principen nettobokföring mot anslutningsavgifter användes 124410 tkr.

NOT 8. Maskiner, inventarier	2016	2015
Ingående anskaffningsvärde	11 810	11 337
Årets inköp	916	473
Nedskrivning utrangering anläggningsvärden	0	0
Utgående anskaffningsvärde	12 726	11 810
Ingående avskrivning enligt plan	-9 936	-9 344
Årets avskrivningar enl plan	-700	-592
Nedskrivning utrangering (justering ack avskrivn.)	0	0
Utgående avskrivningar	-10 636	-9 936
Restvärde	2 090	1 874

NOT 9. Kortfristiga fordringar	2016	2015
Upplupna brukningsintäkter	11948	11809
Övriga fordringar	3835	0
Övriga upplupna intäkter	1494	1007
Summa	17277	12816

NOT 10. Kassa och bank	2016	2015
Postgiro		
Bank	3157	-506
Summa	3157	-506

NOT 11. Avsättning för pensioner (pensionsskuld)	2016	2015
Värde har ej kunnat beräknas.		

NOT 12. Långfristiga skulder	2016	2015
Skuld till VA-kollektivet t o m 2006 *	102016	104504
Skuld till VA-kollektivet fr. o m 2007**	321528	229586
Summa	423544	334090

*Motsvarar inbetalda anläggningsintäkter netto från år 1989-2006.

**Motsvarar inbetalda anläggningsintäkter netto under år 2007-2014.

NOT 13. VA-Kommunlån	2016	2015
Bokfört värde anl. tillgångar	867568	824259
Skuld till VA-kollektivet fr. o m 2007	-423544	-334090
Investeringsfond	-8000	-3000
F.d. eget kapital	-2499	-7498
Summa	433525	479671

NOT 14. Kortfristiga skulder	2016	2015
Upplupna div. kostnader	6450	2963
Skuld till VA kollektivet kortfristig	2499	7499
Summa	8949	10462

NOT 15. Övriga skulder	2016	2015
Leverantörsskulder	13984	9346
Summa	13984	9346

Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). Det innebär bland annat följande:

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och att intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har tagits upp till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av intäkter och kostnader har skett enligt god redovisningssed.

Avvikande redovisningsprincip

Nettot av exploateringsfastigheters kostnader och intäkter redovisas som omsättningstillgång vid bokslutstillfället. Så länge exploateringen pågår matchas intäkterna mot kostnaderna i varje projekt löpande under året. Om ett projekt avslutas med vinst läggs det till resultatet, men om kostnaderna överstiger intäkterna läggs det in i anläggningsregistret. Under löpande år redovisas varje enskild exploatering som ett projekt i redovisningen. Det innebär att gatukostnadsintäkter och andra intäkter i exploateringsprojekten ligger som en kortfristig skuld i balansräkningen då intäkterna överstiger kostnaderna och så länge projektet pågår.

Komponentavskrivning

Kommunen tillämpar från och med 2015 komponentavskrivning på sina anläggningstillgångar i enlighet med RKR 11.4. Komponentavskrivning innebär att samtliga investeringsprojekt som har avslutats och aktiverats har delats upp i komponenter där så är tillämpligt. Arbetet med prövning och omräkning av anläggningstillgångar som aktiverades före 2015 har skett under 2016.

Finansiella leasingavtal

Från och med 2016 redovisar kommunen de finansiella leasingavtal som ingåtts under året i balansräkningen i enlighet med RKR 13.2. Det innebär att finansiella leasingavtal redovisas som anläggningstillgång i balansräkningen och förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter redovisas som skuld i balansräkningen. Vid leasingperiodens början redovisas tillgången och skulden till leasingobjektets verkliga värde eller till nuvärdet av minimileaseavgifterna om detta är lägre. Nuvärdet beräknas utifrån leasingavtalets implicita ränta om denna är känd. I annat fall används leasetagarens marginella låneränta. Leasingavgifterna fördelas på ränta och amortering enligt

effektivräntemetoden. Leasingavtal klassificeras som finansiella leasingavtal om det innebär att de ekonomiska fördelarna och de ekonomiska riskerna som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund där kommunen har minst 20 procent inflytande. Inga förändringar i kommunkoncernen har skett under året. Kommunkoncernens medlemmar och ägarandelar framgår under avsnittet Sammanställning koncernen.

Jämförelsestörande poster

I kommunens årsbokslut kan det finnas jämförelsestörande poster. I enlighet med RKR 3.1 ska en post betraktas som jämförelsestörande när posten uppgår till ett väsentligt belopp och är av sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet.

INTÄKTER

Skatteintäkter

Skatteintäkterna periodiseras och redovisas det år då den beskattningsbara inkomsten intjänas. Vid beräkning av årets skatteintäkter används i enlighet med RKR 4.2 den preliminära slutavräkningen som SKL publicerade i december.

Statsbidrag

Statsbidrag periodiseras till rätt verksamhetsår genom att de fordrings- respektive skuldbokförs. Statsbidrag för investeringar bokförs enligt kontantprincipen.

Anläggningsavgifter för VA

Anläggningsavgifter för VA redovisas som skuld till VA-kollektivet och intäktsförs under samma period som avskrivningstiden för anläggningstillgångarna.

KOSTNADER

Avskrivningar och avskrivningsmetod

Avskrivning av anläggningstillgångar görs linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Avskrivningsbeloppet beräknas på anskaffningsvärdet. Linjär avskrivning innebär att tillgången skrivs av med lika stort belopp varje månad. Kalkylmässiga kapitalkostnader, ränta och avskrivning beräknas för samtliga investeringar och belastar förvaltningarna i form av kostnader. Planenliga avskrivningstider tillämpas enligt tabellen nedan.

Typ av tillgång	Avskrivningstid
Immateriella tillgångar	3–5 år
Aktier och andelar, bostadsrätter	-
Mark	-
Fastigheter	Enligt komponentuppdelning
Maskiner	5–20 år
Inventarier	3–10 år
Byggnadsinventarier	3–10 år
Bilar och andra transportmedel	3–15 år

Löner

Personalens löner redovisas enligt kontantprincipen. Arbetsgivaravgifter och timanställdas lön för december månad skuldbokförs på året. Semesterlöneskulden för året inklusive personalomkostnadspålägg redovisas som skuld i balansräkningen.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

En kostnad i kommunen ses som en investering och aktiveras som anläggningstillgång om vissa kriterier är uppfyllda. Enligt lagen om kommunal redovisning är en anläggningstillgång en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk och är av väsentligt värde.

Definitionen av en anläggning i Haninge kommun är att tillgången ska ha en nyttjandeperiod som är längre än 3 år, anskaffningsvärdet ska överstiga 25 000 kronor och den ska vara värdehöjande för verksamheten.

Anläggningstillgångar tas upp i balansräkningen till anskaffningsvärdet med avdrag för gjorda avskrivningar. Kostnader som inte uppfyller definition för anläggningstillgång direktbokförs som driftkostnad.

Pensionsskulden

Pensionsskulden är en skuld som kommunen har till anställda och pensionärer, och definieras som nuvärdet av framtida pensionsutbetalningar. Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen beräknas enligt SKL:s riktlinje RIPS07. En pensionsskuld som intjänats före 1998 tas upp som ansvarsförbindelse enligt den så kallade Blandmodellen. En pensionsskuld som uppstått efter 1998 tas upp som avsättning i balansräkningen.

Pensionskostnaden redovisas i resultaträkningen inklusive den särskilda löneskatt som uppgår till 24,26 procent. Pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt bokföringsnämndens allmänna råd.

Ordlista

Anläggningstillgång

Tillgång som används för stadigvarande bruk och som är av betydande värde, till exempel fastigheter, maskiner och inventarier.

Avskrivningar

Fördelning av en anläggningstillgångs anskaffningskostnad under tillgångens förväntade nyttjandeperiod.

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen på balansdagen. Balansräkningen delas upp i tillgångar, skulder och eget kapital.

Driftbudget

Alla nämnder har en driftbudget som avser löpande kostnader för nämnden.

Driftredovisning

Redovisar det ekonomiska utfallet för perioden i förhållande till budgeterade intäkter och kostnader.

Eget kapital

Kommunens eget kapital är skillnaden mellan kommunens tillgångar och skulder. Eget kapital anger hur stor del av tillgångarna som finansierats med egna medel.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten avser investeringar i anläggningstillgångar. Kommunens investeringsbudget fördelas per nämnd.

Investeringsredovisning

I investeringsredovisningen redovisas kommunens investeringar i anläggningstillgångar under året. Investeringarna jämförs med investeringsbudgeten.

Internränta

Internräntan anger kommunens genomsnittliga finansieringskostnad. Kommunens anläggningstillgångar belastas med internränta.

Jämförelsestörande post

Post som saknar tydligt samband med ordinarie verksamhet och som inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet. Posten har ett väsentligt belopp som stör jämförelser med andra perioder.

Kapitalkostnad

Samlingsbegrepp för avskrivningar och internränta.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar förändringen av likvida medel. Betalningsflödena delas upp på löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Kommunkoncernen

De kommunala förvaltningsorganisationer och bolag som ingår i den sammanställda redovisningen.

Komponentavskrivning

En anläggningstillgång kan bestå av olika komponenter vilka skrivs av under olika nyttjandeperioder.

Kortfristig fordran och skuld

Fordran, lån eller skuld som förfaller till betalning inom 1 år.

Likvida medel

Kontanter eller tillgångar som kan användas på kort sikt. Likvida medel består av kassa (kontanter, mottagna checkar, postväxlar, utbetalningskort), bankmedel samt bank- och plusgiro.

Likviditet

Betalningsförmåga på kort sikt. Likviditeten beräknas genom att dividera omsättningstillgångar (minus varulager) med kortfristiga skulder.

Långfristig fordran och skuld

Fordran, lån eller skuld som förfaller till betalning senare än 1 år.

Nettoinvestering

Investeringsutgifter efter avdrag för eventuella investeringsbidrag.

Nettokostnad

Skillnaden mellan driftbudgetens intäkter och kostnader. För en enskild förvaltning består nettokostnaden av såväl interna som externa poster.

Nyttjandeperiod

Den tid under vilken en tillgång förväntas bli utnyttjad för sitt ändamål.

Omsättningstillgång

Tillgång avsedd för omsättning eller förbrukning. Omsättningstillgångar delas in i varulager, fordringar, kortfristiga placeringar samt likvida medel.

Periodisering

Metod för att fördela intäkter och kostnader till den period de tillhör, detta i syfte att få ett rättvisande resultat i perioden.

Resultaträkning

Beskriver periodens ekonomiska resultat för verksamheten.

RIPS07

Innehåller riktlinjer för att beräkna pensionsskulden. RIPS07 är en beräkningsmodell som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har antagit.

Ränteswap

Innebär en överenskommelse mellan två aktörer om att under en bestämd tidsperiod utbyta ränteflöden. Exempelvis kan en aktör välja att betala en fast ränta i utbyte mot att erhålla rörliga räntebetalningar.

Soliditet

Ekonomiskt nyckeltal som beskriver förhållandet mellan det egna och det totala kapitalet. Ger en bild av betalningsförmågan på lång sikt.

Swapavtal

En swap är en form av derivatinstrument som utgör ett avtal mellan två parter om att göra betalningar till varandra i framtiden i enlighet med vissa villkor, ofta med syfte att justera finansiell risk. Derivatinstrument är ett samlingsnamn på en form av värdepapper. De vanligaste derivaten är optioner, terminer, warranter och swappar. Kännetecknande för finansiella derivat är att de är kopplade till händelser eller förutsättningar vid en specifik tidpunkt i framtiden.

Utdebitering

Anger hur många kronor per intjänad hundralapp som ska betalas i kommunalskatt.

Årsarbetare

Årsarbetare anger hur många anställda man skulle ha haft om den faktiska sysselsättningsgraden för månadsavlönade och arbetade timmar för timavlönade summeras till heltidsanställningar.

VANLIGA FÖRKORTNINGAR SOM FÖREKOMMER I ÅRSREDOVISNINGEN

AB	Aktiebolag	NRI	Nöjd-region-index
BNP	Bruttonationalprodukten	SBA	Stockholm Business Alliance
Gym	Gymnasium	SCB	Statistiska Centralbyrån
HME	Hållbart medarbetarengagemang	SFI	Svenska för invandrare
IP	Idrottsplats	SKL	Sveriges kommuner och landsting
KSL	Kommunförbund Stockholms län	VA	Vatten och avlopp
LOV	Lagen om valfrihetssystem	Åk	Årskurs
LSS	Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade	ÖP	Översiktsplan
Mnkr	Miljoner kronor	KPA	Kommunsektorns pension AB
MWh	Megawatt timmar	SoL	Socialtjänstlagen
NMI	Nöjd-medborgar-index	Kolada	Kommun- och landstingsdatabasen
RKR	Rådet för Kommunal Redovisning	APT	Arbetsplatsträff

Revisionsberättelse för år 2016

Vi, av fullmäktige valda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder, Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd och beredningar, samt som utsedda lekmanrevisorer även verksamheten i kommunens företag.

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Revisionsbyrån EY har biträtt oss vid granskningen.

Årsredovisningen visar ett positivt ekonomiskt resultat samt att målet om god ekonomisk hushållning uppnås. Den lagstadgade avstämningen av balanskravet visar på ett positivt resultat.

Revisionen noterar att nämnderna sammantaget redovisar positiva resultatavvikelser mot budget. Vid analys av nämndernas finansiella resultat bör dock hänsyn tas till de betydande ramjusteringar som fullmäktige beslutat om under året. Revisionen bedömer att återkommande ramjusteringar försvårar uppföljning och bedömning av nämndernas verksamheter.

Vi vill fortsatt understryka vikten av realistiska budgetar då volymförändringar i kommunens olika verksamheter är, och kommer framgent, att vara betydande. Förändringar i befolknings- och behovsutvecklingen påverkar volymantaganden och ställer därmed krav på en fortsatt aktiv ekonomi- och verksamhetsstyrning.

Revisionen noterar att antalet kommunövergripande mål har reducerats samt att målstrukturen förändrats i jämförelse med föregående år. En bedömning görs för varje underliggande målindikator med en prognos för hela mandatperioden. Dock sker ingen samlad bedömning av målpåfyllelse för respektive mål specifikt för 2016. I likhet med föregående år ser vi med oro på att vissa av målindikatorerna inte varit möjliga att följa upp. Vår bedömning är att redovisningen är delvis otydlig avseende målpåfyllelse för verksamhetsåret 2016.

Det är positivt att kommunen arbetar aktivt för att stärka den interna kontrollen. Våra granskningar har dock visat att det fortfarande kvarstår ett antal brister för vilka revisionen har avgivit särskilda rekommendationer. Revisionens uppfattning är att ytterligare åtgärder för att stärka den interna kontrollen bör prioriteras under 2017.

Under året har bland annat en fördjupad granskning genomförts av kommunens arbete med strategisk kompetensförsörjning. Granskningen visade att samtliga granskade verksamheter har utmaningar när det gäller rekrytering som i olika grad påverkar deras effektivitet och kvalitet. Det saknas en samlad analys och prognos över hur omfattande kommunens rekryteringsbehov kommer att vara de närmsta åren. Kommunstyrelsen bör verka för ändamålsenliga former för den strategiska kompetensförsörjningen.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Haninge kommun har skött verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillräckligt sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna, i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige fastställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ. Vi tillstyrker också att kommunens årsredovisning godkänns. Som underlag för vår bedömning åberopar vi bifogade rapporter.

HANINGE DEN 3 APRIL 2017

Rolf Brehmer

Kenneth Strömberg

Josef Kovács

Carl-Henrik Mattsson

Krystyna Munthe

Vilhelm Olsson

Wulf Schroeder

Ing-Britt Waern

TILL REVISIONSBERÄTTELSEN HÖR BILAGORNA:

- De sakkunnigas rapporter
- Granskningsrapporter från lekmanrevisorerna och revisionsberättelser från bolag/förbund

HANINGE KOMMUN

ÅRSREDOVISNING 2016

